

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерін, капиталының мөлшерін және Ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен оның лимиттерін белгілеу туралы

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 170 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылғы 12 қазанды № 15886 болып тіркелді.

ЗКАИ-ның ескертпесі!

Осы қаулы 25.09.2017 бастап қолданысқа енгізіледі

Ескерту. Бұйрықтың тақырыбы жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

"Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 42-бабы 3-тармағына және "Мемлекеттік статистика туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ**:

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн откен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Мыналар:

1) осы қаулыға 1-қосымшаға сәйкес Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшері;

2) осы қаулыға 2-қосымшаға сәйкес Ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен оның лимиттері белгіленсін.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Мына:

1) "Пруденциялық нормативтердің және сақталуға міндетті өзге де нормалар мен белгілі бір күнге банк капиталының мөлшері лимиттерінің нормативтік мәндерін және есептеу әдістемесін және Банктің ашық валюталық позициясын есептеу қағидаларын және лимиттерін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 30 мамырдағы № 147 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13919 болып тіркелген, 2016 жылғы 26 шілдеде "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған);

2) "Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне банк қызметін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 8 тамыздағы № 188 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14263 болып тіркелген, 2016 жылғы 5 қазанда Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде жарияланған) 2-тармағының күші жойылды деп танылсын.

3. Қаржы нарығының әдіснамасы департаменті (Әбдірахманов Н.А.) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Заң департаментімен (Сәрсенова Н.В.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулы мемлекеттік тіркелген күннен бастап құнтізбелік он күн ішінде оның қазақ және орыс тілдеріндегі қағаз және электрондық түрдегі көшірмесін "Респубикалық құқықтық ақпарат орталығы" шаруашылық жүргізу құқығындағы респубикалық мемлекеттік кәсіпорнына Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде ресми жариялау және оған енгізу үшін жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғау және сыртқы коммуникациялар басқармасы (Терентьев А.Л.) осы қаулы мемлекеттік тіркелгеннен кейін құнтізбелік он күн ішінде оның көшірмесін мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

6. Осы қаулы 2017 жылғы 25 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануға жатады.

Ұлттық Банк
Төрағасы

Д. Ақышев

"КЕЛІСІЛДІ"
Қазақстан Республикасының
Ұлттық экономика министрлігі
Статистика комитетінің төрағасы
Н. Айдапкелов
2017 жылғы 28 қыркүйек

Қазақстан Республикасы
Ұлттық Банкі Басқармасының
2017 жылғы 13 қыркүйектегі
№ 170 қаулысына 1-қосымша

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақтауы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшері

Ескерту. 1-қосымшаның тақырыбы жаңа редакция – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақтауы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшері (бұдан әрі – Нормативтер) "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 42-бабы З-тармағына сәйкес әзірленді және пруденциялық нормативтердің және банктің сақтауы міндетті өзге де нормалар мен лимиттердің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерін, капиталының мөлшерін белгілейді.

Банктерге және олардың еншілес үйымдарына арналған, шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде есептелетін нормативтік мәндер Банктер туралы заңының 42-бабына сәйкес белгіленеді.

Нормативтік мәндер үтірден кейін үш таңбалы санмен көрсетіледі.

Банктердің міндетті сақтауы үшін пруденциялық нормативтердің және банктің сақтауы міндетті өзге де нормалары мен капиталы мөлшері лимиттерінің құрамына:

банктің жарғылық және меншікті капиталының ең төмен мөлшері;

меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенті;

бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері;

өтімділік коэффициенттері;

өтімділікті және тұрақты қорландыру неттосын өтеу коэффициенттері;

Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндettемелеріне банктердің капиталдандыруы;

банк қаражатының бір белгін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

банктің қарыз алушысы борыш жүктемесінің коэффициенті;

банк қарыз алушысының кірісіне қатысты борыш коэффиценті кіреді.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-1. Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің рейтингтік бағаларынан басқа қаржы нарығы мен қаржы үйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) сондай-ақ, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8318 болып тіркелген, "Болу қажеттілігі қаржы үйымдарының, Қазақстан Республикасының бейрезиденті-банктері

филиалдарының, Қазақстан Республикасының бейрезиденті-сақтандыру (қайта сақтандыру) үйымдары филиалдарының қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін заңды тұлғалар және елдер үшін ең төменгі рейтингіні, осы рейтингіні беретін рейтинглік агенттіктер тізбесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 24 желтоқсандағы № 385 қаулысымен белгіленген Moody's Investors Service (Мудис Инвесторс Сервис), Fitch (Фич) агенттіктерінің және Нормативтердің 1-2-тармағында белгіленген талап сақталған жағдайда, Нормативтердің 1-3-тармағында белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін рейтингтік агенттіктердің (бұдан әрі – басқа рейтингтік агенттіктер) бағаларын таниды.

Ескерту. Әдістеме 1-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-2. Нормативтерді есептеу кезінде Нормативтердің 1-3-тармағында белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін рейтингтік агенттіктер берген ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтер халықаралық рейтингтік шкала бойынша тек рейтингтің шетелдік нысандарына қатысты пайдаланылады.

Ескерту. Әдістеме 1-2-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-3. 1-3. Нормативтердің мақсаттары үшін уәкілетті орган мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін рейтингтік агенттіктердің рейтингтік бағаларын таниды:

1) рейтингтік агенттік шығу елінде реттелуге жатады және рейтингтік агенттіктің бағалауы пруденциялық реттеу шеңберінде танылады;

2) рейтингтік агенттіктің меншікті капиталының ең аз мөлшері кемінде 600 000 000 (алты жүз миллион) теңгеге баламалы соманы құрайды;

3) объективтілік, тәуелсіздік және жауапкершілік:

рейтингтік агенттік қолданатын әдіснама сенімді болып табылады және тарихи және (немесе) дефолт туралы күтілетін деректер негізінде тексеруге жатады, сондай-ақ рейтинг берілетін тұлғаның өзіне қабылдаған қаржылық міндеттемелерін орындау қабілетін айқындайтын барлық негізгі сандық және сапалық факторлардың толық сипаттамасын, сондай-ақ олардың кредиттік рейтингтерге және кредиттік рейтингтер бойынша болжамдарға әсерін сипаттауды қамтиды;

рейтингтік агенттікті мемлекеттік органдар немесе мемлекеттік органдардағы лауазымды адамдар, квазимемлекеттік сектор субъектілері және рейтингтік агенттіктің қызметіне араласпайтын және рейтингтерді беру процестеріне ықпалы жоқ саяси партиялар бақыламайды;

рейтингтік агенттіктің акцияларының кемінде 10 (он) пайызын тікелей иеленетін және рейтингтік агенттіктің рейтингтік қызметіне ықпалы жоқ тұлғаларды қоспағанда, рейтингтік агенттік рейтинг беретін, растайтын немесе қайта қарайтын занды тұлғалар рейтингтік агенттіктің үлестес тұлғалары болып табылмайды;

рейтингтік агенттіктің рейтингтік әрекеттерге қатысатын рейтингтік талдаушылары рейтингтік әрекеттерді жүзеге асыру күніне дейін соңғы 3 (үш) жыл ішінде рейтинг берілетін тұлғамен еңбек немесе іскерлік қатынастарда тұrmайды және тұрмаған, сондай-ақ рейтинг берілетін тұлғаның немесе рейтинг берілетін тұлғаны бақылауды жүзеге асыратын немесе осындай тұлғаға елеулі ықпал ететін тұлғалардың бағалы қағаздарын, өзге де қаржы құралдарын немесе өзге де мүлкін тікелей немесе жанама, оның ішінде жақын туыстары арқылы иеленбейді;

рейтингтік агенттіктің ішкі аудит немесе ішкі бақылау, оның ішінде рейтингтік агенттіктің директорлар кеңесіне есеп беретін ішкі аудит функцияларын жүзеге асыратын қызметі бар;

рейтингтік агенттікте директорлар кеңесінің кемінде үштен бірі, бірақ кемінде екі мүшесі рейтингтік әрекеттерді, рейтингтік агенттіктің қызметтерін жарнамалауды және клиенттерді тарту жөніндегі өзге де іс-қимылдарды жүзеге асырмайтын тәуелсіз мүшелер болып табылады;

рейтингтік агенттіктің әрбір акционерінің акцияларын (жарғылық капиталға қатысу үлестерін) тікелей немесе жанама иелену үлесі осы рейтингтік агенттіктің дауыс беретін акцияларының жалпы санының 50 (елу) пайызынан аспайды, егер акционер қаржы ұйымы болып табылған жағдайда, тікелей иелену үлесі 10 (он) пайыздан аспайды;

рейтингтік агенттіктің ішкі рәсімдері ақпаратты заңсыз пайдаланудың және жария етудің алдын алу шараларын көздейді және ақпараттың қорғалуын және құпиялышының қамтамасыз етеді;

4) ақпараттың ашықтығы және оны жария ету:

рейтингтік агенттік рейтингтік агенттіктің интернет-ресурсында мына:

рейтингтік агенттік рейтингті айқындау кезінде қолданатын әдіснама;

соңғы жыл ішінде берілген кредиттік рейтингтердің, сондай-ақ соңғы аяқталған күнтізбелік жылдың соңындағы жағдай бойынша олардан түсken ақшалай түсімдердің үлесі рейтингтік агенттік түсімінің жылдық көлемінде 5 (бес) және одан да көп пайызды құраған рейтинг берілетін тұлғалардың және өзге де тұлғалардың тізімі туралы ақпаратты жария етуді қамтамасыз етеді;

5) рейтингтердің сенімділігі:

рейтингтік агенттік рейтингтік қызметті кемінде соңғы 5 (бес) жыл тұрақты негізде жүзеге асырады;

рейтингтік агенттік кредиттік рейтингті берген және қайта қараған ұйымдар саны кемінде отыз, оның ішінде соңғы 3 (үш) жылда кемінде жиырма, оның ішінде кемінде бесеуі қаржы ұйымдары болды;

рейтингтік агенттіктің рейтинг тағайындаумен тікелей айналысатын қызметкерлерінің тиісті білімі, дағдылары мен тәжірибесі бар;

рейтингтік шешім қабылдайтын органның (бұдан әрі – рейтингтік комитет) қатысуышы болып табылатын, рейтингтік шешімдер қабылдау процесіне қатысатын кемінде бір қызметкердің рейтингтік агенттікте не талдамалық агенттікте не зерттеу орталығында не қаржы нарығында қызметті жүзеге асыратын қаржы ұйымында не аудиторлық ұйымда кемінде екі жыл жұмыс тәжірибесі бар;

рейтингтік комитеттің құрамында рейтинг берілетін тұлға және (немесе) оның қаржылық міндеттемелері немесе қаржы құралдары (бұдан әрі – рейтинг объектісі) үшін жетекші рейтингтік талдаушыны, рейтингтік комитеттің төрағасын және қаралып отырған рейтинг объектісі жатпайтын, рейтинг объектілері түрінде маманданған бір рейтингтік талдаушыны қоса алғанда, кемінде бес рейтингтік талдаушы болады (егер рейтингтік агенттік рейтинг объектілерінің әр түріне қатысты рейтингтер беру жөніндегі қызметті жүзеге асырған жағдайда);

рейтингтік агенттік берілген рейтингтерді мониторингтеуді тұрақты негізде жүзеге асырады, сондай-ақ рейтинг берілетін тұлғаның қаржылық жағдайындағы, корпоративтік басқаруындағы немесе қызметінің өзге де аспектілеріндегі өзгерістерге, макроэкономикалық жағдайлардың немесе қаржы нарығы жағдайларының өзгеруіне байланысты өзгеретін факторларға уақтылы ден қоюды қамтамасыз етеді, бұл рейтинг берілген немесе ол соңғы қайта қаралған күннен немесе рейтингтік агенттік қолданатын әдіснама соңғы қайта қаралған күннен бастап күнтізбелік 1 (бір) жылдан кешіктірілмей рейтингтердің нақты жаңартуларымен расталады.

Рейтингтік агенттік уәкілетті органға растайтын құжаттарды қоса бере отырып, пруденциялық реттеу мақсаттары үшін рейтингтік агенттіктің рейтингтік бағаларын қабылдау туралы сұрау салу жібереді.

Рейтингтік агенттік осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келген кезде уәкілетті орган реєстри-ресурста рейтингтік агенттіктің оның рейтингтік бағаларын қабылдау туралы сұрау салуын алған күннен бастап 30 (отыз) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде рейтингтік агенттік және рейтингтік агенттіктердің рейтингтік шкалаларының салыстырмалылығы туралы мәліметтерді жариялады.

Рейтингтік агенттік қолданатын әдіснамаларды уәкілетті орган рейтингтік агенттік уәкілетті органға алғаш рет жүгінген кезде және жылына кемінде 1 (бір) рет валидациялады.

Рейтингтік агенттік қолданатын әдіснамаларға өзгерістер енгізген кезде рейтингтік агенттік 10 (он) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде осындай өзгерістердің себептері мен салдарын көрсете отырып, уәкілетті органға ақпарат жібереді.

Ескерту. Әдістеме 1-3-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

2. Нормативтерде мынадай ұғымдар пайдаланылады:

- 1) баланстық құн – бухгалтерлік баланста қарыз бойынша қалыптастырылған провизиялар (резервтер) шегерілгеннен кейін танылатын қарыз сомасы;
- 2) инвестициялық қарыз (кредит) – мынадай талаптарға сәйкес келетін қарыз (кредит):

қарыз (кредит) мерзімі 5 (бес) және одан көп жылды құрайды;

қарыз (кредит) шартының талаптарымен толық мерзімінен бұрын өтеуге тыйым белгіленген. Қарызды ішінара өтеу қарыз алушының бизнес-жоспарында көзделген мерзімде және тәртіппен жүзеге асырылады;

қарыз (кредит) заңды тұлғага материалдық өндірісті, өндірістік және көлік инфрақұрылымын құруға, кеңейтуге және жаңғыртуға бағытталған іс-шаралар кешенін іске асыруды көздейтін оның бизнес-жоспарына сәйкес беріледі;

3) кепілдің тұрақсыз түрлері – болашақта түсетін мүлік және ақша (Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жасасқан мемлекеттік-жекешелік әріптестік келісімшарты бойынша, жағдайлары Нормативтердің 2-1-тармағында көзделген банктік қарыз шарты бойынша кепіл болып табылатын инвестициялық шығындардың өтемақысын есепке жатқызуға арналған шотқа аударылатын ақша түсімі бойынша мемлекеттік серіктестікке қойылатын талап құқықтарын, сондай-ақ Нормативтердің 2-2 -тармағында көзделген талаптарға сәйкес келгенде банктік қарыз шарты бойынша кепіл болып табылатын офтейк-келісімшарты бойынша болашақта түсетін ақшандық (коспағанда), оның ішінде үлестік қатысу шарттары бойынша (мемлекеттің қатысуы бар компаниялармен (квазимемлекеттік сектор субъектілерімен) жасалған шарттар бойынша келіп түсетін ақшандық (коспағанда), сақтандыру шарттары (Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "BB+" төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осындай деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент сақтандыру ұйымдарымен, экспортты қолдауға мемлекеттік кепілдік берілген Қазақстанның Экспорттық несие агенттігімен, (Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтинг агенттігінің кемінде "A" рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес сақтандыру ұйымдарымен жасалған, міндеттемелерді шартсыз және кері қайтарусыз орындау туралы тармақтары бар сақтандыру шарттарын,

жағдайлары Нормативтердің 2-1-тармағында көзделген сақтандыру шарттарын қоспағанда), жеке немесе заңды тұлғалардың кепілдіктері (Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "BB+" тәмен емес кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осындай деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың кепілдіктерін, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің "B-" тәмен емес кредиттік рейтингі бар Екінші деңгейдегі банктердің кепілдіктерін, сондай-ақ ұлттық басқарушы холдингтер және олардың еншілес ұйымдары берген кепілдіктерді қоспағанда), материалдық емес активтер, жарғылық капиталға қатысу үлестері немесе Қазақстан Республикасының сауда-саттықты ұйымдастырушыларының және (немесе) халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың ресми тізіміне енгізілмеген бағалы қағаздар (айналым қаражатын қаржыландырумен байланысты емес мақсаттарға берілген қарыздар бойынша берешегінің есептелген сыйақыларды, салықтық есептеулерді және есептелген амортизацияны (EBITDA) (ЕБИТДА) төлеу жөніндегі шығыстарды шегергенге дейінгі пайдасына қатынасы 4-тен аспайтын заңды тұлғалардың кепілмен қамтамасыз етуге қабылданған жарғылық капиталына қатысу үлестерін және (немесе) бағалы қағаздарын қоспағанда), қағазға басып шыгарылған астық қолхаттары (Нормативтердің 2-3-тармағында көзделген талаптарға сәйкес келетін астық қолхаттары бойынша талап ету құқықтарын қоспағанда), Қазақстан Республикасынан тыс жердегі кепілмен қамтамасыз ету (көрсетілген елдердің кепілмен қамтамасыз етудің тиісінше ресімделуін растайтын құқығына сәйкес банктің заң консультанттарының немесе еншілес ұйымдары мамандарының қорытындысы болған кезде Еуразиялық Экономикалық Одақ елдеріндегі кепілмен қамтамасыз етуін қоспағанда);

4) кепілсіз тұтынушылық қарыз – мыналарды:

берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін жылжымайтын мүлікке құқықтар кепілімен, міндетті мемлекеттік тіркелуге тиіс жылжымалы мүлік кепілімен қамтамасыз етілген қарыздарды;

тіркелуге тиіс, берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін эмиссиялық бағалы қағаздар бойынша құқықтар кепілімен қамтамасыз етілген қарыздарды;

берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін тұрғын үй құрылышына үлестік қатысу шарттары бойынша талап ету құқығы кепілімен қамтамасыз етілген қарыздарды;

берілетін қарыз сомасын толығымен өтейтін ақша қамтамасыз ету болатын қарыздарды;

білім беруді кредиттеу жүйесі шенберінде берілетін қарыздарды;

тұрғын үй құрылышы жинақ ақшасы жүйесінің шенберінде берілетін қарыздарды қоспағанда, тұтынушылық банктік қарыз;

5) қарыз – банктің банктік қарыз, лизингтік, факторингтік, форфейтингтік операцияларды жүзеге асыруы, вексельдерді есепке алу және бұрын берілген банктік қарыздар бойынша дебиторлық берешек;

6) қарыз алушы – қарыз (кредит) шартын жасасқан жеке немесе заңды тұлға;

7) провизиялар (резервтер) – қарыздың құнсыздануына құрылған резервтер;

8) бірлесіп қарыз алушы – қарыз алушымен бірге қарыз (кредит) шартына қол қоятын және қарыз (кредит) шарты бойынша алған ақшаны қайтару бойынша міндеттемелерді орындауға ортақ жауап беруші ретіндегі жеке немесе заңды тұлға;

9) тұрақты AQR – тәуекелге бағдарланған қадағалау шенберінде жүзеге асырылатын банктер активтерінің және шартты (ықтимал) міндеттемелерінің сапасын жыл сайын бағалау;

10) off-take (офф-тейк) келісімшарты – өндіруші (жеткізуши) мен тапсырыс берушінің арасындағы жеткізудің құны, саны (көлемі) және мерзімдері бойынша алдын ала келісілген талаптармен болашақта жеткізілетін тауарларды және (немесе) көрсетілетін қызметтерді сату туралы келісім;

11) SREP – банктің бизнес моделін, капитал тәуекелдерін, өтімділік тәуекелін, корпоративтік басқару жүйесін бағалауды сандық және сапалық талдау жолымен тәуекелге бағдарланған қадағалау шенберінде жүзеге асырылатын банктер қызметіндегі тәуекелдер мен кемшіліктерді бағалаудың жыл сайынғы қадағалау процесі.

Ескерту. 2-тармақ жана редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.08.2024 № 63 (20.08.2024 бастап қолданысқа енгізіледі);
өзгеріс енгізілді - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.07.2025 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

2-1. Банк мемлекеттік-жекешелік әріптестік шарты шенберінде заңды тұлғамен банктік қарыз шартын жасайды және ол мынадай талаптарға сәйкес келеді:

мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобасын іске асырудың инвестициялық кезеңі 36 (отыз алты) айдан аспайды. Инвестициялық кезең банктік қарыз шартын (кредит желісін беру (ашу) туралы келісім) жасасқан күннен бастап инвестициялық шығындардың өтемақысы төлемінің басталған күні аралығы болып табылады;

мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобасын қарыз (кредит желісінің шенберінде берілген қарыз) сомасы шенберінде кезең-кезеңмен қаржыландыру мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:

кезең-кезеңмен қаржыландыру сомасы инвестициялық кезеңнің төрттен бірінде жалпы қарыз (кредит желісінің шенберінде берілген қарыз) мөлшерінің 30 (отыз) пайызынан аспайды;

кезең-кезеңмен қаржыландыру сомасы инвестициялық кезеңнің жартысында жалпы қарыз (кредит желісінің шенберінде берілген қарыз) мөлшерінің 50 (елу) пайызынан аспайды;

құрылыш нысанына техникалық қадағалауды мемлекеттік-жекешелік әріптестік шарты негізінде банк таңдаған заңды тұлға жүзеге асырады.

Standard & Poor's рейтингтік агенттігінің немесе басқа рейтингтік агенттіктердің "BB+" төмен емес рейтингі бар сақтандыру ұйымымен жасалған сақтандыру шарты сақтандырушының пайда алушыға (банкке) сақтандыру төлемінен (сақтандыру төлемін) бас тартуға (жүзеге асырмауға) мүмкіндік беретін мынадай:

сақтанушының (сақтандырылушиның, пайда алушының) шығындардың орын толтыру туралы талаптары сақтандыру сомасының мөлшерінен асатын;

залал немесе шығындар ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті улану, әскери іс-қимылдар, азаматтық соғыс, түрлі сипаттағы халық толқулары, жаппай тәртіпсіздік немесе ереуілдер нәтижесінде пайда болған;

банктік қарыз шарты жарамсыз болып танылған;

сақтандырушының жазбаша келісімінсіз банктік қарыз шартына, кепіл шартына, кепілдік шартына немесе кепілдемеге айтарлықтай өзгерістер енгізген;

пайда алушының (банктің) сақтандырушыға сақтандыру нысаны, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдарлары туралы жалған мәліметтер хабарлаған;

пайда алушы (банк) залал үшін жауапты тұлғадан немесе үшінші тараптан өтеу шығынын толық алған;

пайда алушы (банк) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуының мән-жайын тексеруге және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі жасаған;

пайда алушы (банк) сақтанушыға, оның ішінде сот немесе соттан тыс тәртіpte қарыз шарты бойынша өзінің талап ету құқықтарынан бас тартқан жағдайлардан ғана тұрады.

Сақтандыру шартында сот жарамсыз деп таныған кепіл шартын есепке алмай (шегеріп) сақтандыру төлемін жүзеге асыру талаптарын көрсетуге жол беріледі. Бұл жағдайда сақтандыру шарты сот жарамсыз деп таныған кепіл шартын шегере отырып қамтамасыз ету ретінде ескеріледі.

Банк қамтамасыз ету ретінде қабылдаған кезде сақтандыру шарты сөзсіз франшизаны шегере отырып қабылданады.

Ескерту. 1-тaraу 2-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 196 (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-2. офтейк-келісімшарты бойынша болашақта түсетін ақша мынадай талаптар сақталған жағдайларда:

1) мыналар тапсырыс беруші болғанда:

дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 50 (елу) пайызынан астамы мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке тікелей немесе жанама тиесілі заңды тұлға, не;

мемлекеттік мекеме, не;

облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы;

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің немесе басқа рейтингтік агенттіктердің "BB-" төмен емес рейтингі бар заңды тұлға, не;

ірі жүйе құраушы кәсіпорын, не;

осы тармақшаның екінші, үшінші, төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарында көрсетілген тұлғалар соңғы 2 (екі) жыл ішінде кірісінің кем дегенде 70 (жетпіс) пайызын қалыптастыратын заңды тұлға;

2) келісімшарттың талаптарында әлеуетті өнім беруші келісімшарт бойынша қабылдаған міндеттемелерді тиісінше орындаған кезде тапсырыс берушінің әлеуетті өнім берушінің алдындағы өзінің міндеттемелерін міндетті орындауы көзделгенде;

3) әлеуетті өнім беруші - қарыз алушының кредиттік бюроның деректері бойынша соңғы 2 (екі) жылда күнтізбелік 60 (алпыс) күннен асатын мерзімді мерзімі өткен берешегінің болмауымен көрінетін оң кредиттік тарихы болғанда.

Нормативтердің мақсаты үшін ірі жүйе құраушы кәсіпорындарға мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін кәсіпорындар жатады:

өнімді сатудан (қызмет көрсетуден) түскен түсім – соңғы 2 (екі) жылда жыл сайын кемінде 50 (елу) миллиард теңге;

салық аударымдары – соңғы 2 (екі) жылда жыл сайын кемінде 3 (үш) миллиард теңге.

2021 жылғы 1 шілдеден бастап қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде мынадай талаптар сақталған жағдайда:

агент банк Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банк болып табылса;

агент банктің қаржыландыру үлесі синдиқатталған қарыз шарты бойынша қаржыландыру сомасының кемінде 50 (елу) пайызын құраса;

синдиқатталған қарыз шарты бойынша қаржыландыру сомасы өндірістік объектілерді салу бойынша инвестициялық мақсаттарға бөлінсе;

қаржыландыратын жобада жобалық компанияның шығынсыздығы және құрылыш объектісі пайдалануға енгізілгеннен кейінгі және қаржыландыру мерзімі аяқталғанға дейінгі кезеңде операциялық және қаржылық қызметтөн оң ақша ағындары көзделсе;

синдиқатталған қарыз шарты бойынша қаржыландыру сомасы кемінде 7 (жеті) жыл мерзімге берілсе, синдиқатталған қарыз шарты бойынша қамтамасыз ету болып табылатын мүлік кепілдің тұрақты емес түрлерінен алынып тасталады.

Ескерту. 1-тaraу 2-2-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 31.05.2019 № 82 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының

24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

2-3. Астық қолхаттары бойынша талап ету құқықтары мынадай талаптар сақталған жағдайда кепілдің тұрақты емес тұрлерінен алып тасталады:

1) астық қолхаттары бойынша дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 100 (жұз) пайызы тікелей немесе жанама түрде мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғаның не;

астық қолхаты бойынша кепіл болып табылатын мүлік (астық) Standard & Poor's (Стандарт әнд Пурс) рейтингтік агенттігінің "B+" төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру үйымдарымен жасалған міндеттемелердің сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындалуы туралы тармақтары бар сақтандыру шартымен немесе талаптары Нормативтердің 2-1-тармағында көзделген сақтандыру шартымен қамтамасыз етілген, бұл ретте сақтандыру (қайта сақтандыру) үйымының сақтандыру шарты бойынша жауапкершілігінің бір бөлігі Standard & Poor's (Стандарт әнд Пурс) рейтингтік агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша "B+" төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар қайта сақтандыру үйымдарында қайта сақтандыруға берілген;

2) астық қолхатының мерзімі (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11839 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 26 маусымдағы № 4-1/573 бүйрығымен бекітілген астықты сақтау қағидаларында белгіленген астық қолхатын ұстаушыға тиесілі астықты сақтаудың шекті жол берілген мерзімінен аспайды;

3) астық қолхатын шығарған астық қабылдау кесіпорны (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11595 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 16 сәуірдегі № 4-1/339 бүйрығымен бекітілген Астық қолхаттарын шығара отырып, қойма қызметі бойынша қызметтер көрсету жөніндегі қызметке қойылатын біліктілік талаптары және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесіне сәйкес келеді.

Ескерту. 1-тaraу 2-3-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-тaraу. Банктің жарғылық және меншікті капиталдарының ең төмен мөлшері

3. Жаңадан құрылатын банк үшін жарғылық және меншікті капиталдардың ең төмен мөлшері 10 000 000 000 (он миллиард) теңге мөлшерінде белгіленеді.

4. Банктің меншікті капиталының ең төмен мөлшері мынадай тәртіппен белгіленеді:

тұрғын үй құрылыш жинақ банкі үшін 4 000 000 000 (төрт миллиард) теңге мөлшерде;

басқа банктар үшін 10 000 000 000 (он миллиард) теңге мөлшерінде.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 21.09.2020 № 82 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап колданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5. Банк акционерлерден меншікті акцияларды, егер мұндай құнын төлеп сатып алу үәкілетті орган белгілеген кез келген пруденциялық нормативтерді және сақталуы міндетті өзге де нормалар мен банк капиталының мөлшері лимиттерінің бұзылуына алып келмейтін жағдайда сатып алады.

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 31.07.2023 № 67 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін колданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3-тaraу. Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті

6. Банктің меншікті капитал жеткіліктілігі мынадай коэффициенттермен сипатталады:

1) k1 негізгі капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

негізгі капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы;

2) k1-2 бірінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

бірінші деңгейдегі капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы;

3) k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

меншікті капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекелі ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы.

K1, k1-2 және k2 коэффициенттерінің есебіне қабылданатын тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – XKEC) сәйкес қалыптастырылған резервтер шегеріле отырып қосылады.

Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері Нормативтерге 2-қосымшаса сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндердің сомасы ретінде айқындалады.

K₁, k₁₋₂ және k₂ меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндері Нормативтерге 2-қосымшаса сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндер мен SREP нәтижелері немесе SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысының сомасы ретінде айқындалады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірмеген банктерге қатысты қолданылады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірген банктерге қатысты қолданылады.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 6 (алты) пайызына дейін аралықты құрайды.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP пен тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы жыл сайын белгіленеді. SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тиісті үстемеақысының жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне қосымша меншікті капитал буферлерінің мынадай мәндері белгіленеді:

консервациялық буферге қойылатын талап тұрақты негізде орындалады және мыналарды құрайды:

барлық банк үшін:

2015 жылғы 1 қантардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2016 жылғы 1 қантардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2017 жылғы 1 қантардан бастап - 2 (екі) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 1 (бір) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 2 (екі) пайыз;

2024 жылғы 1 қантардан бастап – 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

жүйелік маңызы бар банктер үшін:

2015 жылғы 1 қантардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;
2016 жылғы 1 қантардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;
2017 жылғы 1 қантардан бастап - 3 (үш) пайыз;
2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 2 (екі) пайыз;
2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 3 (үш) пайыз;

контрциклдік буфердің мөлшері және енгізу мерзімдері Нормативтердің 11-тарауының талаптарына сәйкес белгіленеді;

енгізу мөлшері мен мерзімі Нормативтердің 12-тарауының талаптарына сәйкес белгіленетін секторлық контрциклдік буфер;

жүйелік буфер, жүйелік маңызы бар деп танылған банктерге есептелуіне қойылатын талаптар Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19925 болып тіркелген, "Қаржы ұйымдарын жүйелік маңызы бар ұйымдар қатарына жатқызу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес осындай деп танылған жүйелік маңызы бар банктерге қолданылатын жүйелік буфер. Жүйелік буферге қойылатын талап 2017 жылғы 1 қантардан бастап тұрақты негізде орындалады және тәуекелдер ескеріле отырып мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер сомасының 1 (бір) пайызын құрайды;

қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша уәкілетті орган айқындаған, банктердің оқиғалардың дамуының болжамды (стрессік) сценарийлеріне қаржылық орнықтылығы тәуекелдерін қамтитын қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер. Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер мөлшерінің диапазоны кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сарапланған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейін құрайды.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер жыл сайын белгіленеді және буфердің жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Егер k_1 , k_{1-2} және k_2 банк капиталы жеткіліктілігі коэффициенттерінің нақты мәндері осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндерінен төмен болмаса, бірақ бұл ретте көрсетілген коэффициенттердің кез келгені меншікті капиталдың буферлерін есепке ала отырып, капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің белгіленген мәндерінен төмен болса, онда банктің бөлінбеген таза кірісін пайдалануға "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, дивидендтер төлеуді және акцияларды кері сатып алуды тоқтату бөлігінде Нормативтерге 3-қосымшаға сәйкес Бөлінбеген таза кірісті шектеудің ең төмен мөлшеріне сәйкес шектеу қойылады.

Меншікті капиталдың буферлерін есепке ала отырып, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне тізбесі Нормативтердің 10-тармағында белгіленген негізгі капитал құрауыштарының есебінен қол жеткізіледі.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы және SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы меншікті капиталға белгіленеді және (k1) негізгі капитал есебінен кемінде 56,25 (елу алты бүтін жүзден жиырма бес) пайызға, (k1-2) бірінші деңгейдегі капитал есебінен кемінде 75 (жетпіс бес) пайызға өтеледі, оның тізбесі Нормативтердің 10-тармағында белгіленген.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер негізгі капиталға белгіленеді.

Нормативтердің талаптарына сәйкес есептелген меншікті капитал буферлерінің мөлшері бухгалтерлік есепте көрсетілмейді.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын және стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буферді, капиталдың контрициклдік буферін және капиталдың секторлық контрициклдік буферін қоспағанда, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің және меншікті капитал буферлерінің мәндерін уәкілетті орган 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) реттен жиі емес қайта қарайды.

Ескерту. 6-тармақ жаңа редакцияда - КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

7. Меншікті капитал бірінші деңгейдегі капитал мен екінші деңгейдегі капиталдың сомасы ретінде есептеледі.

Ескерту. 7-тармақ жаңа редакция – КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8. Нормативтердің мақсаттары үшін Standard & Poor's агенттігінің ұзақмерзімді кредиттік рейтингтік бағаларынан басқа уәкілетті орган басқа да рейтингтік агенттіктердің ұзақмерзімді кредиттік рейтингтік бағаларын да таниды.

Нормативтердің мақсаттары үшін мынадай ұйымдар халықаралық қаржы ұйымдарына жатады:

Азия даму банкі (the Asian Development Bank);

Африка даму банкі (the African Development Bank);

Еуропа Конгресінің Даму Банкі (the Council of Europe Development Bank);

Еуразия даму банкі (Eurasian Development Bank);

Еуропа қайта құру және даму банкі (the European Bank for Reconstruction and Development);

Еуропа инвестициялық банкі (the European Investment Bank);

Ислам даму банкі (the Islamic Development Bank);

Жеке секторды дамыту жөніндегі ислам корпорациясы (ICD);

Америкааралық даму банкі (the Inter-American Development Bank);
Халықаралық даму қауымдастыры;
Халықаралық қаржы корпорациясы (the International Finance Corporation);
Халықаралық қайта құру және даму банкі (the International Bank for Reconstruction and Development);
Халықаралық валюта қоры;
Инвестициялық дауларды реттеу жөніндегі халықаралық орталық;
Инвестициялар кепілдігінің көпжақты агенттігі;
Скандинавия инвестициялық банкі (the Nordic Investment Bank).

Ескерту. 8-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

9. Банктер туралы заңның 8-бабы 4-тармағының мақсаттары үшін меншікті капиталды есептеген кезде банктің инвестициялары 2011 жылғы 1 шілдеден бастап занды тұлғаның жиынтық мөлшері банктің бірінші деңгейдегі капиталы мен екінші деңгейдегі капиталы сомасының 10 (он) пайызынан асатын реттелген борышына салым болып табылады.

10. Бірінші деңгейдегі капитал негізгі капитал мен қосымша капитал сомасы ретінде есептеледі:

1) негізгі капитал:

Нормативтерге 4-қосымшага сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін төленген жай акциялардың;

қосымша төленген капиталдың;

өткен жылдардың бөлінбеген таза пайдасының;

ағымдағы жылдың бөлінбеген таза пайдасының;

Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6793 болып тіркелген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2011 жылғы 31 қаңтардағы № 3 қаулысымен бекітілген Екінші деңгейдегі банктердегі, ипотекалық үйимдардағы, "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамындағы және Қазақстан Республикасының бейрезидент - банктердің филиалдарындағы бухгалтерлік есептің үлгі шот жоспарының (бұдан әрі – Үлгі шот жоспары) 3510 "Резервтік капитал" баланстық шотындағы қалдықтар сомасы ретінде айқындалатын жинақталған ашып көрсетілген резервтің;

мынадай:

меншікті сатып алған жай акцияларды;

гудвиллді қоса алғанда, материалдық емес активтерді;

өткен жылдардың шығындарын және ағымдағы жылдың шығындарын;

алынатын уақыт айырмаларына қатысты танылған, кейінге қалдырылған салық активтері бөлігін қоспағанда, кейінге қалдырылған салық активін;

басқа да қайта бағалау бойынша резервтерді;

активтерді секьюритилендіру бойынша транзакциялармен байланысты сатулардан түсken кірістерді реттеуіш түзетулер шегеріледі. Осындай кіrістерге секьюритилендіру талаптарына қарай алынған болашақта толық немесе ішінara кіrіstі kұtумен байланысты болашақтағы кезеңдердің kіrіsі жатады;

қаржы міndettemесі бойынша кредиттік тәуекелдің өзгеруіне байланысты осындай міndettemенің әdіl құнының өзгеруінен түsetіn кіrіsterді nemese болатын шығындарды;

устеме капиталдан шегеріletіn, bіraқ oның деңгейінің жетkіlіksіz болуына байланысты негізгі капиталдан шегеріletіn реттеуіш түzетулер шегеріледі;

Нормативтердің 11-tармағында көrsetiлgen инвестициялар шегеріледі.

2) Қосымша капиталға Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құralдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген, сәйкес келетіn мерзімсіz шарттар қосылады, соның нәтиjесінде біrmezgіlde біr тұlғada қаржы активі жәne қаржылық mіndettememe nemese занды tұlғanың барлық mіndettemelerіn басқa тұlғadan шегергеннен кейіn қалғan активтер үлесіне oның құkyғын rastайтын өзге қаржы құralы (бұdan әri - мерзіmсіz қаржы құralдары), сондай-ak Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құralдарды жіkтеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген, сәйкес келетіn, aқысы tөlenген artyқshыlyқты акциялар қосылады.

Қосымша капитал мөлшері мынадай реттеуіш түzетулер сомасына azayды:

банktің меншікті мерзіmсіz қаржы құralдарына tіkelей ne жанамa тәsіlmen салынған инвестициялары;

банktің меншікті сатып алынған artyқshыlyқты акциялары;

Нормативтердің 11-tармағында көrsetiлgen инвестициялар;

екіnші деңгейдегі капиталдан шегеріluі tiis, bіraқ oның деңгейіnің жетkіlіksіz болуына байланысты қосымша капиталдан шегеріletіn реттеуіш түzетулер.

Банktің қосымша капитал сомасы шегеруді жүzеге асыru үshіn жетkіlіksіz болса, қалғan bөlіk банktің negіzgі капиталынан шегеріlеді.

2022 жылғы 1 наурыздан бастап пайды болған теріs қайta бағalaу түrіnde өзге жиынтық kіrіs arқылы әdіl құny бойынша есепке алынатыn Қазақстан Республикасының Үкіmetі жәne Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттіk бағалы қағаздарының жәne Ресей Федерациясының эмитенттердің бағалы қағаздарының құnyн қайta бағalaу rезервтері negіzgі капитал сомасын есепteуге 12 (он eki) aй iшіnde кезең-кезеңmen мынадай талаптарғa сәйкес:

2022 жылғы 1 наурыздан бастап - terіs қайta бағalaу сомасының 10 (он) пайзы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 сәуірден бастап - теріс қайта бағалау сомасының 15 (он бес) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 мамырдан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 маусымнан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 25 (жиырма бес) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 шілдеден бастап - теріс қайта бағалау сомасының 30 (отыз) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 тамыздан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 40 (қырық) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 қыркүйектен бастап - теріс қайта бағалау сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 қазаннан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 60 (алпыс) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 қарашадан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 70 (жетпіс) пайызы мөлшерінде;

2022 жылғы 1 желтоқсаннан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2023 жылғы 1 қантардан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 90 (тоқсан) пайызы мөлшерінде;

2023 жылғы 1 ақпаннан бастап - теріс қайта бағалау сомасының 100 (жұз) пайызы мөлшерінде қосылады.

Ескерту. 10-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 90 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

10-1. 2025 жылғы 1 қантардан бастап Нормативтердің 10-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген негізгі капиталдың есебіне:

негізгі құралдарды қайта бағалау резервтері және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері;

басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қарыздардың құнын қайта бағалау резервтері қосылады.

Ескерту. Әдістеме 10-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 14.02.2025 № 6 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

11. Капиталдан банктің қаржылық есептілігін жасаған кезде ХҚЕС сәйкес қаржылық есептілігі шоғырландырылмайтын занды тұлғалардың акцияларына (жарғылық капиталға қатысу үлестері) банк инвестицияларын, мерзімсіз қаржы құралдарын, реттелген борышты (бұдан әрі – қаржы құралдары) шегеру, сондай-ақ кейінге қалдырылған салық активтерін шегеру мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:

егер банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) кемінде 10 (он) пайызына ие қаржы ұйымдарының қаржы құралдарына банктің инвестициялары жиынтығында Нормативтердің 10-тармағында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталының 10 (он) пайызынан асатын болса, инвестициялардың жалпы сомасындағы жай акцияларға инвестициялар үлесіне көбейтілген артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызына ие қаржы ұйымының жай акцияларына банктің инвестициялары жиынтығында Нормативтердің 10-тармағында және осы тармақтың екінші абзацында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталының 10 (он) пайызынан асатын болса, артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігі Нормативтердің 10-тармағында және осы тармақтың екінші абзацында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталының 10 (он) пайызынан асатын болса, артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызына ие қаржы ұйымының жай акцияларына банктің инвестиациялары және шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігі және осы тармақтың екінші, үшінші және төртінші абзацтарында көрсетілген негізгі капиталдан шегерілуі тиіс сома жиынтығында Нормативтердің 10-тармағында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталы айырмасының 17, 65 (он жеті бүтін жүзден алпыс бес) пайызынан асатын болса, артылған сома негізгі капиталдан шегерілуге тиіс;

осы тармақтың бесінші абзацына сәйкес есептелген артылған сома осы тармақтың екінші, үшінші және төртінші абзацтарында көрсетілген негізгі капиталдан шегерілуге тиіс сомаға азаяды;

осы тармақтың екінші абзацында көрсетілген қаржы құралдарына инвестицияларды шегеру қаржы құралдарына инвестициялардың жалпы сомасына шаққандағы инвестициялардың үлесіне қарай меншікті капиталдың тиісті деңгейінен жүзеге асырылады;

осы тармақтың төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарына сәйкес шегеруді есептеу мақсатында кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің және өзге де кейінге қалдырылған салық активтерінің арасында тепе-тең негізде гудвилді қоса алғанда материалдық емес активтерді есептемегендеге, кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің сомасына азаяды;

банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайзына ие қаржы ұйымдарының мерзімсіз қаржы құралдарына банктің инвестициясы қосымша капиталдан шегерілуге тиіс.

егер қосымша капитал сомасы шегеруге жеткіліксіз болса, сома банктің негізгі капиталынан шегеріледі;

занды тұлғаның шығарылған акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайзына ие қаржы ұйымдарының реттелген борышына банктің инвестиациялары екінші деңгейдегі капиталдан шегерілуге тиіс;

егер екінші деңгейдегі капитал сомасы шегеруге жеткіліксіз болса, сома банктің бірінші деңгейдегі капиталынан шегеріледі;

меншікті капитал есебінен шегерілмейтін инвестициялар Нормативтерге 5-қосымшага сәйкес салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

Ескерту. 11-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

12. 2015 жылғы 1 қантарға дейін тартылған, Нормативтерге 4-қосымшага сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келмейтін мерзімсіз қаржы құралдары қосымша капиталға мынадай талаптарға сәйкес:

2015 жылғы 1 қантардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 100 (бір жүз) пайзы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қантардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 100 (бір жүз) пайзы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қантардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 80 (сексен) пайзы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қантардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 50 (елу) пайзы мөлшерінде;

2019 жылғы 1 қантардан бастап - мерзімсіз қаржы құралдары сомасының 20 (жиырма) пайзы мөлшерінде қосылады;

2020 жылғы 1 қантардан бастап мерзімсіз қаржы құралдарының сомасы қосымша капитал есебінен алып тасталады.

Меншікті капиталдың есебіне мерзімсіз қаржы құралдарының төленген сомасы банктің нақты алған ақшасы мөлшерінде қосылады.

Ескерту. 12-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

13. Нормативтерге 4-қосымшага сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкес

келмейтін банктің төленген артықшылықты акциялары қосымша капиталға мынадай талаптарға сәйкес:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде қосылады;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап - төленген артықшылықты акциялар сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап төленген артықшылықты акциялардың сомасы қосымша капитал есебінен алып тасталады.

Меншікті капиталдың есебіне төленген артықшылықты акциялар сомасы банктің нақты алған ақшасы мөлшерінде қосылады.

Ескерту. 13-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

14. Банк уәкілетті органға банктің уәкілетті органы бекіткен мерзімсіз қаржы құралдарын шығару шартының немесе талаптарының көшірмелерін береді. Мерзімсіз қаржы құралдары банктің меншікті капиталының есебіне банктің мерзімсіз қаржы құралдарын шығару шарты немесе талаптары Нормативтерге 4-қосымшага сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда белгіленген өлшемшарттарға сәйкестігі туралы уәкілетті органның жазбаша растауымен қосылады.

Ескерту. 14-тармақ жаңа редакция – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

15. Екінші деңгейдегі капитал:

банктің сатып алынған меншікті реттелген борышы шегерілген реттелген борыштың;

Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестициялар шегерілген сомасы ретінде есептеледі.

Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауға жататын банк үшін екінші деңгейдегі капиталға реттелген борыш сот шешімімен айқындалған қайта құрылымдау жүргізу мерзімі аяқталған күнінен бастап 5 (бес) жыл ішінде банктің сатып алынған меншікті реттелген борышы шегеріле отырып, бірінші деңгейдегі капитал сомасының 75 (жетпіс бес) пайызынан аспайтын сомада қосылады.

2015 жылғы 1 қаңтарға дейін тартылған, Нормативтерге 4-қосымшага сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда

белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келмейтін реттелген борыш мөлшері екінші деңгейдегі капитал есебіне мынадай талаптарға сәйкес:

Ұлттық валютада:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 100 (бір жүз) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 50 (елу) пайызы мөлшерінде;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап - ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап ұлттық валютадағы реттелген борыш сомасы екінші деңгейдегі капитал есебінен алып тасталады;

шетел валютасында:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 80 (сексен) пайызы мөлшерінде;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 60 (алпыс) пайызы мөлшерінде;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 40 (қырық) пайызы мөлшерінде;

2018 жылғы 1 қаңтардан бастап - шетел валютасындағы реттелген борыш сомасының 20 (жиырма) пайызы мөлшерінде қосылады;

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап шетел валютасындағы реттелген борыш сомасы екінші деңгейдегі капитал есебінен алып тасталады.

2015 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша өтеу мерзімі кемінде 5 (бес) жылды қурайтын реттелген борыш мөлшері 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қосылатын мөлшерде екінші деңгейдегі капитал есебіне қосылуы жалғасады және жыл сайын 1 қаңтардағы жағдай бойынша реттелген борыш сомасының 20 (жиырма) пайызына төмендейді.

Ескерту. 15-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

16. Бірінші және екінші деңгейдегі капиталдың мақсаттары үшін ағымдағы жылдың немесе өткен жылдардың бөлінбеген таза пайдасының (зиянының) есебіне Үлгі шот жоспарының "Резервтерді (провизияларды) түзету шоты" 3300-шотында 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көрсетілген мынадай мөлшердегі дебет қалдығы (бұдан әрі – дебет қалдығы) қосылмайды:

2013 жылы - дебет қалдығы сомасының 83,3 (сексен үш бүтін оннан үш) пайызы;

2014 жылы - дебет қалдығы сомасының 66,6 (алпыс алты бүтін оннан алты) пайзы

;

2015 жылы - дебет қалдығы сомасының 50 (елу) пайзы;

2016 жылы - дебет қалдығы сомасының 33,3 (отыз үш бүтін оннан үш) пайзы;

2017 жылы - дебет қалдығы сомасының 16,6 (он алты бүтін оннан алты) пайзы.

Нормативтердің мақсаттары үшін "Резервтерді (provizialardы) тұзету шоты" 3300-шотындағы дебет қалдығы деп 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құрылған резервтер (provizialar) мен ХҚЕС-ке сәйкес 2012 жылғы 31 желтоқсанда қалыптасқан резервтер арасындағы теріс айырманың сомасы түсініледі.

Ескерту. 16-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

17. Банктің реттелген борышы - бұл Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттарда бегіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін банктің қамтамасыз етілмеген міндеттемесі.

Ескерту. 17-тармақ жаңа редакция – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

18. Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауды жүзеге асыратын (асырган) банктер меншікті капитал есебіне банктің меншікті сатып алынған акцияларын шегергенде төленген жарғылық капиталы сомасының 15 (он бес) пайзынан аспайтын көлемде, қайта құрылымдау шегінде шығарылған (сатып алынған) қаржы құралдарының есептелген амортизациясын ескергендеңі әділ құндарының арасындағы теріс айырманы өз қалауына қарай қосады.

19. Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтерді, шартты және ықтимал міндеттемелерді есептеу Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне, Нормативтерге 5-1-қосымшаға сәйкес Борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндеріне және Нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесіне сәйкес жүргізіледі. Борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндерін есептеу 2020 жылғы 1 қантардан кейін берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша жүзеге асырылады.

Активтерді, шартты және ықтимал міндеттемелерді тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу мақсаттары үшін активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер ХҚЕС-ке сәйкес құрылған резервтер сомасына азайтылады.

Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін шартты және ықтимал міндеттемелер Нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі

бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесіне сәйкес есептелген шартты және ықтимал міндеттемелер сомасының банк кредиттік тәуекелдер көтеретін тәуекелдің Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесінде көрсетілген қарсы агенттің санатына сәйкес келетін дәрежесіне көбейтіндісі ретінде айқындалады.

Своптар, фьючерстер, опциондар, форвардтар көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құнының және олар бойынша кредиттік тәуекел сомасын Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесінде көрсетілген қарсы агент санатына сәйкес келетін тәуекел дәрежесіне көбейту жолымен кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелер есебіне қосылады.

Своп, фьючерс, опцион және форвард операциялары бойынша кредиттік тәуекел көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық құнының Нормативтердің 7-қосымшасына сәйкес Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен айқындалатын кредиттік тәуекел коэффициентіне көбейтіндісі ретінде есептеледі.

Орталық контрагенттің қатысуымен олар бойынша есептеу "төлемге қарсы жеткізілім" қағидаты бойынша жүзеге асырылатын бағалы қағаздар бойынша спот мәмілелер, және (немесе) олар бойынша есептеу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша жүзеге асырылатын валюта нарығындағы шетел валютасымен спот мәмілелер Нормативтерге 7-1-қосымшаға сәйкес спот мәмілелер бойынша Кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген талаптар мен міндеттемелер арасындағы он айырманы кредиттік тәуекел коэффициентіне көбейту арқылы, егер төлемдер есептеу күнінен кейін бес жұмыс күні ішінде жүргізілмеген жағдайда, кредиттік тәуекел дәрежесі ескеріле отырып сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне енгізіледі.

Орталық контрагенттің қатысуымен олар бойынша есептеу "төлемге қарсы жеткізілім" қағидаты бойынша емем жүзеге асырылатын бағалы қағаздар бойынша спот мәмілелер, және (немесе) олар бойынша есептеу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша емес жүзеге асырылатын валюта нарығындағы шетел валютасымен спот мәмілелер, егер банк мәміленің бірінші бөлігін жасаған, бірақ мәміленің екінші бөлігі Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған банк активтерінің кестесінде көрсетілген контрагенттің тиісті санатының тәуекел дәрежесі бойынша сараланған талап мөлшерінде ол жасалған жұмыс күнінің сонына дейін аяқталмаған жағдайда, кредиттік тәуекел дәрежесі ескеріле отырып сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне енгізіледі.

Есептеу күнінің мерзімдері бойынша талаптар бұзылмаған жоғарыда көрсетілген спот мәмілелерге қатысты кредиттік тәуекел дәрежесі 0 (нөлге) тең.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құны (ауыстыру құны):

сатып алуға арналған мәмілелер бойынша - қаржы құралының номиналды келісімшарттық құнынан осы қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнының асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының ағымдағы нарықтық құны оның номиналды келісімшарттық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады ;

сатуға арналған мәмілелер бойынша - қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнынан осы қаржы құралының номиналды келісімшарттық құнының асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының номиналды келісімшарттық құны оның ағымдағы нарықтық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Бивалюталық қаржы құралдары (талабы мен міндеттемесі түрлі шетел валюталарында көрсетілген қаржы құралдары) бойынша ауыстыру құны есептілікті құру қүніне белгіленген бағам бойынша айқындалған міндеттемелердің теңгемен баламасынан талаптардың теңгемен баламасының асу шамасы ретінде айқындалады. Егер талаптардың теңгемен баламасының шамасы міндеттемелердің теңгемен баламасынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны бухгалтерлік есептің тиісті шоттарында мәмілелер жасалған күні көрсетілген қаржы құралдарының құнын білдіреді. Бивалюталық қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны ретінде банктің талаптары құрылатын валюта алынады.

Сатылған опциондар кредиттік тәуекел ескеріле отырып сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

Активтердің, шартты және ықтимал талаптардың және міндеттемелердің нарықтық тәуекелді есептегендегі есебі Нормативтердің, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 және 34-тармақтарына сәйкес жүргізіледі.

Операциялық тәуекелдің есебі Нормативтердің 35-тармағына сәйкес жүргізіледі.

Меншікті капитал жеткіліктілігінің k_1 , k_1-2 және k_2 коэффициенттерін есептеу кезінде салымдардың тәуекел дәрежесі бойынша сараланатын активтердің мөлшерінен банк кастодиан шарты негізінде сақтауға қабылдаған инвестицияланбаған қаражат қалдығы алып тасталады.

Меншікті капитал буферлерін қоса алғанда, k_1 , k_1-2 және k_2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндерін сақтау бойынша нормативтердің талаптары Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауды жүзеге асыратын (жүзеге асырған), ірі акционері "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы болып табылатын банктерге, сондай-ақ, егер уәкілетті орган макұлдаған банктің қаржылық орнықтылығын арттыру, оның қаржылық жай-күйінің нашарлауына және банк қызметімен байланысты тәуекелдердің ұлғаюына жол бермеу жөніндегі ерте ден қою шараларын көздейтін іс-шаралар жоспарында k_1 , k_1-2 және k_2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенттері және меншікті капитал

жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері қолданыста болатын мерзім айқындалса, жүйелік маңызы бар банктің өлшемшарттарына сәйкес келетін банктерге қолданылмайды.

Ескерту. 19-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

20. Шартты және ықтимал міндеттемелер есебіне орындалуы банктің үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерін орындаудың байланысты және банктің қосымша кредиттік тәуекелдері туындамайтын банктің шартты және ықтимал міндеттемелері кірмейді.

21. Нарықтық тәуекелді (валюталардың айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекелді қоспағанда) есептегендегі активтердің, шарттың және ықтимал талаптар және міндеттемелердің есебіне банктер нарықтық немесе әділ құн бойынша есепке алатын және мына талаптардың кез-келгеніне сәйкес келетін активтері, шартты және ықтимал талаптары мен міндеттемелері (бұдан әрі – нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары) қосылады:

1) көрсетілген кезеңдегі сатып алу құны мен сату құны арасындағы айырмадан кіріс алу үшін сатып алынған жылдан кейінгі 3 (үш) жыл ішінде сату мақсатында сатып алынған;

2) нарықтық тәуекелі бар басқа қаржы құралдары бойынша нарықтық тәуекелдерді хеджирлеу мақсатында сатып алынған.

22. Нарықтық тәуекел ескерілген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер 13,3-ке тең келтіру коэффициентінің:

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел;

нарықтық құнның өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел;

валюталардың айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел сомасының көбейтіндісі ретінде есептеледі.

2016 жылғы 1 қантардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 13,3-ке тең.

2017 жылғы 1 қантардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 12,5-ке тең.

23. Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекел есебі ерекше пайыздық тәуекел мен жалпы пайыз тәуекелінің сомасын білдіреді.

24. Ерекше пайыздық тәуекел Нормативтердің 25-тармағына сәйкес ерекше пайыздық тәуекел коэффициенттері бойынша мөлшерленген сыйақы мөлшерлемесінің

өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позициялар сомасын білдіреді.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары мынадай талаптарға сәйкес келетін қаржы құралдары болып табылады:

бір эмитент шығарған;

тең кірістілік мөлшері бар;

нарықтық құн сол бір ғана валютамен көрсетілген;

өтелгенге дейін тең мерзімі бар.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позиция (ұзақ немесе қысқа) мыналардың:

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, оның ішінде сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдарын сатуға арналған талап етулерді білдіретін қаржы құралдарының сомасы;

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдарының сатуға арналған міндеттемелерді білдіретін қаржы құралдарының сомасы арасындағы айырманы білдіреді.

Опциондар есепті кезеңнің соңғы жұмыс күніндегі жағдай бойынша қалыптасқан опциондардың нарықтық құны мөлшеріндегі ашық позицияның (ұзақ немесе қысқа) есебіне қосылады.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позиция (ұзақ немесе қысқа) көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құны айқындалған валюталар бойынша есептеледі.

Ескерту. 24-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

25. Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар бірыңғай қаржы құралдары бойынша ашық позициялар ерекше пайыздық тәуекел коэффициенттері бойынша мынадай тәртіппен мөлшерленеді:

1) 0 (нөл) пайыздық коэффициент бойынша – Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – Ұлттық Банк) шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары, Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдігі бар бағалы қағаздар, тәуелсіз рейтингі Standard & Poor's агенттігінің "AA-" төмен емес немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері және орталық банктарі шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы шығарған бағалы қағаздар түріндегі, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары;

2) 0,25 (нөл бүтін жүзден жиырма бес) пайыз коэффициенті бойынша - Қазақстан Республикасының жергілікті атқару органдары шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары, тәуелсіз рейтингі Standard & Poor's рейтингтік агенттігінің "A+" пен "BBB-" аралығындағы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейіндегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері және орталық банктарі шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар, халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар, Қазақстан Республикасының сауда-саттықты ұйымдастырушыларының және Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың ресми тізіміне енгізілген бағалы қағаздар түріндегі өтеу мерзімі 6 (алты) айдан кем сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары;

3) 1 (бір) пайыздық коэффициент бойынша - осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, өтеу мерзімі 6 (алты) айдан 24 (жиырма төрт) айға дейінгі қаржы құралдары;

4) 1,6 (бір бүтін оннан алты) пайыздық коэффициент бойынша - осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар, өтеу мерзімі 24 (жиырма төрт) айдан асатын қаржы құралдары;

5) 8 (сегіз) пайыздық коэффициент бойынша - осы тармақтың 1), 2), 3) және 4) тармақшаларында көрсетілгенде қоспағанда, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары.

Тұынды қаржы құралдары ерекше пайыздық тәуекел есебіне қосылмайды.

Ескерту. 25-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 10.09.2019 № 151 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

26. Жалпы пайыздық тәуекел:

әр уақыт аралығындағы мөлшерленген жабық позициялар сомасының 10 (он) пайызының;

1-аймақтың мөлшерленген жабық позициясы мөлшерінің 40 (қырық) пайызының;

2-аймақтың мөлшерленген жабық позициясы мөлшерінің 30 (отыз) пайызының;

3-аймақтың мөлшерленген жабық позициясы мөлшерінің 30 (отыз) пайызының;

1 және 2-аймақтар аралығындағы мөлшерленген жабық позиция мөлшерінің 40 (қырық) пайызының;

2 және 3-аймақтар аралығындағы мөлшерленген жабық позиция мөлшерінің 40 (қырық) пайызының;

1 және 3-аймақтар аралығындағы мөлшерленген жабық позиция мөлшерінің 100 (жұз) пайзызының;

қалған мөлшерленген ашық позиция мөлшерінің 100 (жұз) пайзызының сомасын білдіреді.

27. Мөлшерленген позициялар мынадай тәртіппен есептеледі:

1) сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдары бойынша ашық позиция мөлшерін айқындау.

Ашық позицияның мөлшерін айқындау кезінде сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдары (фьючерстік келісімшарттар, форвардтық келісімшарттар, пайыздық мөлшерлемедегі форвардтық келісімшарт) (бұдан әрі – сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты туынды қаржы құралдары) мөлшері тиісті базистік активтердің нарықтық құнымен көрсетілетін ұзақ және қысқа позициялардың комбинациясы ретінде қарастырылады.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты туынды қаржы құралдарын өтеу мерзімі туынды қаржы құралдарын жеткізуге немесе орындауға дейінгі мерзім мен олардың базистік активінің айналыста болу мерзімінің сомасы ретінде есептеледі (базистік активті жеткізу талабы бар туынды қаржы құралының жағдайында - ұзақ позицияға қосылатын туынды қаржы құралын өтегенге дейінгі мерзім қосылады, ал базистік активті жеткізу міндеттемесі бар туынды қаржы құралының жағдайында - қысқа позицияға қосылатын туынды қаржы құралын өтегенге дейінгі мерзім қосылады)

Своп ашық позициясының мөлшерін айқындау кезінде келісімшарттар базистік активтер айқындайтын өтеу мерзімдері бар тиісті базистік активтермен көрсетілген ұзын және қысқа позициялардың комбинациясы ретінде қаралады.

Ашық позицияны есептеу кезінде мынадай талаптарға сәйкес келетін борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға арналған талапты немесе сатуға міндеттемені білдіретін, сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты мерзімді туынды қаржы құралдары арасындағы өзара қарама-қарсы позициялар есепке алынуы мүмкін:

борыштық бағалы қағаздарды бір әмитенттің шығаруы;

борыштық бағалы қағаздардың белгілі бір шетел валютасындағы немесе теңgedегі нарықтық құнының тең болуы;

борыштық бағалы қағаздардың құбылмалы сыйақы мөлшерлемесінің тең болуы;

борыштық бағалы қағаздардың өтегенге дейінгі мерзімінің тең болуы;

2) ашық позицияларды уақыт аралықтары бойынша бөлу Нормативтерге 9-қосымшаға сәйкес Ашық позицияларды уақыт аралықтары бойынша бөлуге және мынадай талаптарға сәйкес жүзеге асырылады:

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне, белгіленген сыйақы мөлшерлемесіне байланысты қаржы құралдары кезекті төлем жасау қуніне дейін қалған мерзімге қарай уақыт аралықтары бойынша бөлінеді;

сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруіне, өзгөрмелі сыйақы мөлшерлемесіне байланысты қаржы құралдары сыйақы мөлшерлемесін қайта қарау күніне дейін қалған мерзімге қарай уақыт аралықтары бойынша бөлінеді;

орындалу мерзімі 2 (екі) уақыт аралығының шегінде тұрған қаржы құралдары неғұрлым ерте уақыт аралығына бөлінеді;

конвертацияланбайтын артықшылықты акциялар уақыт аралықтары бойынша дивидендерді төлеу мерзіміне қарай бөлінеді, ал дивидендер төлеу туралы ақпарат болмаған жағдайда, уақыт аралығы есептілік жасалған күннен бастап жылдық дивидендерді төлеудің заңды тұлға белгілеген күніне дейін айқындалады;

3) әр уақыт аралығы ішінде барлық ұзақ және қысқа ашық позициялар қосылады;

4) әр уақыт аралығы бойынша жиынтықты ұзақ және жиынтықты қысқа позициялар уақыт аралығына сәйкес келетін коэффициент бойынша мөлшерленеді;

5) мөлшерленген ашық және мөлшерленген жабық позициялар әр уақыт аралығы бойынша айқындалады.

Әр уақыт аралығының мөлшерленген ұзақ және қысқа позициялары өзара есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға тиіс әр уақыт аралығы бойынша мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялар бөліктерінің сомасы уақыт аралығының мөлшерленген жабық позициясын білдіреді. Өзара есепке алынуға тиіс емес немесе өзара есепке алынбай қалған мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялардың бөлігі уақыт аралығының мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позицияларын жасай отырып жиынтықталады.

Уақыт аралығына мына аймақтар бойынша топталады:

1-аймақ кемінде 1 (бір) жылдық 4 (төрт) уақыт аралығынан тұрады, оның ішінде кемінде 1 (бір) ай, 1(бір) айдан 3 (үш) айға дейін, 3 (үш) айдан 6 (алты) айға дейін, 6 (алты) айдан 12 (он екі) айға дейін;

2-аймақ 1 (бір) жыл мен 4 (төрт) жыл аралығындағы 3 (үш) уақыт аралығынан тұрады, оның ішінде 1 (бір) жылдан 2 (екі) жылға дейін, 2 (екі) жылдан 3 (үш) жылға дейін, 3 (үш) жылдан 4 (төрт) жылға дейін;

3-аймақ 4 (төрт) жылдан асатын 6 (алты) уақыт аралығынан тұрады, оның ішінде 4 (төрт) жылдан 5 (бес) жылға дейін, 5 (бес) жылдан 7 (жеті) жылға дейін, 7 (жеті) жылдан 10 (он) жылға дейін, 10 (он) жылдан 15 (он бес) жылға дейін, 15 (он бес) жылдан 20 (жиырма) жылға дейін, 20 (жиырма) жылдан астам.

Әрбір аймақтың уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген ұзақ немесе қысқа позициялар өзара есепке алынуға жатады. Толық өзара есепке алынуға жататын әрбір аймақтағы уақыт аралықтарының ұзақ немесе қысқа позициялары бөліктерінің сомасы аймақтың мөлшерленген жабық позициясын білдіреді.

Өзара есепке алынуға жатпайтын немесе өзара есепке алынбай қалған әрбір аймақтағы түрлі уақыт аралықтарының мөлшерленген ұзақ немесе қысқа

позицияларының бөлігі әрбір аймақтың мөлшерленген ұзак немесе қысқа позицияларын құрай отырып жинақталады;

6) аймақтар арасындағы мөлшерленген ашық және жабық позициялар айқындалады

1-аймақтың мөлшерленген ұзак (қысқа) позициясы 2-аймақтың мөлшерленген қысқа (ұзак) позициясымен есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға жатқан 1-аймақтың және 2-аймақтың мөлшерленген ұзак немесе қысқа позициялары мөлшерлері бөліктерінің сомасы 1 және 2-аймақтардың арасындағы мөлшерленген жабық позицияны білдіреді.

2-аймақтың мөлшерленген ұзак (қысқа) позициясы 3-аймақтың мөлшерленген қысқа (ұзак) позициясымен өзара есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға жататын 2-аймақтың және 3-аймақтың мөлшерленген ұзак немесе қысқа позициялары мөлшерлері бөліктерінің сомасы 2 және 3-аймақтардың арасындағы мөлшерленген жабық позицияны білдіреді.

1-аймақтың мөлшерленген ашық ұзак (қысқа) позициясы 3-аймақтың мөлшерленген қысқа (ұзак) позицияларымен өзара есепке алынады.

Толық өзара есепке алынуға жататын 1-аймақтың және 3-аймақтың мөлшерленген ұзак немесе қысқа позициялары мөлшерлері бөліктерінің сомасы 1 және 3-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияны білдіреді.

Аймақтар арасындағы өзара есепке алғынғаннан кейін қалған мөлшерленген ашық позициялар қалған мөлшерленген ашық позицияны құрай отырып жиынтықталады.

Жалпы пайыздық тәуекелді есептеу Нормативтерге 10-қосымшаға сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 27-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

28. Базалық активі акциялар немесе акциялардың индекстері болып табылатын акциялардың нарықтық құнының және туынды қаржы құралдарының нарықтық құнының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекелді есептеу акциялардың ерекше тәуекелінің және акциялардың жалпы тәуекелінің сомасын білдіреді.

Акциялардың ерекше тәуекелінің және акциялардың жалпы тәуекелінің есебіне базистік активтері акциялар немесе акциялар индексі болып табылатын акциялардың нарықтық құнының және туынды қаржы құралдарының нарықтық құнының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар мынадай қаржы құралдары қосылады:

акциялар (сыяқты мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша тәуекелді есептеуге қосылатын конвертацияланбайтын артықшылықты акцияларды қоспағанда);

конвертацияланатын бағалы қағаздар (конвертацияланатын облигациялар және конвертацияланатын артықшылықты акциялар);

осы тармақтың екінші бөлігінің екінші және үшінші абзацтарында көрсетілген, базистік активі бағалы қағаздар болып табылатын туынды қаржы құралдары немесе көрсетілген бағалы қағаздардың индексі.

29. Ерекше тәуекелді және жалпы тәуекелді есептеу үшін Қазақстан Республикасының сауда-саттықты ұйымдастыруышының немесе халықаралық кор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастыруышлардың сауда жүйесінде саудаланатын акциялардың нарықтық құнының немесе акциялар индексінің өзгеруіне байланысты әрбір қаржы құралы бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позициялар айқындалады.

Акциялардың нарықтық құнының немесе акциялар индексінің өзгеруіне байланысты қаржы құралдары бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позицияны есептеу кезінде базистік активі белгілі бір акциялар немесе акциялардың белгілі бір индекстері болып табылатын қаржы құралдары базистік активтердің нарықтық құнына қайта есептеледі, оның ішінде:

базистік активі акциялар болып табылатын фьючерстік және форвардтық келісімшарттар көрсетілген фьючерстік және форвардтық келісімшарттардың нарықтық құны бойынша көрсетіледі;

базистік активі акциялар индексі болып табылатын фьючерстік келісімшарттар индекс құрамына кіретін акциялардың нарықтық құны бойынша қайта есептеледі;

базистік активі акциялар индекстері болып табылатын своптық келісімшарттар индекс құрамына кіретін акциялардың нарықтық құны сомасына қайта есептелген позицияны білдіретін ескеріле отырып, базистік активтердің көрсетілген позицияларға сәйкес келетін нарықтық құны бойынша қайта есептелген ұзақ және қысқа позициялар комбинациясы ретінде қаралады;

базалық активі акциялар немесе акциялар индекстері болып табылатын опциондық келісімшарттар олардың есепті кезеңінің соңғы жұмыс күніндегі нарықтық құны мөлшеріндегі акциялардың жалпы тәуекелін есептеуге қосылады.

Белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты қаржы құралдары бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позиция белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты қаржы құралдары, оның ішінде белгілі бір акцияларды сатуға талаптарды немесе акциялардың белгілі бір индексі бойынша төлемдерді жүзеге асыруға талапты білдіретіндер сомасы мен белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты қаржы құралдары, оның ішінде белгілі бір акцияларды сатуға міндеттемелерді немесе акциялардың белгілі бір индексі бойынша төлемдерді жүзеге асыру міндеттемесін білдіретіндер сомасының арасындағы айырманы білдіреді.

30. Акциялардың нарықтық құнының немесе акциялар индексінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша ерекше тәуекел 0,075-

ке тең ерекше тәуекел коэффициенті бойынша мөлшерленген көрсетілген қаржы құралдары бойынша ашық позициялардың (ұзақ және қысқа) сомасын білдіреді.

2016 жылғы 1 қантардан бастап ерекше тәуекел коэффициентінің мәні 0,075-ке тең.

2017 жылғы 1 қантардан бастап ерекше тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

31. Жалпы тәуекел 0,075-ке тең жалпы тәуекел коэффициентінің белгілі бір акциялардың немесе акциялардың белгілі бір индексінің нарықтық құнының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдары бойынша ұзақ позициялар сомасы мен қысқа позициялар сомасының арасындағы айырмасына көбейтіндісін білдіреді.

2016 жылғы 1 қантардан бастап жалпы тәуекел коэффициентінің мәні 0,075-ке тең.

2017 жылғы 1 қантардан бастап жалпы тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

32. Шетел валюталарының айырбастау бағамының (бағалы металдардың нарықтық құнының) өзгеруіне байланысты активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер бойынша тәуекелдің есебі 0,075-ке тең валюталық тәуекел коэффициентінің мына:

әрбір шетел валютасы бойынша ашық қысқа позициялар (абсолюттік мәні бойынша) және бағалы металдар бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позициялар (абсолюттік мәні бойынша);

әрбір шетел валютасы бойынша ашық ұзақ позициялар (абсолюттік мәні бойынша) және бағалы металдар бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позициялар (абсолюттік мәні бойынша) сомаларының біреуінің ең жоғарғы мәніне көбейтіндісін білдіреді.

Әрбір шетел валютасы бойынша ашық валюталық позиция осы қауымен бекітілген Банктің ашық валюталық позициясын есептеу қағидалары және лимиттерінің 1-тармағына сәйкес есептеледі.

2016 жылғы 1 қантардан бастап валюталық тәуекел коэффициентінің мәні 0,075-ке тең.

2017 жылғы 1 қантардан бастап валюталық тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

33. Әрбір шетел валютасы (бағалы металл) бойынша ашық (ұзақ немесе қысқа) позицияны есептеуге шетел валютасымен (бағалы металдармен) көрсетілген немесе белгіленген активтер, міндеттемелер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер қосылады, оның ішінде:

шетел валютасымен есептелген сыйакыны қоса алғанда, шетел валютасымен (бағалы металмен) көрсетілген (белгіленген) активтер мен міндеттемелердің нарықтық (әділ) құны арасындағы айырма;

форвард немесе фьючерс және опцион операциялары бойынша алынатын және төленетін шетел валютасының (бағалы металдың) мөлшерлері арасындағы айырма;

шетел валютасымен көрсетілген (белгіленген) алынған және берілген кепілдіктер арасындағы айырма.

Көрсетілген айырмалардың оң мәндері шетел валютасы (бағалы металл) бойынша ашық ұзак позицияларды, ашық теріс мәндер - шетел валютасы (бағалы металл) бойынша қысқа позицияларды білдіреді.

Шетел валютасын немесе бағалы металды сатуға арналған форвард операциялары форвард операциясының базалық активі көлемінің есепті кезеңнің соңғы жұмыс күнінде қалыптасқан базалық активтің нарықтық бағасына көбейтіндісі ретінде есептелетін конвертацияланатын мөлшердегі ашық валюталық позиция есебіне қосылады.

34. Шетел валюталарының айырбастау бағамының (бағалы металдардың нарықтық құнының) өзгеруіне байланысты активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтерді шегергенде ашық валюталық позицияның есебіне қосылады.

35. Операциялық тәуекел соңғы өткен 3 (үш) жыл ішіндегі жылдық жалпы кірістің орташа шамасының 0,075-ке тең операциялық тәуекел коэффициентіне көбейтіндісінің 13,3-ке тең келтіру коэффициентінің көбейтіндісі ретінде есептеледі.

Соңғы өткен 3 (үш) жыл ішіндегі жылдық жалпы кірістің орташа шамасы әр жыл сайын банк таза кіріс алған соңғы өткен 3 (үш) жыл ішіндегі жылдық жалпы кіріс сомасының банк таза кіріс алған жылдар санына қатынасы ретінде есептеледі.

Жаңадан құрылған банктар үшін операциялық тәуекел қаржы жылы аяқталғаннан кейін есептеледі және жылдық жалпы кірістің орташа шамасы өткен жылдар санына қарай есептеледі.

Жылдық жалпы кіріс:

жиынтық шығыстарды, провизияларды (резервтерді) қалпына келтіруден түсken кірістерді (резервтерді) шегергенде;

жиынтық кірістің, корпоративтік табыс салығының, қамтамасыз етуге арналған қаржының сомасы ретінде айқындалады.

Операциялық тәуекелді есептеуге банк шығын алған, бірақ провизияларды (резервтерді) қалпына келтіруден болған кірістерді шегергенде қамтамасыз етуге арналған қаржыны есепке алғанда жалпы оң кіріс алынған жыл кіргізіледі.

2016 жылғы 1 қантардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 13,3-ке, операциялық тәуекел коэффициенті 0,07-ге тең.

2017 жылғы 1 қантардан бастап келтіру коэффициентінің мәні 12,5-ке, операциялық тәуекел коэффициентінің мәні 0,08-ге тең.

36. Оригинатор-банк (бұдан әрі - оригиналатор) Капиталды өлшеудің және капитал стандарттарының халықаралық конвергенциясы: жаңа тәсілдер (2006 жылғы маусым) Базель II негіздемелік тәсіліне сәйкес меншікті капиталды есептеуге секьюритилендірудің шектеулі тәсілін қолданады, ол кезде егер секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асыру нәтижесінде елеулі кредиттік тәуекел үшінші тараптарға берілетін болса, секьюритилендірілген активтер кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша

мөлшерленген оригинатор активтерінің есебінен (бұдан әрі - секьюритилендірудің негізdemелік тәсілі) шығарылуы мүмкін.

Секьюритилендіру мәмілелеріне қатысатын және оригинаторлар болып табылмайтын банктер осындай мәміледе өздері ұстап тұратын кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген секьюритилендіру позицияларын есептеу кезінде Нормативтерге сәйкес секьюритилендірудің негізdemелік тәсілін қолданады.

Ескерту. 36-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

37. Банктер меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негізdemелік тәсілін қолдану үшін оригинатор уәкілетті органға мынадай құжаттарды ұсынады:

- 1) Нормативтерге 11-қосымшаға сәйкес саулнама;
- 2) банк басқармасының құрамынан секьюритилендірудің негізdemелік тәсілін қолданудың мақсатқа сай екендігін анықтауға жауапты тұлғаларды айқындайтын құжат ;
- 3) шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес жүзеге асырылатын шетелдік арнайы қаржы компанияларымен секьюритилендірудің траншекаралық мәмілелерін жасау үшін бағалы қағаздар шығарылымы (не облигациялық бағдарлама) проспектісінің көшірмесі не "Жобалық қаржыландыру және секьюритилендіру туралы" 2006 жылғы 20 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырылатын секьюритилендіру мәмілелері үшін облигациялық бағдарламаны (не облигациялық бағдарлама шегіндегі облигациялар шығарылымын) мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;
- 4) Нормативтерге 12-қосымшаға сәйкес Меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенттерін есептеу туралы мәліметтерге сәйкес секьюритилендіру ескерілген және секьюритилендіру ескерілмеген k2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенті туралы мәліметтер.

Ескерту. 37-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

38. Егер құжаттар шет тілінде дайындалса, онда олардың мемлекеттік және орыс тіліндегі аудармасы ұсынылады.

39. Ұсынылған құжаттарды уәкілетті орган оларды алған күннен бастап күнтізбелік 15 (он бес) күн ішінде қарайды.

40. Нормативтердің 37-тармағында көзделген құжаттарды қарағаннан кейін уәкілетті орган меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негізdemелік тәсілін банктердің қолдануына растау беру не бас тарту туралы шешімді қабылдайды және жазбаша нысанда бұл туралы оригинаторға хабарлайды.

Банктердің меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негізdemелік тәсілін қолдануына растау мынадай жағдайда:

Нормативтердің 37-тармағына сәйкес құжаттардың толық топтамасы ұсынылмаса;
Нормативтердің 42, 44-тармақтарының талаптарына сәйкес келмесе, берілмейді.
Ескерту. 40-тармақ жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

41. Оригинатор тәуекелді беру маңыздылығын айқындау мақсатында:
- 1) секьюритилендіру ескерілмеген k2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффицентін есептеуді;
 - 2) секьюритилендіру ескерілген k2 меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффицентін есептеуді жүзеге асырады.

42. Егер:
- 1) секьюритилендіруді есептегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні секьюритилендіруді есептемегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәнінен артық болса;
 - 2) оригиналор тиесілі банк конгломератының мүшелері болып табылмайтын үшінші тараптар секьюритилендірілген активтермен қамтамасыз етілген транштардың кемінде 10 (он) пайзызын ұстап қалса, тәуекелді беру маңызды болып табылады.

43. Егер секьюритилендіру ескерілген k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні секьюритилендіру ескерілмеген k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәнінен аз болса, тәуекел берілмейді. Бұл жағдайда, оригиналор меншікті капиталды есептеу барысында секьюритилендірудің негізdemelіk тәсілін қолданбайды және секьюритилендіру ескерілмеген тиісті тәуекелдердің мөлшерленген шамасын есептейді. Бұл ретте оригиналор өзі ұстап қалатын секьюритилендіру позицияларын меншікті капиталдан шегермейді және (немесе) меншікті капиталдың жеткіліктілігі коэффициентін есептеу кезінде активтердің кредиттік тәуекелі дәрежесі бойынша осындай позицияларды мөлшерлемейді.

44. оригиналор мынадай талаптарды орындау кезінде кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің есебінен секьюритилендірілген активтерді алып тастайды:

- 1) секьюритилендірілген активтермен байланысты елеулі кредиттік тәуекел үшінші тараптарға ауыстырылады;
- 2) секьюритилендіру мәмілесі бойынша құжаттар мәміленің экономикалық мәнін көрсетеді;
- 3) арнайы қаржы компаниясы секьюритирлендірілген активтер бойынша төлемдерді борышкерлердің ықтимал төлемеуімен байланысты, оның ішінде оригиналордың банкроттығы (төлем қабілетсіздігі) жағдайында барлық тәуекелдерді көтереді;
- 4) Нормативтерде көзделген жағдайларды қоспағанда, оригиналор:

жарғылық капиталға қатысу үлестерін не арнайы қаржы компаниясында дауыс беру құқығымен акцияларды тура немесе жанама иеленбейді;

арнайы қаржы компаниясындағы директорлар кеңесі немесе басқарма мүшелерінің басым көшілігін тағайындалмайды немесе сыйламайды;

шарт күшімен немесе өзге тәсілмен арнайы қаржы компаниясының шешімдерін айқындалмайды;

тиісті шарттарда немесе секьюритилендіру мәмілесіне қатысты құжаттарда көзделгендерден басқа, арнайы қаржы компаниясынан секьюритилендірілген активтерді сатып алу бойынша өзіне қандай да бір міндеттемелерді қабылдамайды;

тиісінше шарттарда немесе секьюритилендіру мәмілесіне қатысты құжаттарда көзделгендерден басқа, секьюритилендірілген активтерге қатысты қандай да бір тәуекелдерді ұстап қалу бойынша міндеттемелерді өзіне қабылдамайды;

арнайы қаржы компаниясына секьюритилендірілген активтер берілгеннен кейін секьюритирлендірумен және арнайы қаржы компаниясының қызметімен байланысты шығыстарды көтермейді;

арнайы қаржы компаниясына қандай да бір нысанда жанама қолдау көрсетпейді. Сондай-ақ оригиналормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалардың жанама қолдау көрсетуіне жол берілмейді.

Оригинатор, сондай-ақ оригиналормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалар арнайы қаржы компаниясына ақшалай сипаттағы талаптар (бұдан әрі - кредиттік қамтамасыз ету) бойынша көмек көрсеткен не осындай қолдау тиісінше шарттарда немесе секьюритилендіру мәмілесіне қатысты құжаттарда көзделмеген жағдайларда өзге қолдауды көрсеткен жағдайда жанама қолдау көрсету туындаиды.

Оригиналордың немесе оригиналормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалардың кейінгі секьюритилендіру мәмілелерін жасау кезінде арнайы қаржы компаниясына жанама қолдау көрсету фактілері анықталған жағдайда, оригиналор секьюритилендірілген активтер бойынша капиталға қойылатын талаптарды төмендету мүмкіндігінен айырылады;

5) арнайы қаржы компаниясы шығарған бағалы қағаздар оригиналордың төлем міндеттемелерін білдірмейді;

6) тәуекелдер берілетін тарап секьюритилендірудің бір немесе бірнеше мәмілесін жүзеге асыру үшін құрылған арнайы қаржы компаниясы болып табылады;

7) егер секьюритирлендіру мәмілесінде кері сатып алу опционы көзделсе, онда мына талаптардың барлығы орындалады:

кері сатып алу опционы оригиналордың қалауымен ғана іске асырылады;

кері сатып алу опционы секьюритилендірілген активтер бойынша өтелмеген негізгі міндеттемелердің жалпы мөлшері не шығарылған бағалы қағаздар бойынша негізгі міндеттеменің жалпы мөлшері 10 (он) пайыз мәнге жеткен және олардың бастапқы мөлшерінен төмен болған жағдайда ғана іске асырылады;

кері сатып алу опционы секьюритирлендіру позицияларының кредиттік сапасын жақсарту мақсатында құрылымдаға алмайды;

8) оригиналатор мынадай талаптарды сақтағанда секьюритилендірілген активтерді сатып ала алады не оларды пулда басқа активтерге ауыстыра алады:

секьюритилендірілген активтер олардың әділ нарықтық құнынан аспайтын құны бойынша сатып алынады;

әділ нарықтық құны бойынша сатып алынатын активтерді қоспағанда, сатып алынатын секьюритилендірілген активтер тиісті міндettі тараптың дефолты орын алған міндettемелерді білдірмейді;

ауыстырылатын секьюритилендірілген активтердің тиісті (ұқсас) жіктеу санаты болады.

Оригиналор бұл құралдар Нормативтердің 50-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандырған жағдайда, секьюритирлендірілетін активтерге қызмет көрсету бойынша қызмет көрсетеді, сондай-ақ секьюритирлендірілген активтерге қатысты өтімділік құралдарын ұсынады.

Ескерту. 44-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

45. Оригиналор тәуекелді беру маңызды болған жағдайда банк конгломератының меншікті капиталының жеткіліктілігі коэффиценттерін есептеу кезінде кредиттік тәуекелдер дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің есебінен секьюритилендірілген активтерді алып тастайды.

46. Нормативтердің 48-тармағында аталған талаптарға сәйкес келетін позицияларды қоспағанда, меншікті капиталдан банк ұстап қалатын және Standard & Poor's агенттігінің "BB-" төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі не Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шкаласы бойынша "kzBB-" төмен рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкаласы бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар не тиісті рейтингтік бағасы жоқ секьюритирлендіру позициялары шегерілуге жатады.

Шегерім бірінші деңгейдегі капиталдан 50 (елу) пайыз және екінші деңгейдегі капиталдан 50 (елу) пайыз мөлшерінде бөлінеді. Шегерілетін позициялар ХҚЕС сәйкес құрылған резервтер сомасына азаяды.

Ескерту. 46-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

47. Секьюритилендіру позициялары - бұл секьюритилендіру мәмілесіндегі тәуекелдер және ол секьюритилендіру мәмілесімен байланысты банкте туындастын баланстық және баланстан тыс активтерді, шартты және ықтимал міндettемелерді білдіреді. Секьюритилендіру позицияларына позицияның кредиттік сапасы негізінде тәуекелдің (тәуекелдің салмақтық коэффициенті) тиісті деңгейі берілуі тиіс, ол Нормативтерге сәйкес кредиттік рейтинг негізінде айқындалады. Мұндай позицияларға :

оригиналордың арнайы қаржы компаниясына беретін қарыздары;

оригинатордың арнайы қаржы компаниясына қатысты шартты және ықтимал талаптары мен міндеттемелері;

банктің арнайы қаржы компаниясының бағалы қағаздарын сатып алуы;

ұсынылатын кредиттік қамтамасыз ету (credit enhancements);

өтімділік қуралдары;

пайыздық немесе валюталық своптар;

кредиттік деривативтер;

резервтік шоттар (ақшамен қамтамасыз ету шоты) үшін қаражат беру және басқалары жатады.

Секьюритилендіру позициясына көрсетілген компанияның банк шоттарын ашу сияқты банктің арнайы қаржы компаниясына банктік қызмет көрсетуіне байланысты туындастын, банктің арнайы қаржы компаниясына қатысты активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері кірмейді. Бұл ретте:

секьюритилендіру мәмілесінде түрлі транштар бойынша тәуекелдер болғанда, әрбір транш бойынша тәуекел секьюритилендірудің жеке позициясы сияқты мөлшерленеді;

секьюритилендіру позициялары бойынша кредиттік қамтамасыз етуді білдіретін тұлғалар секьюритилендіру позицияларын ұстап қалатын тараптар ретінде қарастырылады;

сыйақы мөлшерлемесінің және валюта бағамдарының өзгеру тәуекелдерін хеджирлеу мақсатында жасалған туынды қаржы қуралдары бойынша позициялармен байланысты тәуекелдер секьюритилендіру мәмілесіндегі жекелеген позициялар сияқты мөлшерленеді;

баланста ұсталынатын секьюритилендіру мәмілесіндегі позиция тәуекелінің шамасы өзінің баланстық құнына тең;

егер Нормативтерде өзгеше белгіленбесе, секьюритилендіру мәмілесіндегі баланстан тыс позиция тәуекелінің шамасы 100 (жұз) пайызға тең конверсиялық факторға көбейтілген өзінің номиналдық құнына тең.

Ескерту. 47-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

48. Кредиттік рейтингі жоқ секьюритилендіру позициясы тәуекелінің мөлшерленген шамасын есептеу үшін банк осындай позицияға болжанатын рейтингті қолдана алады.

Болжанатын рейтинг мынадай тәртіппен қолданылады:

кредиттік рейтингі бар секьюритилендіру позициясының ағымдағы кредиттік рейтингі қолданылады, ол рейтингі жоқ секьюритилендіру позициясының реттелу дәрежесі бойынша тең болып табылады, немесе;

егер, рейтингі бар позициялардың ешқайсысы рейтингі жоқ позициямен реттелу дәрежесі бойынша тең келмесе, онда секьюритилендіру позициясының (осындай бар

болса) реттелу дәрежесі бойынша ағымдағы ең жоғары кредиттік рейтингі қолданылады, ол рейтингі жоқ осындағы позицияға реттелу дәрежесі бойынша төмен болып табылады.

Болжанатын рейтингті қолдану барысында кредиттік рейтингі бар секьюритилендірудің барлық позициясы ескеріледі.

49. Егер секьюритилендіру кезінде банк секьюритилендірілген активтер бойынша қаражат алу мерзімдері мен арнайы қаржы компаниясы шығарған бағалы қағаздар (бұдан әрі - өтімділік құралдары) бойынша инвесторларға берілетін төлемдер мерзімдері арасындағы ықтимал сәйкесіздіктерді өтеу үшін қаржыландыруды ұсыну мақсатында арнайы қаржы компаниясымен шарттық қатынастарға түсетін болса, қоса алғанда 1 (бір) жылға дейін бастапқы өтеу мерзімі бар өтімділік құралдарының мөлшеріне 20 (жиырма) пайызға тең конверсиялық фактор немесе, егер құралдың 1 (бір) жылдан астам бастапқы өтеу мерзімі болса, 50 (елу) пайызға тең конверсиялық фактор қолданылады.

50. Өтімділік құралдары - секьюритилендірілген активтердің өтімділігін көтеруге мүмкіндік беретін шаралар. Өтімділік құралдары мынадай талаптарға сәйкес келеді:

1) өтімділік құралының талаптары оны пайдалануға болатын жағдайларды нақты айқындауға және шектеуге тиіс. Өтімділік құралы шенберінде қаражат алу мүмкіндігі секьюритилендірілген активтерді иеліктен алу және төлемдері өтімділік құралы бойынша төлемдерге қатысты реттелген кез келген қосымша кредиттік қамтамасыз ету нәтижесінде толығымен өтелуі мүмкін сомамен шектеледі;

2) өтімділік құралы құралды пайдалану кезінде дефолт болып қойған тәуекелдерге қатысты өтімділікті ұсыну арқылы немесе олардың әділ құнынан жоғары баға бойынша активтерді сатып алу арқылы құралды пайдалану кезінде келтіріліп қойған шығындарды өтеу арқылы кредиттік сапаны қамтамасыз ету үшін пайдаланылмайды;

3) өтімділік құралы секьюритилендіруді тұрақты немесе кезеңдік қаржыландыруды қамтамасыз ету үшін пайдаланылмайды;

4) сыйақы мөлшерлемесінің және валюта бағамдарының, сыйақылардың, комиссиялардың және секьюритилендіру мәмілесінің орындалуын қамтамасыз етуді ұсынған тұлғаларға тиесілі басқа да ұқсас төлемдердің өзгеру тәуекелдерін хеджирлеу мақсатында жасалған туынды қаржы құралдары негізінде туындастын талаптарды қоспағанда, өтімділік құралын пайдалану кезінде алынған қаражатты өтеу инвесторлардың талаптарына қатысты реттелген болып табылмайды. Сонымен қатар қаражатты өтеудің күші жойылмайды немесе кейінірек мерзімге қалдырылмайды;

5) өтімділік құралы осындағы құралға қатысты реттелген болып табылатын қосымша кредиттік қамтамасыз ету қолданылғаннан кейін пайдаланылмайды;

6) өтімділік құралында құралды пайдалану кезінде алынуы мүмкін қаражат сомасының дефолт болған тәуекелдердің шамасына автоматты түрде азайтылуы туралы талап немесе секьюритилендірілген тәуекелдер рейтингі бар құралдардан тұрған

жағдайда, егер пулдың орташа сапасы инвестициялық деңгейден төмен түсетін болса, құралды пайдалануды тоқтату туралы талап болуға тиіс.

51. Секьюритилендірілген активтерге қызмет көрсететін және өтімділік құралын ұсынған банк мынадай барлық талаптар сақталған:

1) қаражат беру туралы келісімге сәйкес банктің қаражатты толық өтеуге сөзсіз құқығы болған;

2) банктің талап ету құқығы секьюритилендірілген активтерден алынатын қаражатқа қатысты қойылатын барлық талаптарға қатысты реттелу дәрежесі бойынша жоғары болып табылған;

3) банктің алдын ала хабарламастан келісімді бұзуға сөзсіз құқығы болған;

4) бұл келісім Нормативтердің 50-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандырған жағдайда 0 (нөл) пайызға тең конверсиялық факторды қолданады.

Ескерту. 51-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4-тaraу. Бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері

52. Банктің оның міндеттемелері бойынша бір қарыз алушыға келетін тәуекелі мөлшерінің банктің меншікті капиталына қатынасы:

банкпен ерекше қатынастармен байланысты тұлғалар болып табылатын қарыз алушылар үшін k3-1 - 0,10 аспайды. Банкпен ерекше қатынастармен байланысты қарыз алушылар бойынша тәуекелдердің жиынтық сомасы банктің меншікті капиталының мөлшерінен аспайды;

басқа қарыз алушылар үшін k3 - 0,25 (оның ішінде бланкілік қарыздар бойынша 0,10 аспайтын, қарыз алушы алдындағы не банктің ағымдағы және содан кейінгі 2 (екі) ай ішінде қарыз алушыға талаптары туындауы мүмкін үшінші тұлғалардың пайdasына қарыз алушы үшін қамтамасыз етілмеген шартты міндеттемелер бойынша, Нормативтердің 53-тармағында көрсетілген тиісті қарыз алушылардың міндеттемелері бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасының тәуелсіз рейтингінің 1 (бір) тармағынан төмен болмайтын Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің рейтингі немесе одан басқа рейтингік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттеріне және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A" рейтингінен төмен емес рейтингі немесе одан басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезиденттерге талаптарды қоспағанда, Қазақстан Республикасының оффшорлық аймақтарда тіркелген немесе азаматтары болып табылатын бейрезиденттердің міндеттемелері бойынша 0,10) аспайды.

Банктің бланкілік қарыздар бойынша бір қарыз алушыға шаққандағы тәуекел мөлшерінің Банктің меншікті капиталына қатынасы төменде аталған барлық талаптарға сәйкес келетін Қазақстан Республикасының резиденті- занды тұлғаға қолданылмайды:

занды тұлғаның дауыс беруші акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 50 (елу) және одан да көп пайзызы тікелей немесе жанама түрде мемлекетке немесе ұлттық басқарушы холдингке немесе ұлттық әл-ауқат қорына немесе Қазақстан Республикасының тәуелсіз рейтингінен төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезиденті - занды тұлғага тиесілі;

занды тұлғаның дауыс беруші акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 5 (бес) пайзызынан астамын тікелей немесе жанама иеленетін акционерлер (қатысушылар) туралы ақпарат жария болып табылады және қызметін Қазақстан Республикасының не шет мемлекеттің аумағында жүзеге асыратын қор биржасының интернет-ресурсында не электрондық жүйелерде (REUTERS, Bloomberg) немесе занды тұлғаның ресми интернет-ресурсында орналастырылады;

занды тұлғаның соңғы 3 (үш) жылдағы қаржылық есептілігін халықаралық аудиторлық ұйым растады.

Банктің "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамының міндеттемелері бойынша тәуекелі мөлшерінің банктің меншікті капиталына қатынасы 0,5 аспайды.

Әрқайсысының тәуекелінің мөлшері банктің меншікті капиталының 10 (он) пайзызынан асатын банктің бір қарыз алушыға шаққандағы тәуекелдерінің жиынтық сомасы банктің меншікті капиталының мөлшерінен 5 (бес) еседен аспайды.

Ескерту. 52-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

53. Нормативтердің 52-тармағының мақсаттары үшін тиісті қарыз алушылар деп Банктер туралы заңның 8-1-бабының 2-тармағында көзделген талаптардың біріне сәйкес келетін занды тұлғалар - қарыз алушыларды қоспағанда, барлық занды тұлғалар - қарыз алушылар түсініледі.

Ескерту. 53-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

54. "Бір қарыз алушы" деген терминді оған банктің талаптары бар немесе Нормативтердің 57-тармағында көрсетілген талаптар туындауы мүмкін әрбір жеке немесе занды тұлға деп түсіну керек. 2 (екі) немесе одан да көп қарыз алушылардан тұратын топ үшін тәуекел мөлшері егер қарыз алушылардың әрқайсысының тәуекел мөлшері банктің меншікті капиталының 0,1 (нөл бүтін оннан бір) пайзызынан асатын болса, сондай-ақ мынадай жағдайлардың бірі болғанда 1 (бір) қарыз алушыға сияқты жиынтықты түрде есептеледі:

1) қарыз алушылардың бірі басқа қарыз алушының ірі қатысушысы (акционерлік қоғамның, жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің немесе қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктің жарғылық капиталына қатысу үлесінің немесе дауыс беретін акцияларының он немесе одан көп пайзызын тікелей немесе жанама түрде иеленетін

жеке немесе занды тұлға, коммандиттік серіктестікте толық серіктестік, толық серіктестікке қатысушы), үлестес тұлғасы, жақын туысы (ата-анасы, баласы, асыраушысы, асырап алған баласы, туған және туысқан бауыры немесе қарындасы (апасы, қарындасы), атасы, әжесі, немересі), жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы, бірінші басшысы не басқа қарыз алушымен мәміле жасауға мүдделі тұлға болып табылады;

2) бір қарыз алушының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы басқа қарыз алушының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы болып табылады;

3) бір қарыз алушының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы басқа қарыз алушының ірі қатысушысының, жақын туысының, жұбайының (зайыбының), жұбайы (зайыбы) жақын туысының немесе бірінші басшысының ірі қатысушысы, жақын туысы, жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туысы немесе бірінші басшысы болып табылады;

4) қарыз алушылардың бірі өзі банктен қарызға алған ақшасын беретін қарыз алушының меншікті капиталынан асатын мөлшерде басқаға пайдалануға бергендігін растайтын жеткілікті негіздер бар;

5) қарыз алушылар банктен қарызға алған қаражатын банктің қарыз алушысы болып табылмайтын сол бір үшінші тұлғаға осы қарыз алушылардың жиынтық меншікті капиталынан асатын мөлшерде бірлесіп немесе жекелей бергенін растайтын жеткілікті негіздер бар;

6) қарыз алушылар қарыз алушылардың бірі (Қазақстан Республикасының банктерінен басқа) басқа қарыз алушының міндеттемелері бойынша өз активтерінің 10 (он) пайызынан асатын сомада ортақ не субсидиарлық жауапкершілік атқаратында болып байланысты болған;

7) бір қарыз алушының лауазымды тұлғасы банктің басқа қарыз алушыларының қызметіне қаржылық жағынан мүдделілігі болған;

8) консорциумның мүшелері болып табылатын қарыз алушыларды қоспағанда, қарыз алушылар бір-бірімен бірлескен қызмет туралы шартпен не бірлескен қызмет туралы шарттың белгілері бар өзге құжатпен байланысты болған;

9) қарыз алушылар сақтандыру полистері, резервтік аккредитивтер, кепілгерліктер, сондай-ақ "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының және олардың еншілес ұйымдарының, "Проблемалық кредиттер қоры" акционерлік қоғамының, Қазақстан Республикасының кәсіпкерлікті дамыту және қолдау институттарының, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігінің, Standard &

Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-дан төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарының, қаржы ұйымдарының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің кепілдіктері түрінде берілген жалпы қамтамасыз етудің болуы жағдайларын қоспағанда, олардың міндеттемелері үшінші тұлғаға тиесілі ортақ кепіл мүлкімен қамтамасыз етілетіндей не ортақ қамтамасыз етудің болуы жағдайларын қоспағанда, олардың міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету түрінде олардың жиынтық сомасы қарыздың баланстық құнының 35 (отыз бес) пайызынан артық өтейтін сол бір тұлғаның кепілдігі және (немесе) кепілгерлігі ұсынылатындағы етіп байланысты болса;

10) қарыз алушылар сақтандыру полистері, резервтік аккредитивтер, кепілгерліктер, сондай-ақ "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының және олардың еншілес ұйымдарының, "Проблемалық кредиттер қоры" акционерлік қоғамының, Қазақстан Республикасының кәсіпкерлікті дамыту және қолдау институттарының, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігінің, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-дан төмен емес рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарының, қаржы ұйымдарының, Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің кепілдіктері түрінде берілген қамтамасыз етудің болу жағдайларын қоспағанда, қарыз алушылардың бірі басқа қарыз алушының міндеттемелерін қамтамасыз ету үшін кепіл мүлкін, кепілдік, кепілгерлік беретіндей байланысты болса;

11) қарыз алушылар:

мына мемлекеттердің: Андорра князьдігі, Лихтенштейн князьдігі, Либерия Республикасы, Монако князьдігі, Маршалл аралдары (Маршалл аралдары Республикасы) аумағында тіркелген занды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылса, не;

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы ақпарат алмасу жөнінде міндеттемелер қабылдамаған офшорлық аумактар тізбесіне жатқызған мемлекеттердің аумағында тіркелген занды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылса, не;

ірі қатысуышылары, үлестес тұлғалары, жақын туыстары, бірінші басшылары не осы тармақшаның екінші және үшінші абзацтарында көрсетілген мемлекеттерде тіркелген немесе азаматтары болып табылатын осы қарыз алушылармен мәмілелер жасасуға мүдделі тұлғалары бар болса;

12) қарыз алушылар өзара Банктер туралы занда көзделген басқа негіздер бойынша байланысты болса;

13) қарыз алушылар жылжымайтын мүлік құрылышы жөніндегі жобаның тапсырыс берушісін, салынып жатқан объект құрылышы бойынша үлескер қатысушыларды және үлескер қатысушылардың кепілгерлерін қоса алғанда, жылжымайтын мүлік құрылышы жөніндегі жобаның қатысушылары болып табылады. Осы тармақшада аталған қарыз алушылар тобы құрған бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері салынып жатқан объектінің құрылышы бойынша үлескер қатысушылар - жеке тұлғалардың және (немесе) үлескер қатысушылар кепілгерлерінің қатысуымен құрылған топ үшін осы тармақтың 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11) және 12) тармақшаларына сәйкес бір қарыз алушыға сияқты келетін тәуекел мөлшерінің жиынтық есебіне қабылданбайды.

Ескерту. 54-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы реңми жарияланған күнінен кейін құнтізбелік он құн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

55. Егер мемлекет (уәкілетті орган, мемлекеттік мүлік жөніндегі уәкілетті орган арқылы) 2 (екі) және одан да көп занды тұлғаның ірі қатысушысы болса, осындай топқа қатысты тәуекел мөлшері, егер басқа ірі қатысушылар, сондай-ақ қарыз алушылардың осы тобына қатысты тәуекелдің мөлшерін бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері ретінде жиынтықты түрде есептеу жөн болатын Нормативтердің 54-тармағында белгіленген өзге де жағдайлар болмаса, бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері ретінде есептелмейді.

Ескерту. 55-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

56. Нормативтердің 54-тармағының қарыз алушылар тобын тану жөніндегі талаптары мемлекеттік акциялар пакеті (қатысу үлесі) "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының жарғылық капиталын және "Бәйтерек" ұлттық басқаруышы холдингі" акционерлік қоғамының жарғылық капиталын төлеуге берілген занды тұлғаларға қолданылмайды.

Бір қарыз алушы және (немесе) банктермен айрықша қатынастармен байланысты тұлға ретінде "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының және "Бәйтерек" ұлттық басқаруышы холдингі" акционерлік қоғамының көрсетілген ұйымдардың дауыс беруші акцияларының 25 (жиырма бес) және одан астам пайзызына тікелей иелік ету (банктер бойынша - жанама) нәтижесінде үлестес болып табылатын 2 (екі) және одан көп ұйым (оның ішінде банктер) танылмайды.

Жоғарыда көрсетілген ұйымдардың бірімен үлестес немесе көрсетілген банктердің бірімен ерекше қатынастармен байланысты занды және (немесе) жеке тұлғалар да басқа ұйымның немесе көрсетілген банктердің ішінен басқаларымен ерекше қатынастармен байланысты тұлғаның үлестес тұлғаларымен бір қарыз алушы ретінде танылмайды.

Ескерту. 56-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

57. Бір қарыз алушыға келетін, оның ішінде банктің тәуекел мөлшері:

1) қарыздар, салымдар, дебиторлық берешек, бағалы қағаздар (Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестицияларды қоспағанда);

2) Нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесіне сәйкес есептелген шартты және ықтимал міндеттемелер;

3) банкте олар бойынша секьюритилендірудің негізdemelіk тәсілін қолдануға уәкілетті органның жазбаша растамасы жоқ қарыз алушыларға қатысты секьюритилендірілген активтер;

4) секьюритилендіру позициялары;

5) көрсетілген қаржы құралдары мен олар бойынша кредиттік тәуекелдің нарықтық құнының сомасы ретінде есептелген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған своптар, фьючерстер, опциондар, форвардтар түріндегі талаптар сомасы ретінде есептеледі.

Своп, фьючерс, опцион және форвард операциялары бойынша кредиттік тәуекел көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық құнының Нормативтерге 7-қосымшаға сәйкес Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен айқындалатын кредиттік тәуекел коэффициентіне көбейтіндісі ретінде есептеледі.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының нарықтық құны (ауыстыру құны) мынаны:

сатып алуға арналған мәмілелер бойынша – қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнының осы қаржы құралының номиналдық келісімшарттық құнынан асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының ағымдағы нарықтық құны оның номиналдық келісімшарттық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады ;

сатуға арналған мәмілелер бойынша – қаржы құралының номиналдық келісімшарттық құнының осы қаржы құралының ағымдағы нарықтық құнынан асу шамасын білдіреді. Егер қаржы құралының номиналдық келісімшарттық құны оның ағымдағы нарықтық құнынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Бивалюталық қаржы құралдары (талабы мен міндеттемесі түрлі шетел валютасында көрсетілген қаржы құралдары) бойынша ауыстыру құны талаптардың теңгемен баламасының есептілікті жасау күні белгіленген бағам бойынша айқындалған

міндеттемелердің теңгемен баламасынан асу шамасы ретінде айқындалады. Егер талаптардың теңгемен баламасының шамасы міндеттемелердің теңгемен баламасынан аз немесе оған тең болса, ауыстыру құны 0 (нөлге) тең болады.

Осы тармақта көрсетілген қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны қаржы құралдарының бухгалтерлік есептің тиісті шоттарында мәмілелер жасау күні көрсетілген құнын білдіреді. Бивалюталық қаржы құралдарының номиналдық келісімшарттық құны ретінде банкте талаптар қалыптастырылатын валюта алынады.

Сатылған опциондар бір қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшеріне қосылмайды.

Есеп айырысу "төлемге қарсы жеткізу" қағидаты бойынша жүзеге асырылатын бағалы қағаздар бойынша мәміленің споты және (немесе) есеп айырысу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша, оның ішінде орталық контрагенттің қатысуымен жүзеге асырылатын шетел валютасымен валюта нарығындағы мәміленің споты, егер төлемдер есеп айырысу күнінен кейін бес жұмыс күні ішінде жүргізілмеген жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекел есебіне қосылады.

Есеп айырысу "төлемге қарсы жеткізу" қағидаты бойынша жүзеге асырылмайтын бағалы қағаздар бойынша мәміле споты және (немесе) есеп айырысу "төлемге қарсы төлем" қағидаты бойынша жүзеге асырылмайтын шетел валютасымен валюта нарығындағы мәміле споты, егер банк мәміленің бірінші бөлігін жасаған, бірақ мәміленің екінші бөлігі ол жасалған контрагенттің жұмыс күнінің сонына қарай неттингті ескере отырып талап мөлшерінде аяқталмаған жағдайда (неттинг туралы контрагентпен келісім болған кезде) бір қарыз алушыға келетін тәуекел есебіне қосылады;

6) Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленген Қазақстан Республикасының резидент-банктеріне және Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктеріне корреспонденттік шоттар бойынша талаптар;

7) металл шоттар бойынша талаптар;

мыналар:

ХҚЕС-ке сәйкес қалыптастырылған резервтер сомасы, сондай-ақ осы міндеттемені қамтамасыз ету ретінде банк иелігіне берілген салымдар;

Қазақстан Республикасының Үкіметі және Ұлттық Банк шыгарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары;

Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің халықаралық шкаласы бойынша "AA"-дан төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингтік бағасы бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері шыгарған мемлекеттік бағалы қағаздары;

тазартылған бағалы металдар;

тауардың шығу тегі туралы сертификаты және құрамында кемінде 10 (он) пайыз таза алтынның бар екендігі туралы химиялық талдауы бар өндөлмеген бағалы металдар (құйма түріндегі Доре қорытпасы);

Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдіктері;

"Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамының және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамының, "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының, "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының кепілдіктері;

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A"-дан төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің кепілдіктері немесе Резервтік аккредитивтердің халықаралық практикасына (International Standby Practices, ISP98) немесе Талап ету бойынша кепілдіктер үшін біріздендірілген қағидаларға (Uniform Rules for Demand Guarantees, URDG758) сәйкес шығарылған резервтік аккредитивтері;

Standard & Poor's агенттігінің (Стандарт энд Пурс) "A"-дан төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар экспортты қолдау жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын, шет мемлекеттердің қатысуымен құрылған сақтандыру ұйымдарымен және экспорттық-кредиттік агенттіктерімен жасалған сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді шартсыз және қайтарымсыз орындау туралы тармақтарды қамтитын кепілдіктері мен сақтандыру шарттары;

эмитенті "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы не олардың еншілес ұйымдары болып табылатын және банктің осындағы қамтамасыз етуді шартсыз өндіріп алуға құқығы бар, банк сатып алған бағалы қағаздар бойынша банк шыгарған және қамтамасыз ету ретінде берілген бағалы қағаздар;

экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі жөніндегі міндеттемелерді шартсыз және қайтарымсыз орындау туралы тармақтарды қамтитын бар сақтандыру шарттары түріндегі қарыз алушының міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету сомасы шегеріле отырып есептеледі.

Бір қарыз алушыға келетін тәуекел есебіне мыналар кірмейді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, жеке тұлғалардың кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес ипотекалық қарыздарын сатып алушы жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жүз) пайзы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлғаға, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына қойылатын талаптар, банктің балансынан есептен шығарылған банктің қарыз алушыға қоятын талаптары, ХКЕС-ке сәйкес

резервтердің 100 (жұз) пайызы қалыптастырылған банктің қарыз алушыға қоятын талаптары;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі бар бағалы қағаздар бойынша талаптар;

банктің еншілес ұйымға қоятын талаптары;

банктің Банктер туралы заңға сәйкес бұрын еншілес банк болған, қайта құрылымдауды және бір мезгілде активтер мен міндеттемелерді бас банкке беру операциясын жүзеге асырған заңды тұлғаға қоятын талаптары;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде клиринг ұйымының (орталық контрагенттің) кепілді немесе резервтік қорларына жарна, маржалық жарна, қор биржасының сауда жүйесінде ашық сауда-саттық әдісімен және (немесе) орталық контрагенттің қатысуымен жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелердің орындалуын толық және (немесе) ішінара қамтамасыз ету болып табылатын ақша түрінде қойылатын талаптар.

Ескерту. 57-тармақ жаңа редакция – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн откен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

58. Банктің қарыз алушыға қоятын талаптарының жалпы көлемі олар туындаған күні Нормативтерде белгіленген шектеулер шегінде болған, бірақ кейіннен соңғы 3 (үш) ай ішінде банктің меншікті капитал деңгейінің 5 (бес) пайыздан аспайтындағы төмендеуіне байланысты не соңғы 3 (үш) ай ішінде қарыз алушыға қойылатын талаптар 10 (он) пайыздан астам болып көрсетілген, теңгенің шетел валюталарына орташа алынған биржалық бағамының ұлғаюына байланысты банктің қарыз алушыға қоятын талаптарының ұлғаюына байланысты көрсетілген шектеулерден асып түскен жағдайларда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің нормативі орындалған болып есептеледі.

Көрсетілген жағдайларда банк шектеулердің асып кету фактісі туралы уәкілетті органды дереу хабардар етеді және есепті күнге және келесі 3 (үш) ай ішінде асып кетуді жою бойынша міндеттемелер қабылдайды. Егер бұл асып кету көрсетілген мерзімде жойылмаған жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері нормативінің асып кетуі көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қарастыралады.

Банкке байланысты емес мән-жайлар бойынша банктің меншікті капитал деңгейінің төмендеуі нәтижесінде нормативтің белгіленген ең жоғары мәндері мыналарға:

теңгенің шетел валюталарына биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк активтері мен міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты асып кеткен жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары

мөлшерінің нормативі 2022 жылғы 21 ақпаннан бастап 2022 жылғы 31 желтоқсанды қоса алғандағы кезеңде бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай асып кету анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің нормативін көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде белгіленген ең жоғары мәндерден аспайтын деңгейге дейін төмендету жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынылған күннен бастап 10 (он) жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Егер бұл асып кету іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, бір қарыз алушыға келетін тәуекелдің ең жоғары мөлшері нормативінің асып кетуі, көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қарастырылады.

Ескерту. 58-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күннен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

59. Егер банктің қарыз алушысы банктің алдында міндеттемелер туындаған кезде банкпен айрықша қатынастармен байланысты тұлға болмаған, бірақ кейіннен сондай болса, онда Нормативтердің 52-тармағының екінші абзацында белгіленген осындай қарыз алушыға келетін тәуекел мөлшері асып кеткен жағдайда, көрсетілген асып кету мынадай талаптарға сәйкес келген жағдайда:

банк Нормативтердің 57-тармағының 6) тармақшасына сәйкес қарыз алушының қосымша қамтамасыз етуді ұсыну немесе норматив мөлшерін сақтау үшін қажетті мөлшерге дейінгі банк талаптарының бөлігін орындау жөніндегі қабілеттілігін растай отырып және уәкілетті орган белгілеген мерзімдерде осы бұзушылықты жою жөнінде міндеттемелер қабылдай отырып осындай асып кету туралы уәкілетті органға деруу хабарласа, бұзушылық ретінде қаралмайды.

Ескерту. 59-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

60. Нормативтердің 59-тармағының талаптары, егер қарыз алушылар міндеттемелер туындаған кезде бір қарыз алушы ретінде қаралмай, бірақ кейіннен сондай болған жағдайда да қолданылады.

Ескерту. 60-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5-тaraу. Өтімділік коэффициенттері

61. Өтімділік мынадай коэффициенттермен сипатталады:

банктің ағымдағы өтімділік коэффициенті;

k4-1, k4-2 және k4-3 мерзімді өтімділік коэффициенттері;

k4-4, k4-5 және k4-6 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттері.

Мерзімді өтімділік және мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттерінің ең төмен мәні мынадай мөлшерде белгіленеді:

k4 - 0,3;
k4-1 - 1;
k4-2 - 0,9;
k4-3 - 0,8;
k4-4 - 1;
k4-5 - 0,9;
k4-6 - 0,8.

62. Банктің k4 ағымдағы өтімділік коэффициенті банктің орташа айлық өтімділігі жоғары активтерінің есептелген сыйақыны ескергенде талап етуге дейінгі міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне қатынасы ретінде есептеледі.

Ағымдағы өтімділік коэффициентін есептеу кезінде талап етуге дейінгі міндеттемелердің мөлшеріне барлық талап етуге дейінгі міндеттемелер, оның ішінде есеп айырысуды жүзеге асыру мерзімі белгіленбек міндеттемелер, банктің еншілес ұйымдарының, банкпен үлестес заңды тұлғалардың сыртқы қарыздарды тарту кезінде, сондай-ақ банктің секьюритилендіру бойынша мәмілелері шеңберінде берілген кредитордың осы қарыздар бойынша борышкер міндеттемелерін мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығымен банктің қамтамасыз етілмеген кепілдіктері мен кепілдемелері, оның ішінде:

өтеуге дейін 3 (үш) жылдан аз қалған мерзімі бар, 50 (елу) пайызға тең конверсия коэффициентіне көбейтілген банктің k2 меншікті капиталының жеткіліктілігі коэффициентінің ең төмен мәні;

k4 нормативінің есебіне енгізілетін қарыздарды тарту кезінде берілген банктің кепілдіктері мен кепілдемелерін қоспағанда, өтеуге дейін 3 (үш) жыл және одан көп қалған мерзімі бар, 100 (жуз) пайызға тең конверсия коэффициентіне және банктің k2 меншікті капиталының жеткіліктілігі коэффициентінің ең төмен мәніне көбейтілгендер, сондай-ақ банктерден алынған "овернайт" қарыздары мен банк бір түнге тартқан салымдар және кредитордың міндеттемелерді мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығымен мерзімді міндеттемелер, оның ішінде жеке және заңды тұлғалардың мерзімді және шартты депозиттерін, тазартылған бағалы металдарды қоспағанда, банктердің мерзімді және шартты депозиттері қосылады.

k4-1 мерзімді өтімділік коэффициенті өтеуге дейін қоса алғанда 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне өтімділігі жоғары активтердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4-2 мерзімді өтімділік коэффициенті өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне жоғары өтімді активтерді қоса алғанда, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4-3 мерзімді өтімділік коэффициенті өтеуге дейін қоса алғанда 3 (ұш) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне жоғары өтімді активтерді қоса алғанда, өтеуге дейінгі қоса алғанда 3 (ұш) айға дейін қалған мерзімі бар өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4, k4-1, k4-2, k4-3 өтімділік коэффициенттерін есептеу кезінде талап етуге дейінгі міндеттемелердің мөлшерінен және өтімділігі жоғары активтердің мөлшерінен банк кастодиан шарты негізінде сақтауға қабылдаған қаражаттың инвестицияланбаған қалдықтары алып тасталады.

63. k4-4 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенті шетел валютасындағы өтімділігі жоғары активтердің орташа айлық мөлшерінің осы шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне қатынасы ретінде есептеледі.

k4-4 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде шетел валютасындағы, өтеуге дейін 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің мөлшеріне банктің шетел валютасындағы, өтеуге дейін 7 (жеті) күнге дейін қалған мерзімі бар, 100 (бір жүз) пайызға тең конверсиялау коэффициентіне көбейтілген мерзімді міндеттемелері қосылады.

k4-5 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенті өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда, шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің осы шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшерінің қатынасы ретінде есептеледі.

k4-5 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар міндеттемелердің мөлшеріне банктің шетел валютасындағы, өтеуге дейін 1 (бір) айға дейін қалған мерзімі бар 90 (тоқсан) пайызға тең конверсиялау коэффициентіне көбейтілген мерзімі бар міндеттемелер қосылады.

k4-6 мерзімді валюталық өтімділік коэффициенті өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда, шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 3 (ұш) айға дейін қалған мерзімі бар өтімді активтердің орташа айлық мөлшерінің осы шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 3 (ұш) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің орташа айлық мөлшеріне қатынасы ретінде есептеледі.

k4-6 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде шетел валютасындағы, өтеуге дейін қоса алғанда 3 (ұш) айға дейін қалған мерзімі бар мерзімді міндеттемелердің мөлшеріне банктің шетел валютасындағы, өтеуге дейін 3 (ұш) айға дейін қалған мерзімі бар, 80 (сексен) пайызға тең конверсиялау коэффициентіне көбейтілген мерзімі бар міндеттемелер қосылады.

64. Мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттері Standard & Poor's агенттігінің "A" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған

ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жиынтығында шетел валюталары және "евро" валютасы бойынша есептеледі, оларда алдыңғы есепті айдағы міндеттемелерінің орташа айлық мөлшері банктің алдыңғы есепті айдағы міндеттемелерінің орташа айлық мөлшерінің 1 (бір) пайызынан кем болмайды.

Standard & Poor's агенттігінің "A" төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің шетел валюталары бойынша мерзімді валюталық өтімділік коэффициенттері әрбір шетел валютасы бойынша есептеледі, онда алдыңғы есепті айдағы міндеттемелердің орташа айлық мөлшері банктің алдыңғы есепті айдағы міндеттемелерінің орташа айлық мөлшерінің 1 (бір) пайызынан кем болмайды.

65. Мыналар:

- 1) қолма-қол ақша;
- 2) орталық депозитарийдің шоттарындағы ақша;
- 3) клирингтік ұйымның (орталық контрагенттің) кепілдік немесе резервтік қорларындағы жарналар, маржалық жарналар, қор биржасының сауда жүйесінде ашық сауда-саттық және (немесе) орталық контрагенттің қатысуымен жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелердің орындалуын толық және (немесе) ішінара қамтамасыз ету болып табылатын ақша;
- 4) тазартылған бағалы металдар;
- 5) Қазақстан Республикасының Үкіметі және Ұлттық Банк шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамы және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамы және Еуразиялық даму банкі шығарған бағалы қағаздар, кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының бір жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі занды тұлға шығарған бағалы қағаздар;
- 6) Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі бар бағалы қағаздар;
- 7) Ұлттық Банктегі, Қазақстан Республикасының банктеріндегі, сондай-ақ Standard & Poor's агенттігінің "BBB-" төмен емес ұзақмерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-банктердегі талап етуге дейінгі салымдар;
- 8) Қазақстан Республикасының банктерінде, сондай-ақ Standard & Poor's агенттігінің "BBB-" төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-банктерде бір түнге орналастырылған салымдар;
- 9) Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 16149 болып тіркелген "Облигацияларын банктер және банк холдингтері меншікке сатып алатын халықаралық қаржы ұйымдарының тізбесін және банктер мен банк холдингтері меншікке сатып алатын облигацияларға қойылатын талаптарды белгілеу туралы"

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 29 қарашадағы № 234 қаулысында белгіленген деңгейден төмен емес шетел валютасындағы тәуелсіз ұзақ мерзімді рейтингі бар елдердің мемлекеттік бағалы қағаздары;

10) "BBB-" төмен емес (Standard & Poor's және (немесе) Fitch рейтингтік агенттіктерінің сыйыптауы бойынша) немесе "Baa3" төмен емес (Moody's Investors Service рейтингтік агенттігінің сыйыптауы бойынша) рейтингі бар шетелдік эмитенттердің облигациялары;

11) Ұлттық Банктегі өтеу мерзімі күнтізбелік 7 (жеті) күнге дейінгі мерзімді депозиттер;

12) Standard & Poor's рейтингтік агенттігінің "BBB"-тен төмен емес ұзақмерзімді борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент және бейрезидент-банктеріне берілген "овернайт" қарыздары өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылады.

Ескерту. 65-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 27.12.2024 № 90 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн откен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

66. Банк кері сатып алу талабымен сатқан немесе кепілге берілген немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзгеше ауыртпалық салынған бағалы қағаздарды қоспағанда, Нормативтердің 65-тармағында көрсетілген бағалы қағаздар өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылады.

Ескерту. 66-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

67. Банктің баланстық шоттарында есепке алынатын валюталық своп операциялары бойынша талаптардың сомасы, егер осы мәмілелер бойынша міндеттемелер банктің баланстық шоттарында есепке алынған және мерзімді өтімділік коэффициенттерінің есебіне алынған жағдайда, өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылады.

68. Өтімді активтер есебіне халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына, оффшорлық аймақтар аумағында тіркелген занды тұлғалар немесе олардың азаматтары не Экономикалық ынтымақтастық және даму жөніндегі ұйыммен ақпарат алмасу жөнінде міндеттеме қабылдамаған оффшорлық аймақтар тізбесіне енгізілген мемлекеттердің аумағында тіркелген занды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне немесе аталған оффшорлық аймақтарда тіркелген занды тұлғаларға қатысты еншілес болып табылатын ұйымдарға қойылатын талаптарға қалыптасқан резервтер шегеріле отырып, өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда барлық қаржылық активтер қосылады. Қарыздар қарыз шартына сәйкес өтеу кестелері бойынша қосылады.

Нормативтердің 65-тармағының 5), 8) және 9) тармақшаларында көрсетілген, өтімділігі жоғары активтердің есебіне қосылмайтын бағалы қағаздар міндеттемелердің

мөлшерін есептеуге қосылатын міндеттемелердің қамтамасыз етуі болып табылады деген талаппен өтімді активтердің есебіне қосылады.

Осы бағалы қағаздарды өтімді активтердің есебіне қосқан кезде, бағалы қағаздар бойынша өтегенге дейін қалған мерзім ретінде қамтамасыз етуі осы бағалы қағаздар болатын міндеттемелерді өтеуге дейінгі мерзім алынады.

Ескерту. 68-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

69. Мерзімді міндеттемелердің есебіне есеп айырыуларды жүзеге асырудың мерзімі белгіленген барлық міндеттемелер қосылады. Бұл ретте k4-1 мерзімді өтімділік коэффициентін және k4-4 мерзімді валюталық өтімділік коэффициентін есептеу кезінде 7 (жеті) күнге дейін өтеуге мерзімі қалған мерзімді міндеттемелердің мөлшеріне есептеу кезінде банк есеп айырыуларды жүзеге асырудың қоса алғанда 7 (жеті) күнге дейін мерзімі бар, оларды кері сатып алу талаптарымен сатқан бағалы қағаздармен қамтамасыз етілген міндеттемелер қосылмайды.

Талап етілгенге дейін міндеттемелер, сондай-ақ банктерден алынған "овернайт" қарыздары және бір түнге банктерден тартылған салымдар мерзімді міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

Ескерту. 69-тармаққа өзгеріс енгізілді - КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 18.06.2020 № 66 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

70. Өтімділік коэффициенттерін есептеу кезінде өтімділігі жоғары активтерді қоса алғанда, өтімді активтер мен мерзімді міндеттемелер мөлшеріне есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, әділ құнды оң (теріс) түзету шоттары қосылады.

71. Банкте есепті кезең ішінде кредиторлар мен салымшылар алдында мерзімі өткен міндеттемелер болған кезде өтімділік нормативтері өтімділік коэффициенттерінің орташа айлық негізде анықталатын есептік мәндеріне қатыссыз орындалмаған деп есептеледі.

Банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты бір немесе бірнеше өтімділік коэффициенттерінің мәндері:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

Банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты, банкке байланыссыз жағдайлар бойынша белгіленген ең төменгі мәндерден төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан бастап 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындау төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде өтімділік нормативтерін көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға

дейінгі мерзімде белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың үшінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаса, өтімділік коэффициенттерінің төмендеуі аталған төмендеу анықталған күнінен бастап осы нормативтердің бұзылуы ретінде қаралады.

Ескерту. 71-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.06.2022 № 48 (қолданысқа енгізілу тәртібін 4 т. қараңыз) қаулысымен.

6-тaraу. Өтімділікті өтеу коэффициенттері және нетто тұрақты қорландыру

72. Өтімділікті өтеу коэффициенті сапасы жоғары өтімді активтердің өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде банктің операциялары бойынша ақша қаражаттың нетто әкетілуіне қатысты есептеу күніндегі жағдай бойынша қатынасы ретінде есептеледі.

Өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу мақсатында сапасы жоғары өтімді активтер деп мынадай талаптарға сай келетін активтер танылады:

банктің иелігіндегі және активтермен операциялар жүргізу арқылы ақша қаражатын дереу алу мүмкіндігін қамтамасыз етеді (репо, своп операциялары бойынша және тартылатын қаражат бойынша қамтамасыз етуге сату, беру);

банктің міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету болып табылмайды және репо, своп операциялары және қайтарымдылық негізде жасалатын өзге де операциялар бойынша берілген бағалы қағаздар қосылмайды;

кассадағы қолма-қол ақшаны сақтаудың ең аз қалдығын қамтамасыз етуге немесе банктің қызметін қамтамасыз ету шығыстарын жүзеге асыруға арналмаған;

банктің меншігінде болады, оның ішінде банктің бағалы қағаздарды репо, своп операциялары шенберінде, оларды қайтару міндеттемелерін орындау мерзімі басталғанға дейін тартылатын қаражат бойынша қамтамасыз етумен сату, беру құқықтарына шектеулер болмаған жағдайда қайтарымды негізде жасалатын операциялар (кері репо, своп операциялары және басқа да операциялар) шенберінде алынған не орналастырылған қаражат және туынды қаржы құралдарымен мәмілелер жөніндегі міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету ретінде алынған бағалы қағаздар . Банк бағалы қағаздарды орналастырылған қаражат, кері репо операциялары немесе туынды қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша қамтамасыз етуге басқа қарсы агентке берген жағдайда, бағалы қағаздар бастапқы меншік иесі өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде оларды қайтаруы мүмкін болмаған кезде сапасы жоғары өтімді активтердің есебіне қосылады.

73. Сапасы жоғары өтімді активтер бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтердің Нормативтерге 13-қосымшаға сәйкес Банктің сапасы жоғары өтімді

активтерінің кестесінде белгіленген коэффициенттерге көбейтілген және екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтердің Нормативтерге 13-қосымшаға сәйкес Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесінде белгіленген коэффициенттерге көбейтілген сомасы ретінде есептеледі. Бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер әділ (нарықтық) құны бойынша сапасы жоғары өтімді активтердің есебіне қабылданады.

Ескерту. 73-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

74. Бірінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер деп Нормативтердің 72-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандыратын және:

- 1) қолма-қол ақша;
- 2) Ұлттық Банкегі депозиттер;
- 3) Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке қойылатын талаптар, оның ішінде Қазақстан Республикасының Үкіметі, Ұлттық Банк кепілдік берген бағалы қағаздар, сондай-ақ жеке тұлғалардың кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлға шығарған бағалы қағаздар;
- 4) талаптары Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 0 (нөл) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар түріндегі талаптар;
- 5) шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне, халықаралық қаржы ұйымдарына қойылатын талаптар, оның ішінде шет мемлекеттердің үкіметтері және шет мемлекеттердің орталық банктері, халықаралық қаржы ұйымдары кепілдік берген, Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылардың тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыстағы және мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандыратын бағалы қағаздар:

Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 0 (нөл) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің бірінші тобына жатады;

қаржы ұйымдарының немесе олармен үлестес ұйымдардың міндеттемелері болып табылмайды;

- 6) егер шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне қойылатын талаптар Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 0 (нөл) пайыздан жоғары кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін жағдайда, шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық

банктеріне эмитент-елдің валютасында номинирленген бағалы қағаздар түрінде қойылатын талаптар болып табылатын активтер танылады.

Ескерту. 74-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу жөне дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

75. Екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер А санатындағы активтерден және Б санатындағы активтерден тұрады.

Екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің үлесі жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайзызынан аспайды. Егер екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің үлесі жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайзызынан асатын болса, онда екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайзызынан аспайтын мөлшерде жоғары сапалы өтімді активтердің құрамына енгізіледі.

А санатындағы екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер деп Нормативтердің 72-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандыратын және:

1) талаптары Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 20 (жиырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін, Қазақстан Республикасының жергілікті атқару органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар (Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқару органдары шығарған бағалы қағаздарды қоспағанда) түріндегі талаптар;

2) шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне, шет мемлекеттердің орталық банктеріне, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдарына, халықаралық қаржы ұйымдарына қойылатын талаптар, оның ішінде шет мемлекеттердің орталық үкіметтері, шет мемлекеттердің орталық банктері, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдары, халықаралық қаржы ұйымдары кепілдік берген, Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыстағы және мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандыратын бағалы қағаздар:

Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес, Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 20 (жиырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің екінші тобына жатады;

соңғы 10 (он) жылда кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құны 10 (он) және одан көп пайызға төмендеумен көрінген құнсыздану фактілері толығымен жок;

қаржы ұйымдарының немесе олармен үлестес ұйымдардың міндеттемелері болып табылмайды;

3) қаржы үйымдары немесе олармен үлестес үйымдар эмитенттері болып табылмайтын бағалы қағаздар түріндегі талаптар;

4) банктің немесе онымен үлестес үйымдардың міндеттемесі болып табылмайтын туынды қаржы құралдарын және реттелген борышты қоспағанда, ипотекалық бағалы қағаздар түрінде қойылатын талаптар болып табылатын активтер танылады.

Нормативтердің осы тармағы үшінші бөлігінің 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген талаптар мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандырады:

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "AA-" төмен емес ұзақмерзімді кредиттік рейтингтері немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі не Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің тиісті қысқамерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар;

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес, Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты үйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыстағы;

соңғы 10 (он) жылда кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құны 10 (он) және одан көп пайызға төмендеумен көрінген құнсыздану фактілері толығымен жоқ.

Б санатындағы екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер деп Нормативтердің 72-тармағында белгіленген талаптарды қанағаттандыратын және:

1) банктің өзі немесе оның үлестес үйымы эмитенттері болып табылмайтын, ипотекалық түрғын үй қарыздарымен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар түріндегі талаптар және осындай бағалы қағаздардың базалық активтерін банк немесе онымен үлестес үйымдар шығармаған, келесі шарттардың әрқайсысын қанағаттандыратын:

Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "AA" - дан төмен емес ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтері немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі не Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің тиісті қысқа мерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар;

мұндай бағалы қағаздардың базалық активтері ипотекалық түрғын үй қарыздарынан ғана қалыптастырылған және құрылымдық өнімдердің өзге де түрлерін қамти алмайды;

ипотекалық түрғын үй қарызы түріндегі базалық актив толық талап ету құқығы бар қарыз болып табылады (өндіріп алынған жағдайда кепіл иесі мүлікті сатудан түскен кірістің кез келген жетпеген сомасы үшін жауапты болып қалады) және кредиттің кепілмен қамтамасыз ету құнына ең жоғары қатынасы ипотекалық түрғын үй қарызы берілген кезде орташа есеппен 80% құрайды;

мұндай секьюритилендіру эмитенттерден секьюритилендірілген активтердегі үлесін сактауды талап етеді;

2) эмитенттері қаржы ұйымдары немесе олармен үлестес ұйымдар болып табылмайтын және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) рейтингтік агенттігінің "BBB"-тен төмен емес ұзак мерзімді кредиттік рейтингтері немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар туынды қаржы құралдарын және реттелген борышты қоспағанда, бағалы қағаздар түріндегі талаптар;

3) эмитенттері қаржы ұйымдары немесе олармен үлестес ұйымдар болып табылмайтын, мынадай шарттардың әрқайсысын қанағаттандыратын жай акциялар түріндегі талаптар:

қор биржасында айналыста болады, орталық контрагенттің қатысуымен мәмілелер жасалатын;

ұлттық валютада немесе банк өзіне өтімділік тәуекелін алғатын шетел валютасында көрсетілген;

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыста жүрген;

соңғы 10 (он) жыл ішінде кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құнның 40 (қырық) және одан да көп пайызға тәмендеуімен көрсетілген құнсыздану фактілері мүлдем жоқ.

Нормативтердің осы тармағы бесінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген талаптар мынадай шарттардың әрқайсысын қанағаттандырады:

Нормативтерге 8-қосымшаға сәйкес Халықаралық қор биржалары танитын сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінде көрсетілген халықаралық қор биржаларында еркін айналыста жүрген;

соңғы 10 (он) жыл ішінде кез келген күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде нарықтық құнның 20 (жиырма) және одан да көп пайызға тәмендеуімен көрсетілген құнсыздану фактілері мүлдем жоқ.

Б санатындағы екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің үлесі жоғары сапалы өтімді активтердің жалпы көлемінің 15 (он бес) пайызынан аспайды және жоғары сапалы өтімді активтердің 40 (қырық) пайызынан аспайтын екінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтердің жалпы лимитіне енгізіледі.

Егер жоғары сапалы өтімді активтердің есебіне енгізілген активтер Нормативтердің 74 және (немесе) 75-тармақтарында белгіленген шарттарға сәйкес келмейтін болғанда көрсетілген активтер көрсетілген шарттарға сәйкесіздік туындаған күннен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күннен аспайтын мерзім ішінде жоғары сапалы өтімді активтердің есебіне қосыла береді.

Ескерту. 75-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

76. Ақша қаражатының нетто әкетілуі мынадай формула бойынша есептеледі:

егер $AK > 0,75 \times A\Theta$ болған жағдайда, $AKH\Theta = A\Theta - 0,75 \times A\Theta$;
егер $AK < 0,75 \times A\Theta$ болған жағдайда, $AKH\Theta = A\Theta - AK$, мұнда:
 $AKH\Theta$ - ақша қаржатының нетто әкетілуі;
 $A\Theta$ – ақшаның әкетілуі;
 AK – ақшаның келуі.

Ақшаның әкетілуі Нормативтердің 77-тармағына сәйкес есептеледі, ақшаның келуі Нормативтердің 78-тармағына сәйкес есептеледі.

Ескертү. 76-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізілді) қаулысымен.

77. Ақшаның әкетілуі банктің мынадай міндеттемелері бойынша Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуінің кестесінде белгіленген әкетілу коэффициенттері қолданыла отырып, өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішіндегі ақшаның әкетілу сомасы ретінде есептеледі:

жеке тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша (ағымдағы шоттар, талап еткенге дейінгі салымдар, мерзімді және шартты салымдар бойынша, өтеу мерзімі белгіленбegen міндеттемелер бойынша) ақшаның әкетілуі. Жеке тұлғалардың мерзімді салымдарын мерзімінен бұрын алу мүмкіндігі болған жағдайда, мұндай міндеттемелер олардың орындалу мерзіміне қарамастан коэффициент есебіне толық көлемде қосылады. Банк берген қарыздар бойынша қамтамасыз ету түріндегі салымдар тиісті қарыздың өтеу мерзіміне сәйкес есепке қосылады;

банк активтерімен қамтамасыз етілмеген, белгіленген орындалу мерзімі жоқ не толық орындалу мерзімі 1 (бір) айдан аспайтын немесе өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде занды тұлғалар, шағын кәсіпкерлік субъектілері алдындағы міндеттемелер бойынша (басқа кредиторлық берешекті қоспағанда, депозиттер, кредиттер, бағалы қағаздар бойынша), оның ішінде занды тұлғалар, шағын кәсіпкерлік субъектілердің бастамасы бойынша ақшаның әкетілуі;

банк активтерімен қамтамасыз етілген, орындалу мерзімі 1 (бір) айдан аспайтын немесе өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде занды тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша (басқа кредиторлық берешекті қоспағанда, депозиттер, кредиттер, бағалы қағаздар, қарыз операциялары бойынша) ақшаның әкетілуі;

егер міндеттемелерді орындау өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде көзделетін болса, толық орындалу мерзімі өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде не олардың толық орындалу мерзіміне қарамастан шартты және ықтимал міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілуі.

Тұрақты депозиттер "Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы" Қазақстан Республикасы

Заңының (бұдан әрі – Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы зан) 18-бабында белгіленген мөлшерде жеке тұлғалардың кепілдік берілетін депозиттерін қамтиды.

Тұрақтылығы төмен депозиттер Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңың 18-бабында белгіленген мөлшерден асатын сомада жеке тұлғалардың кепілдік берілмеген не кепілдік берілген болып табылатын депозиттерін қамтиды.

Жеке тұлғалардың депозиттерін жіктеу кезінде депозиттер әрбір клиент бойынша ұлттық және шетел валюталарындағы депозиттер бойынша жеке есепке алынады.

Заңды тұлғалардың, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі заңды тұлғалардың, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің алдындағы банктің қамтамасыз етілмеген міндеттемелерін және клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару жөніндегі қызметімен байланысты салымдарды және қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдарын қамтиды.

Егер клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салым шартында кем дегенде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын шарттың бұзылуы туралы алдын ала хабардар ету талабы көзделетін болса не осы талап болмаған жағдайда, шартты бұзу салым мөлшерінің 2 (екі) пайызынан асатын мөлшерде айыппұл төлеуге әкеп соқтыратын болса, клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар акша әкетілуінің есебіне қосылады.

Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар бойынша міндеттемелер банк шотындағы клиенттің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жеткілікті ақшаның ең аз қалдығына тең мөлшерде айқындалады.

Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ретінде, сондай-ақ бір мезгілде мынадай талаптарға сәйкес келетін ағымдағы шоттардағы және (немесе) талап етуге дейінгі салымдардағы қаражаттың бір бөлігі танылады:

шот ашылған және клиент төлемдер және (немесе) аударымдар үшін кемінде 24 (жиырма төрт) ай немесе 24 (жиырма төрт) айдан аз қолданады;

тартылған қаражат бойынша сыйақы мөлшерлемесі;

ағымдағы шоттар бойынша – 0 (нөл) пайыздан;

талап етуге дейінгі салымдар бойынша – 0,1 (нөл бүтін оннан бір) пайыздан аспайды.

Егер шот ашылған және төлемдер мен аударымдар үшін 24 (жиырма төрт) айдан аз қолданылатын болса, онда клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ретінде тану мақсатында, мынадай талаптарды қосымша қанағаттандыруы қажет:

ағымдағы шот немесе талап етуге дейінгі салым ретінде қолданылады;

банк алдында айналымдарды және (немесе) шоттағы ақшаның ең төменгі қалдығын қолдау жөніндегі міндеттемесі бар.

Шот ашылған және төлемдер мен аударымдар үшін 24 (жиырма төрт) айдан аз қолданылған жағдайда клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдардың мөлшері ағымдағы шоттағы немесе міндеттеменің туындаған күнінен бастап талап етуге дейінгі салымдағы қалдықтардың орташа шамасы ретінде есептеледі.

Банк шоттағы қалдықтардың орташа шамаларын есептеуге негізделген клиенттің қажеттіліктерін қанағаттандыруы үшін жеткілікті банктік шоттағы ақшаның ең аз қалдығын айқындау әдістемесін әзірлейді.

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары бойынша міндеттемелер бойынша банктік шоттағы ақшаның ең төменгі тұрақты қалдығы айқындалады, егер мерзімді салым шартында:

салымды белгілі бір мерзімге ашу;

шартты бұзу туралы кемінде күнтізбелік 7 (жеті) күн бұрын алдын ала хабарлау талабы не осы талап болмаған жағдайда шартты бұзу салым мөлшерінің 2 (екі) пайызынан асатын мөлшерде айыппұл төлеуге әкеп соғады;

шоттағы ең аз ақша қалдығын сақтау бойынша банк алдында міндеттеме бар.

Банк тарихи деректерді және клиенттің шотындағы ақша қалдығы бойынша ақша қаражатының қозғалысының болмау статистикасын пайдалана отырып, мерзімді салымдардағы қалдықтардың орташа шамаларын есептеуге, сондай-ақ стрестік жағдайларда ақшаны алу тәуекелін ескере отырып, уәкілетті органмен келісуге жататын банктік шоттағы ақшаның ең төменгі қалдығын айқындау әдістемесін әзірлейді.

Занды тұлғалардың алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша, сондай-ақ бағалы қағаздар қарызының шарттары бойынша ақшаның әкетілуі бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген банктің міндеттемелерін, Нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесіне сәйкес 20 (жиырма) пайыздан аспайтын кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының және халықаралық қаржы ұйымдарының алдындағы міндеттемелерді және қамтамасыз етілуі және бірінші немесе екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді актив болып табылмайтын өзге де міндеттемелерді қамтиды.

Шартты және ықтимал міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілуі Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банктің ақша әкетілуі мен әкелинуінің кестесінде көзделген шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де

операциялар бойынша әкетілу сомасын қамтиды. Шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша қосымша ақшаның әкетілуі мыналарды қамтиды:

шарт талаптарына сәйкес банктің ағымдағы рейтингісінен 1 (бір), 2 (екі) не 3 (үш) сатыға дейін банктің ұзақ мерзімді немесе қысқа мерзімді кредиттік рейтингінің төмендеуі қосымша қамтамасыз ету үшін өтімділікті тарту, ақша төлемі, шарт бойынша міндеттемелерді мерзімінен бұрын орындау түрінде қосымша қажеттілікке әкеп соғатын болса, шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша өтімділіктегі қосымша қажеттілік толық көлемде;

нарықтық құны өзгерген кезде ақша аударымы болжанатын туынды қаржы құралдары мен өзге де операциялар бойынша позицияларды нарықтық бағалаудың өзгеруіне байланысты өтімділіктегі қосымша қажеттілік. Ақшаның әкетілуі есебінде алдыңғы 24 (жиырма төрт) айдағы көрсетілген кезеңде ақшаның келуін шегергендегі ақшаның әкетілуіне тең ең көп 30 (отыз) күндік ақшаның нетто әкетілуі есепке алынады;

бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді актив болып табылмайтын, Нормативтерге 13-қосымшаға сәйкес Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесінде белгіленген есептеу коэффициенті қолданыла отыра және алынған қамтамасыз ету шегеріле отырып есептелген актив құнынан 20 (жиырма) пайыз мөлшерінде банк ұсынған қамтамасыз етуді не туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша ұсынылуға жататын қамтамасыз етуді бағалаудың (әлеуетті құнының) өзгеруіне байланысты өтімділіктегі қосымша қажеттілік. Егер қамтамасыз ету бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді актив болып табылса, өтімділіктегі қосымша қажеттілік талап етілмейді;

клиенттің туынды қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша банкке берілген қамтамасыз ету бөлігін деру қайтаруды талап ету құқығымен байланысты, берілген қамтамасыз ету көлемінің қажетті көлемінен толық асып кету көлемінде асуымен негізделген ақшаның әкетілуі;

банктің қамтамасыз етуді ұсынуы көзделетін операциялар бойынша өтімділікке деген қосымша қажеттілік және егер қамтамасыз ету ұсынылмаған жағдайда, шарттың талаптарына сәйкес қарсы агенттің қамтамасыз етуді талап ету құқығы;

қамтамасыз етуді банкпен келісусіз сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын активтерге ауыстыру көзделетін операциялар бойынша өтімділікке деген қосымша қажеттілік;

банк шығарған, активтер бойынша ақшаның келіп түсуімен қамтамасыз етілген және өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі құнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар (оның ішінде ипотекалық бағалы қағаздар бойынша) бағалы қағаздар бойынша ақшаның әкетілуі;

банктің еншілес арнайы ұйымдары шығарған, күнтізбелік өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар активтер бойынша ақшаның келіп түсуімен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар бойынша ақшаның әкетілуі (ұстаушының толық немесе ішінара мөлшерде мерзімінен бұрын сатып алуға талап қою құқығы көзделетін туынды қаржы құралдарын есептегендеге).

Банктің еншілес арнайы ұйымдары деп банктің кепілдігімен бағалы қағаздарды шығару және орналастыру мақсатында құрылған Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-еншілес арнайы ұйымдар және секьюритилендіру мәмілелері үшін құрылған арнайы қаржы компаниялары түсініледі.

Қосымша ақшаның әкетілуін есептеу мақсатында шартты міндettемелер, көрсетілген міндettемелер қайтарусыз болып табылған жағдайда, пайдаланылмаған кредиттік желілер мен өтімділік желілерін қамтиды.

Өтімділік желілері деп банктің мынадай:

клиенттің бұдан бұрын шығарған бағалы қағаздарын өтеу үшін клиентке ақша ұсыну;

бағалы қағаздарды бастапқы орналастыру және (немесе) қайталама нарықта клиенттің бағалы қағаздарымен операциялар бойынша міндettемелер шеңберінде клиенттің бағалы қағаздарын сатып алу міндettемелері түсініледі.

Қосымша ақшаның әкетілуін есептеу мақсатында шартты міндettемелер өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде орындалуға жататын шығарылған бағалы қағаздар бойынша клиент міндettемесінің мөлшерінен аспайтын мөлшердегі өтімділік желілері ретінде қосылады. Пайдаланылмаған шартты міндettеменің қалған бөлігі, сондай-ақ қаржылық емес ұйымдарға айналым қаражатын толықтыруға берілген міндettемелер кредиттік желілер ретінде шартты міндettемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілу есебіне қосылады.

Пайдаланылмаған кредиттік желілер мен өтімділік желілері қамтамасыз етуге берілген не қамтамасыз етуге берілуге жататын және мынадай талаптардың әрқайсысын қанағаттандыратын активтерді шегеру ескеріле отырып, қосымша ақшаның әкетілу есебіне қосылады:

бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер болып табылады; банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің құрамына енгізілмеген;

қайтарымдылық негізінде жасалатын операцияларды жүргізу үшін қолжетімді; мерзімінен бұрын қайтару туралы талап қою құқығы жоқ.

Нормативтерге 14-қосымшаға сәйкес Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуі кестесінің 21, 22, 23, 24, 25, 26 және 27-жолдарында ескерілмеген өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде жеке тұлғалар және қаржылық емес ұйымдар алдындағы міндettемелер бойынша қосымша ақшаның әкетілудері өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде жеке тұлғалар және қаржылық емес ұйымдардан ақшаның келуінің 50 (елу) пайзызынан асатын болса, асып

кету сомасы Нормативтерге 14-қосымшаның Банктің ақша әкетілуі мен әкелінуі кестесінің 30-жолына сәйкес 100 (бір жүз) пайыз ақшаның әкетілу коэффициенті қолданыла отырып ақшаның әкетілуінде есепке алынады.

Ескерту. 77-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

78. Ақшаның әкелінуі банктің мынадай активтері бойынша Нормативтерге 14-қосымшага сәйкес Банк ақшасының әкетілуі мен әкелінуінің кестесінде белгіленген ақшаның әкеліну коэффициенттері қолданыла отырып өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішіндегі әкеліну сомасы ретінде есептеледі:

қайтарымдылық негізінде жасалатын операцияларды (кері репо, своп операциялары және өзге де операциялар) қоса алғанда, қамтамасыз етілген қарыз операциялары;

негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар қарыздарды қоспағанда, жеке және занды тұлғаларға, шағын кәсіпкерлік субъектілеріне берілген кредиттер;

туынды қаржы құралдары;

өзге ақшаның әкелінуі.

Сапасы жоғары өтімді активтер бойынша ақшаның әкелінуі ақшаның әкелінуін есептеу кезінде есепке алынбайды.

Қамтамасыз етілген қарыз операциялары бойынша ақшаның әкелінуі өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар, бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтермен және бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын өзге де активтермен қамтамасыз етілген қарыз операцияларын, сондай-ақ қамтамасыз етуге бағалы қағаздарды сатып алу-сатуды жасау үшін (маржалық мәмілелер) берілген қарыздарды қамтиды.

Ескерту. 78-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

79. Банктер 2016 жылғы 1 шілде - 2018 жылғы 31 тамыз аралығында өтімділік тәуекелін бағалау мақсатында өтімділікті өтеу коэффициентін есептейді. Өтімділікті өтеу коэффициенті есептеу нәтижелері уәкілетті органға ай сайынғы негізде ұсыныла отырып, айдың соңғы жұмыс күнінде есептеледі. Өтімділікті өтеу коэффициентінің ең төмен мәні мынадай мөлшерде белгіленеді:

2018 жылғы 1 қыркүйек пен 2018 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,5;

2019 жылғы 1 қаңтар мен 2019 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,6;

2020 жылғы 1 қаңтар мен 2020 жылғы 31 наурыз аралығында - 0,8, 2020 жылғы 1 сәуір мен 2020 жылғы 30 қыркүйек аралығында - 0,6, 2020 жылғы 1 қазан мен 2020 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,8;

2021 жылғы 1 қаңтар мен 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,9;

2022 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 30 сәуір аралығында - 1.

2022 жылғы 1 мамыр мен 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,8;

2024 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,9;

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап – 1.

Өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні белгіленген ең төмен мәнінен төмендеген, бірақ мынадай мөлшерден төмен емес жағдайда:

2018 жылғы 1 қыркүйек пен 2018 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,43;

2019 жылғы 1 қаңтар мен 2019 жылғы 31 желтоқсан аралығында - 0,50;

2020 жылғы 1 қаңтар мен 2020 жылғы 31 наурыз аралығында – 0,68, 2020 жылғы 1 сәуір мен 2020 жылғы 30 қыркүйек аралығында – 0,50, 2020 жылғы 1 қазан мен 2020 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,68;

2021 жылғы 1 қаңтар мен 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,77;

2022 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 30 сәуір аралығында – 0,85;

2022 жылғы 1 мамыр мен 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,68;

2024 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,77;

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап – 0,85,

банк осындай төмендегу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде уәкілетті органға өтімділікті өтеу коэффициентінің мәнін белгіленген ең төменгі мәннен кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын жібереді және өтімділікті өтеу коэффициенті төмендеген күннен кейінгі айдың әр жұмыс күні үшін өтімділікті өтеу коэффициентінің мәнін және жетіспеушілікті белгіленген ең төменгі мәндерге дейін есептеп шығарады.

Іс-шаралар жоспары өтімділікті өтеу коэффициенті мәнінің белгіленген ең төменгі мәндерден төмендеген бірінші күннен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күннің ішінде өтімділікті өтеу коэффициентін белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру бойынша шараларды қамтиды.

Белгіленген ең төменгі мәндерге дейін жетіспеушілік белгіленген ең төменгі мәннің және өтімділікті өтеу коэффициентінің нақты мәні арасындағы айырмашылық ретінде есептеледі.

Белгіленген ең төменгі мәндерге дейінгі жетіспеушіліктер сомасы өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні белгіленген ең төменгі мәндерден төмендеген күннен кейінгі айда 0,25 артық емес болса норматив орындалған болып саналады.

Норматив:

өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні осы тармақтың екінші бөлігінің екінші, үшінші, төртінші, бесінші және алтыншы абзацтарында көрсетілген деңгейден төмендеген;

өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні белгіленген ең төменгі мәндерден, бірақ осы тармақтың екінші бөлігінің екінші, үшінші, төртінші, бесінші және алтыншы

абзацтарында белгіленген шекте, соңғы 6 (алты) ай ішінде үш және одан да көп рет төмендеген;

өтімділікті өтеу коэффициентін белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын жүзеге асырмадан;

жетіспеушіліктер сомасы өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні белгіленген ең төменгі мәндерден төмен болған күннен кейінгі айда белгіленген ең төменгі мәндерден 0,25 асып кеткен жағдайларда бұзылған болып есептеледі.

Отімділікті өтеу коэффициенті:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына тенгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты банкке қатыссыз жағдайда белгіленген ең төменгі мәннен төмен өтімділікті өтеу коэффициентінің мәні төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан бастап қоса алғанда 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде норматив бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындай төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде осындай төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде өтімділікті өтеу коэффициентін белгіленген ең төменгі мәннен кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын үәкілетті органға келісуге жібереді.

Үәкілетті орган осы тармақтың сегізінші бөлігінде көрсетілген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, өтімділікті өтеу коэффициентінің төмендеуі көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қаралады.

Ескерту. 79-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы реңми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

80. Нетто тұрақты қорландыру коэффициенті қолжетімді тұрақты қорландырудың талап етілетін тұрақты қорландыруға қатынасы ретінде есептеледі.

Қолжетімді тұрақты қорландырудың мөлшері бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес міндеттемелер және Нормативтердің 11-тармағында көрсетілген инвестицияларды шегергенге дейінгі менишікті капиталдың Нормативтерге 15-қосымшаға сәйкес Қолжетімді тұрақты қорландыру міндеттемелерінің кестесінде белгіленген қолжетімді тұрақты қорландыру коэффициенттеріне көбейтілген сома ретінде есептеледі.

Жеке тұлғалардың депозиттері Нормативтердің 77-тармағының екінші және үшінші бөліктеріне сәйкес тұрақты және тұрақсыздығы аз қолжетімді тұрақты қорландырудың есебіне кіргізіледі.

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары бойынша міндеттемелері бойынша қолжетімді тұрақты қорландырудың көлемі Қағидалардың 77-тармағының он үшінші бөлігінде көрсетілген банк шотында ақшаның ең төменгі тұрақты қалдығын айқындау әдістемесіне сәйкес банктік шоттағы ақшаның ең төменгі тұрақты қалдығынан аспайды.

Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар ретінде Нормативтердің 77-тармағының сегізінші, тоғызыншы, оныншы және он бірінші бөліктеріне сәйкес келетін ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі салымдар танылады.

Талап етілетін тұрақты қорландырудың мөлшері жиынтығында Нормативтерге 16-қосымшаға сәйкес Талап етілетін тұрақты қорландыру активтерінің кестесінде белгіленген, талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициенттеріне көбейтілген бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес активтер және Нормативтерге 17-қосымшаға сәйкес Талап етілетін тұрақты қорландырудың шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесінде белгіленген, талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициентіне көбейтілген талап етілетін тұрақты қорландырудың шартты және ықтимал міндеттемелері ретінде есептеледі.

Ескерту. 80-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы реңми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

81. Банктер 2018 жылғы 1 қаңтар – 2018 жылғы 31 желтоқсан аралығында өтімділік тәуекелін бағалау мақсатында есептеу нәтижелерін уәкілетті органға ай сайынғы негізде ұсына отырып, нетто тұрақты қорландыру коэффициентін есептейді.

Нетто тұрақты қорландыру коэффициентінің ең төмен мәні мынадай мөлшерде белгіленеді:

2019 жылғы 1 қаңтар мен 2022 жылғы 31 мамыр аралығында – 1;

2022 жылғы 1 маусым мен 2023 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,8;

2024 жылғы 1 қаңтар мен 2027 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 0,9;

2028 жылғы 1 қаңтардан бастап – 1.

Нетто тұрақты қорландыру коэффициенті:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты оның мәні банкке байланыссыз жағдайлар бойынша белгіленген ең төменгі мәнінен төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындау төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде нетто

тұрақты қорландыру коэффициентін белгіленген ең төменгі мәннен кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын үәкілетті органға келісуге жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың төртінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда онда тұрақты қорландырудың нетто коэффициентінің төмендеуі аталған төмендеу анықталған күнінен бастап осы нормативтің бұзылуы болып табылады.

Ескерту. 81-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.07.2025 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

7-тaraу. Банктерді Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелерге капиталдандыру

82. Банктерді Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелерге капиталдандыру k7 коэффициентімен сипатталады. Коэффициенттің ең жоғары мәні 3 мөлшерінде белгіленеді.

Ескерту. 82-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

83. k7 коэффициенті Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер сомасының банктің меншікті капиталына қатынасы ретінде есептеледі.

Осы коэффициентті есептеу мақсатында Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелер сомасына мыналар енгізіледі:

Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы талап етілгенге дейінгі міндеттемелер, оның ішінде есеп айырысуды жүзеге асыру мерзімі белгіленбекен міндеттемелер;

Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы бастапқы өтеу мерзімі 1 (бір) жылға дейін қоса алғанда, мерзімді міндеттемелер;

кредитордың міндеттемелерді мерзімінен бұрын өтеуді шарт қоймай талап ету құқығымен Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы мерзімді міндеттемелер, оның ішінде жеке және заңды тұлғалардың мерзімді және шартты депозиттерін қоспағандағы банктердің мерзімді және шартты депозиттері.

Осы коэффициентті есептеу мақсатында Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелер сомасынан мыналар алып тасталады:

Қазақстан Республикасының бейрезидент-заңды тұлғаларының ағымдағы шоттары;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-бас банкі және оның тобы алдындағы кредиттер түріндегі міндеттемелер;

өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын, (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14365 болып

тіркелген) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 31 тамыздағы № 203 қаулысымен бекітілген Экономика секторларының кодтарын қолдану мен төлемдер тағайындау қағидаларына сәйкес экономиканың "басқа қаржы ұйымдары – коды 5", "мемлекеттік қаржылық емес ұйымдар – коды 6", "мемлекеттік емес қаржылық емес ұйымдар – коды 7" және "үй шаруашылықтарына қызмет көрсететін коммерциялық емес ұйымдар – коды 8" секторларына кіретін шетел компанияларының филиалдары мен өкілдіктері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер;

халықаралық қаржы ұйымдары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер;

2013 жылғы 1 қантардан бастап халықаралық есеп айырысу жүйелері (ClearstreamBanking S.A. және EuroclearBankSA/NV) болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы қысқа мерзімді міндеттемелер;

банктің кастодиан шарты негізінде сақтауға қабылдаған қаражатының инвестицияланбаған қалдықтары;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-бас банкінің алдындағы реттелген борыштық міндеттемелер;

2022 жылғы 1 наурыздан бастап 2023 жылғы 31 қантарға дейінгі кезеңді қоса алғанда Қазақстан Республикасының бейрезидент-бас банкінің алдындағы бастапқы өтеу мерзімі 1 (бір) жылға дейін қоса алғанда депозиттер мен кредиттер, сондай-ақ корреспонденттік шоттағы қалдықтар түріндегі өзге де міндеттемелер.

Ескерту. 83-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

84. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

85. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8-тaraу. Банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті

86. Қазақстан Республикасының Үкіметі құрылтайшысы болып табылатын банктерді қоспағанда, банктер меншікті және тартылған қаражатын есепті ай ішінде ішкі активтерге мынадай формула бойынша орналастырады.

2016 жылғы 1 мамырдан бастап:

$$IAK = \frac{\overline{IA}}{\overline{IM} + \min(\overline{ЖК}; 0,75 \times \overline{MK})} \geq 1, \text{ мұндағы:}$$

IAK - банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

IA

- ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтер (провизиялар) ескеріле отырып, есепті айда қалыптасқан ішкі активтердің орташа айлық шамасы;

IM

- реттелген борыштың орташа айлық шамаларының, банк шетел валютасында шыгарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, банк шыгарған борыштық бағалы қағаздардың, Нормативтердің 88-тармағының екінші бөлігінде айқындалған ішкі міндеттемелердің есепті айда қалыптасқан сомасы;

ЖК

- бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес жарғылық капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы;

МК

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы, не

$$IAK = \frac{IA}{РБ + МКК + ЕКБ + ИМ + 0,85 \times МК} \geq 1, \text{ мұндағы:}$$

IAK - банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

IA - ХҚЕС сәйкес қалыптастырылған резервтер (провизиялар) ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан активтер (ақша) және Қазақстан Республикасының резиденттеріне талаптар (орналастырылған салымдар, берілген қарыздар, үлестік және борыштық бағалы қағаздар, дебиторлық берешек), Қазақстан Республикасының резиденттері-занды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу, материалдық емес активтерді және тазартылған бағалы металдар, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан (тұрған) жылжымалы және жылжымайтын мүлік;

РБ - мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, он (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан реттелген борыш;

МКК - мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, он (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың соңында қалыптасқан мерзімсіз қаржы құралдары;

БҚБ - банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, он (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың сонында қалыптасқан банк шығарған борыштық бағалы қағаздар;

ІМ - Қазақстан Республикасының резиденттері алдындағы реттелген борышты, Қазақстан Республикасының резиденттеріндегі мерзімсіз қаржы құралдарын, Қазақстан Республикасының резиденттеріндегі банк шығарған борыштық бағалы қағаздарды және кастодиандық шарт негізінде банк қабылдаған қаражаттың инвестицияланбаған қалдықтарын қоспағанда, мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, он (теріс) түзетулер ескеріле отырып, айдың сонында қалыптасқан Қазақстан Республикасының резиденттері алдындағы міндеттемелер;

МК - 2015 жылғы 1 қантардағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-еншілес ұйымдардың реттелген борышына салынған инвестициялар мөлшерінен аспайтын Қазақстан Республикасының

бейрезиденттері-еншілес ұйымдардың реттелген борышына инвестицияларды шегергенде, сондай-ақ Қазақстан Республикасының бейрезиденттері-еншілес ұйымдардың акцияларына инвестиацияларды шегергенде, бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың айдың сонында қалыптасқан шамасы.

2016 жылғы 1 маусымнан бастап:

$$\overline{IAK} = \frac{\overline{IA}}{\overline{IM} + \min(\overline{ЖК}; 0,75 \times \overline{MK})} \geq 1, \text{ мұндағы:}$$

IAK - банктар қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру коэффициенті;

IA

- ХКЕС сәйкес қалыптастырылған резервтер (провизиялар) ескеріле отырып, есепті айда қалыптасқан ішкі активтердің орташа айлық шамасы;

IM

- реттелген борыштың орташа айлық шамаларының, банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, банк шығарған борыштық бағалы қағаздардың, Нормативтердің 88-тармағының екінші абзацында айқындалған ішкі міндеттемелердің есепті айда қалыптасқан сомасы;

ЖК

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес жарғылық капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы;

МК

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың есепті айда қалыптасқан орташа айлық шамасы.

Ескерту. 86-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

87. Қазақстан Республикасының Үкіметі құрылтайшысы болып табылатын банктерді қоспағанда, банктер есепті ай ішінде меншікті және тартылған қаражатын күн сайын ішкі активтерге мынадай формулаға сәйкес орналастырады:

$$IA \geq 0,95 \times (\overline{IM}_{(-1)} + \min \times (\overline{JK}_{(-1)}; 0,75 \times \overline{MK}_{(-1)})), \text{ мұндағы:}$$

IA- ХКЕС сәйкес қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) ескере отырып, алдындағы күннің соңындағы ішкі активтер шамасы;

$\overline{IM}_{(-1)}$

- реттелген борыштың орташа айлық шамаларының, банк шетел валютасында шығарған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, банк шығарған борыштық бағалы қағаздардың, Нормативтердің 88-тармағының екінші бөлігінде айқындалған ішкі міндеттемелердің есепті айдың алдындағы айда қалыптасқан сомасы;

$\overline{JK}_{(-1)}$

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес жарғылық капиталдың есепті айдың алдындағы айда қалыптасқан орташа айлық шамасы;

$\overline{MK}_{(-1)}$

- бухгалтерлік баланстың деректеріне сәйкес меншікті капиталдың есепті айдың алдындағы айда қалыптасқан орташа айлық шамасы.

Ескерту. 87-тармаққа өзгеріс енгізілді – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

88. Банктің ішкі активтері Қазақстан Республикасының резиденттеріне активтерді (ақшаны) және талаптарды (орналастырылған салымдар, берілген қарыздар, үлестік және борыштық бағалы қағаздар, дебиторлық берешек), Қазақстан Республикасының резидент-занды тұлғаларының жарғылық капиталына қатысады, Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан (орналасқан) материалдық емес активтер мен тазартылған бағалы металдарды, жылжымалы және жылжымайтын мулікті, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі жөніндегі міндеттемелерді сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындау туралы тармақтарды қамтитын сақтандыру шарттарымен қамтамасыз етілген, Қазақстан Республикасынан өндөлген тауарлар мен

көрсетілетін қызметтер экспортын қаржыландыру үшін берілген қарыздар бойынша Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне қойылатын талаптарды, сондай-ақ теңгемен шығарылған және "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының сауда жүйесінде саудаланатын халықаралық қаржы ұйымдарының облигацияларын, сондай-ақ теңгемен, сондай-ақ шетел валютасымен (АҚШ доллары, ЕУРО) шығарылған, шығару проспектісінде Қазақстан Республикасының аумағында жобаларды іске асыру үшін Қазақстан Республикасының резиденттеріне кредит беруге тартылған қаражатты міндепті түрде жіберу талабы көзделген, және "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының сауда жүйесінде, сондай-ақ "Астана" халықаралық қаржы орталығындағы қор биржасында саудаланатын халықаралық қаржы ұйымдарының облигацияларын білдіреді.

Банктің ішкі міндептемелері реттелген борышты, мерзімсіз қаржы құралдарын, банк шығарған борыштық бағалы қағаздар мен кастодиандық шарт негізінде банк қабылдаған қаражаттың инвестицияланбаған қалдықтарын, сондай-ақ банктердің, "Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамының, "KASE клирингтік орталығы" акционерлік қоғамының, "Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" акционерлік қоғамының корреспонденттік шоттарындағы шетел валютасындағы қалдықтарды қоспағанда, Қазақстан Республикасының резиденттері алдындағы міндептемелерді білдіреді.

Банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициентті есептеу мақсаттары үшін Нормативтердің 86 және 87-тармақтарына сәйкес мыналардың:

жарғылық капиталдың, не;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-еншілес ұйымдарының реттелген борышына инвестициялар, Қазақстан Республикасының бейрезидент-еншілес ұйымдарының акциялары шегерілген, бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес меншікті капиталдың 0,75-ке көбейтілген ең аз шамасы пайдаланылады.

Банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициент:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

теңгениң шетел валюталарына қатысты биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндептемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндептемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты банкке байланыссыз мән-жайлар бойынша белгіленген ең төменгі мәндерден төмендеген жағдайда 2022 жылғы 21 ақпаннан 2022 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған болып есептелмейді.

Банк осындей төмендеу анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде осындей төмендеу анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициентті

белгіленген ең төменгі мәндерден кем емес деңгейге дейін арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын үәкілетті органға келісуге жібереді.

Үәкілетті орган осы тармақтың бесінші бөлігінде көрсетілген іс-шаралар жоспарын келісуді оны ұсынған күннен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы төмендеу іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, банктер қаражатының бір бөлігін ішкі активтерге орналастыру бойынша коэффициентінің төмендеуі көрсетілген төмендеу анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қаралады.

Ескерту. 88-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі 29.03.2024 № 16 (алғашқы реңми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

89. Банктің ішкі активтерінің, ішкі міндеттемелерінің, реттелген борыштың, банк шығарған, бірыңғай жинақтаушы зейнетакы қорының портфеліндегі борыштық бағалы қағаздардың орташа айлық шамалары мерзімі өткен берешек, есептелген сыйақы, дисконттар, сыйлықақылар, оң (теріс) түзетулер ескеріле отырып, банктің ішкі активтерінің, ішкі міндеттемелерінің, банк шығарған, бірыңғай жинақтаушы зейнетакы қорының портфеліндегі борыштық бағалы қағаздардың жалпы сомасының тиісті есепті айдың жұмыс күндерінің санына қатынасы ретінде есептеледі.

Жарғылық капиталдың (меншікті капиталдың) орташа айлық шамасы жарғылық капиталдың (меншікті капиталдың) жалпы сомасының тиісті есепті айдағы жұмыс күндерінің санына қатынасы ретінде есептеледі.

9-тaraу. Банк қарыз алушысының борыш жүктемесі коэффициенті

Ескерту. Нормативтік мәндері 9-тaraумен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 21.02.2022 № 7 (алғашқы реңми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

90. Банк:

аышылған кредиттік желі шеңберінде қарыз (қарыздың бір бөлігін) беруді қоспағанда, қарыз алушыға қарыз беру;

қарыз алушыға кредиттік желі ашу (кредиттік лимитті белгілеу);

қарыз алушыға жасалған банктік қарыз шарты (шарттары) шеңберінде қосымша қарыз беру;

қарызды өтеу кестесіне сәйкес осы қарыз бойынша мерзімді төлемдер мөлшерінің ұлғаюына алып келетін қарыз алушының ашық кредиттік желісінің және (немесе) қарызы талаптарын өзгерту туралы шешімдер қабылданғанға дейін қарыз алушының борыштық жүктемесі коэффициентін есептеуді жүзеге асырады.

Банктің қарыз алушыға қарыз алу уақытын өзі анықтауға мүмкіндік беретін талаптармен, бірақ кредиттеудің осындай нысанына арналған банктің ішкі кредиттік

саясаты туралы қағидаларында және шартта айқындалған сомасы және уақыт шегінде қарыз алушыны кредиттеу міндеттемесі кредиттік желі деп түсініледі.

Кредиттік желінің шекті сомасы кредиттік лимит (оның ішінде кредит/төлем карталары бойынша) деп түсініледі.

Банктің банктік қарыз операцияларын жүзеге асыру жөніндегі қызметтерін пайдалануға ниеттенетін немесе пайдаланатын Қазақстан Республикасының резидент – жеке тұлғасы қарыз алушы деп түсініледі.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің талаптары қарыз алушыларға кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруға байланысты емес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуға берілген қарыздарға қолданылады.

Қарыз алушының борыш жүктемесі коэффициентінің ең жоғары деңгейін сақтау жөніндегі талап қарыз 2025 жылғы 1 қантардан 2026 жылғы 31 желтоқсанға дейін қоса алған кезенде:

пайдалануда болмаған және Қазақстан Республикасының аумағында алғаш рет тіркелетін және қарыз бойынша кепілді қамтамасыз ету болып табылатын жаңа автокөлік құралын сатып алу мақсаттары үшін;

бастапқы жарнасы осы автокөлік құралы құнының кемінде 50 (елу) пайзын құрайтын пайдалануда болған және қарыз бойынша кепілді қамтамасыз ету болып табылатын автокөлік құралын сатып алу мақсаттары үшін;

бастапқы жарнасы осы автокөлік құралының құнынан кемінде 30 (отыз) пайзы болатын 3 (үш) жылға дейін пайдалануда болған және қарыз бойынша кепілді қамтамасыз ету болып табылатын автокөлік құралын сатып алу мақсаттары үшін;

тұрғын үй құрылымынан жинақ жүйесі шеңберінде берілген кезде қолданылмайды.

Банк кредиттік тәуекелдерді мониторингтеу мақсатында осы тармақтың алтыншы бөлігінде көрсетілген қарыздар бойынша қарыз алушының борыш жүктемесінің коэффициентін есептеуді жүзеге асырады.

Ескерту. 90-тармақ жаңа редакцияда - КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 14.02.2025 № 6 (алғашқы ресми жарияланған қунінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

91. Банк қарыз алушының борыш жүктемесінің коэффициентін екі кезенде есептейді:

- 1) бірінші кезең – қарыз алушының төлем қабілеттілігін бағалау;
- 2) екінші кезең – қарыз алушының борыш жүктемесінің коэффициентін есептеу.

92. Қарыз алушының төлем қабілеттілігін бағалау төмендегідей жүзеге асырылады:

$$\text{КК} \geq \text{ЕТКДШ} + 0,5 * \text{ЕТКДШ} * C_{\text{КТОМ}},$$

мұндағы:

ҚК – қарыз алушының кірісі;

ЕТКДШ – "Республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының Заңымен (бұдан әрі – Бюджет туралы заң) тиісті қаржы жылына белгіленген ең төмен күнкөріс деңгейінің шамасы";

Сектом – кәмелетке толмаған отбасы мушелерінің саны.

Қарыз алушының кірісі мына өлшемшарттардың бірі және (немесе) бірнешеуінің негізінде айқындалады:

1) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай ішіндегі ресми кірісі . Ресми кіріс деп мынадай құжаттардың бірі және (немесе) бірнешеуінің негізінде есептелген орташа айлық кіріс түсініледі:

бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының немесе "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясының міндетті зейнетақы жарналары, салымшының (алушының) міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары бойынша дереккорынан алынған ақпарат немесе орталық атқарушы органдардың және заңды тұлғаларға тиесілі не оларға ведомствоның бағынысты жеке тұлғалардың кірістері туралы ақпарат бөлігінде дереккордан алынған ақпарат;

зейнетақы төлемдері түсетін банктік шоттан үзінді- көшірме;

жұмыс берушіден жалақы және басқа да кірістер түсетін банктік шоттан үзінді-көшірме;

"Қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жасалған зейнетақы аннуитеті шарты бойынша, аннуитеттік сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемдері түсетін банк шоттан үзінді -көшірме;

мынадай:

патенттің негізінде арнайы салық режимін қолданған кезде салық салынатын кірістің 5 (бес) пайызы;

женілдетілген декларация негізінде арнайы салық режимін қолданған кезде салық салынатын кірістің 15 (он бес) пайызы;

тіркелген шегерімді пайдалана отырып арнайы салық режимінің салық салынатын кірісінің 20 (жиырма) пайызы негізінде есептелген орташа айлық кіріс түсініледі;

2) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай кезең ішінде дебеттік карта бойынша шығыстардың орташа айлық сомасы;

3) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай кезең ішінде дебеттік картаны толтырудың орташа айлық сомасы;

4) қарыз алушы өтініш берген күннің алдындағы 6 (алты) ай шіндегі депозиттегі және (немесе) ағымдағы шоттағы қалдықтардың орташа айлық сомасының берілетін кредиттің айларда көрсетілген мерзіміне қатынасы;

5) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай ішінде депозиттерді және (немесе) ағымдағы шоттарды толықтырудың орташа айлық сомасы;

6) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай ішінде депозиттерден және (немесе) ағымдағы шоттардан алынған қаражаттың орташа айлық сомасы;

7) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай ішінде жолаушыларды және такси жүгін тасымалдаудан түсетін орташа айлық кірісі (мұндай кірістерді делдалдың компаниясы арқылы растиған кезде);

8) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 12 (он екі) ай кезеңде бірыңғай жинақ төлемнің төленгенен растайтын құжаттың болуы. Эрбір ай үшін кіріс Бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген ең төменгі күнкөріс деңгейінде қабылданады.

9) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы 6 (алты) ай ішінде жұмыс орнынан түсken кіrіs туралы анықтаманың және (немесе) оқу орнынан алынатын шекіртақының мөлшері туралы анықтаманың негізінде есептелген салықтық аударымдар негізінде есептелген жеке кәsіпкер - жеке тұлғаның кіrістері туралы ақпараты.

Осы тармақтың екінші бөлігінің 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8) және 9) тармақшаларында көрсетілген ақпаратты қарыз алушы тиісті құжаттарды ұсына отырып растайды және (немесе) банктің ақпараттық жүйесінде тексереді және (немесе) банк қарыз алушының жазбаша нысанда не қарыз алушының сәйкестендіру құралы арқылы берілген келісімі негізінде сұратады.

Осы тармақтың екінші бөлігінің 1), 2), 3), 4), 5) және 6) тармақшаларында көрсетілген өлшемшарттар негізінде қарыз алушының кіrіsін айқындау кезінде көрсетілген өлшемшарттардың тек біреуі ғана қолданылады.

Атаулы әлеуметтік көмекті алушыға және (немесе) ойын бизнесіне белсенді тартылған адамның белгісі бар қарыз аушыға қатысты оның кіrіsін бағалау осы тармақтың екінші бөлігінің 1) тармақшасында көрсетілген ресми кіrіsі негізінде айқындалады.

Нормативтердің мақсаттары үшін ойын бизнесіне белсенді тартылған адамның белгісі бар қарыз алушы деп соңғы аяқталған 6 (алты) ай ішінде ойын бизнесін үйимдастырушының пайdasына 300 000 (үш жүз мың) теңгеден астам жалпы сомаға 6 (алты) және одан көп төлемдер жасаған жеке тұлға түсініледі.

Қарыз алушының ойын бизнесін үйимдастырушының пайdasына жүргізген төлемдердің күні мен сомасы туралы ақпаратты банк кредиттік бюородан алынған қарыз алушының кредиттік есебінің негізінде айқындалады.

Жиырма бір жасқа толмаған қарыз алушыға қатысты кіrіstі бағалау Нормативтердің 92-тармағының екінші бөлігінің 1), 7) және 9) тармақшаларында көрсетілген кіrіster негізінде айқындалады.

Ескерту. 92-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 101 (01.04.2024 бастап қолданысқа енгізіледі)

қаулысымен.

93. 2022 жылғы 1 қантардан бастап 2022 жылғы 30 маусымды қоса алғандағы кезеңде қарыз алушының табысын айқындау кезінде мынадай өлшемшарттар қосымша қолданылады:

1) қарыз алушының соңғы үш жыл ішінде бірмезгілде төлеген жабық банктік қарыздары, микрокредиттер бойынша ай сайынғы төлемдердің ең жоғары сомасы;

2) қарыз алушының жабық банктік қарыздарының, микрокредиттің ең жоғары сомасы негізінде айқындалады. Бұл ретте мұндай сома кемінде 4 (төрт) орташа айлық жалақыны құрайды;

3) қарыз алушының жабық банктік қарыздары, микрокредиттері бойынша ішінара-мерзімінен бұрын өтеудің ең жоғары сомасы (қарыз алушының қарыздарын, микрокредиттерін ішкі қайта қаржыландыру есебінен ішінара-мерзімінен бұрын өтеуді қоспағанда);

4) қарыз алушының жабық банктік қарыздары, микрокредиттері бойынша мерзімінен бұрын өтеудің ең жоғары сомасы (қарыз алушының қарыздарын, микрокредиттерін ішкі қайта қаржыландыру есебінен мерзімінен бұрын өтеуді қоспағанда);

5) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы соңғы 12 (он екі) ай ішінде шетелде жүргізген банктік төлем сомасы;

6) қарыз алушының өтініш жасаған күні алдындағы соңғы 12 (он екі) ай ішінде шетелге сатып алынған билеттің құны;

Осы тармақтың 3), 4) және 6) тармақшаларында көрсетілген ақпарат, қарыз алушының тиісті құжаттары ұсыныла отырып расталады және (немесе) банктің ақпараттық жүйесінде тексеріледі.

Банк осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген ақпаратты кредиттік бюородан сұратады және (немесе) банктің ақпараттық жүйесінде тексереді.

Осы тармақтың 5) тармақшасында көрсетілген ақпаратты қарыз алушы ұсынады және (немесе) банк қарыз алушының жазбаша нысанда берген келісімінің негізінде не қарыз алушының сәйкестендіру құралы арқылы сұратады және (немесе) банктің ақпараттық жүйесінде тексереді.

94. Қарыз алушының борыш жүктемесінің коэффициенті қарыз алушының барлық өтелмеген қарыздары бойынша мерзімі өткен төлемдер сомасын қоса алғанда, барлық өтелмеген қарыздары бойынша ай сайынғы төлем мен Нормативтердің 90-тармағының бірінші бөлігінде көзделген жағдайларда туындастын қарыз алушының жаңа берешегі бойынша ай сайынғы орташа төлем сомасының қарыз алушының соңғы 6 (алты) айдағы орташа ай сайынғы кірісіне қатынасы ретінде төмендегідей есептеледі:

$$\text{БЖК} = \frac{\sum_{i=1}^n \Theta\text{КТ}_i + \sum_{i=1}^n \text{МТ}_i + \text{БТ}}{K},$$

мұндағы:

БЖК – борыш жүктемесінің коэффициенті;

ΘКТ_i – қарыз алушының өтелмеген қарызы (қарыздары) бойынша Нормативтердің 95-тармағына сәйкес есептелетін ай сайынғы төлем;

МТ_i – қарыз алушының өтелмеген қарызы (қарыздары) бойынша мерзімі өткен төлемдер сомасы;

БТ – қарыз алушының жаңа берешегі бойынша Нормативтердің 96-тармағына сәйкес есептелетін ай сайынғы орташа төлем;

n – қарыз алушының өтелмеген қарыздарының саны;

K – қарыз алушының Нормативтердің 97-тармағына сәйкес есептелетін ай сайынғы орташа кірісі.

Қарыз алушының автокөлік құралының кепілімен қамтамасыз етілген қарыздар бойынша борыш жүктемесінің коэффициентін есептеу кезінде қарыз алушының қарыз бойынша ай сайынғы төлемінің мөлшері автокөлік құралы түріндегі кепіл құнына азайтылған, өтімділік коэффициентіне түзетілген өтелуге тиіс берешек сомасының (негізгі борыш сомасынан және қарыздың бүкіл кезеңі үшін есептелетін сыйақыдан тұратын) берілетін қарыздың айлармен көрсетілген мерзіміне 0,7-ге тең қамтамасыз ету құнына қатынасы ретінде айқындалады.

Автокөлік құралының орташа нарықтық құны Халықаралық қаржылық есептіліктің № 13 "Әділ құнды бағалау" стандартына және "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес тәуелсіз бағалау немесе банктің бағалауы негізінде айқындалады.

Ескерту. 94-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 12.06.2024 № 27 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданыска енгізіледі) қаулысымен.

95. Қарыз алушының өтелмеген қарызы (өтелмеген қарыздары) бойынша ай сайынғы төлем өтелмеген қарыз (өтелмеген қарыздар) бойынша айлық көрсеткіш бойынша келтірілген кезеңдік төлемге (өтелмеген қарыздар бойынша айлық көрсеткіш бойынша келтірілген кезеңдік төлемдер сомасына) тең қабылданады.

Өтелмеген қарыз бойынша айлық көрсеткішке келтірілген мерзімді төлем қарызды өтеу кестесіне сәйкес өтелмеген қарыз бойынша мерзімді төлемнің жылдық мәндегі өтелмеген қарыз бойынша мерзімді төлемдер санының он екіге қатынасына қоғайтіндісі ретінде есептеледі:

КТАЙ = КТКЕСТЕ * КТСжыл /12,

мұндағы:

КТАЙ

- айлық көрсеткішке келтірілген өтелмеген қарыз бойынша мерзімді төлем;

КТКЕСТЕ

- қарызды өтеу кестесіне сәйкес өтелмеген қарыз бойынша кезеңдік төлем;

КТСЖЫЛ

- жылдық көрсетудегі өтелмеген қарыз бойынша мерзімді төлемдер саны.

Жылдық мәндегі өтелмеген қарыз бойынша мерзімді төлемдердің саны өтеу кестесіне сәйкес қарыз бойынша төлемдерді жүзеге асыру кезеңділігін сипаттайтын үш жүз алпыс күннің санына қатынасы ретінде есептеледі.

Осы тармақтың үшінші бөлігін есептеу мақсаты үшін бір айдағы күн саны отызға тең болып қабылданады.

Қарызды өтеу кестесіне сәйкес мерзімді төлем және (немесе) төлемдерді жүзеге асырудың күнмен берілген кезеңділігі туралы деректер болмаған кезде өтелмеген қарыз бойынша ай сайынғы төлем қарыз бойынша негізгі борыш пен сыйақы бойынша қалдық сомасының осы қарыздың айлармен көрсетілген қалған мерзіміне қатынасы ретінде есептеледі.

Өтелмеген қарыз (өтелмеген қарыздар) бойынша ай сайынғы төлемге кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігін өтеу бойынша ай сайынғы төлем мөлшерін бағалау, кредиттік карта бойынша, сондай-ақ талаптарында кредиттік лимит шеңберінде қарыз алушыға кредит беру көзделген төлем картасы бойынша ай сайынғы төлем кіреді.

Кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігін өтеу бойынша ай сайынғы төлем мөлшерін бағалау кредиттік бюроның, банктің ақпараттық жүйелерінің деректері негізінде айқындалады немесе кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігі мөлшерінің шартта айқындалған, айлармен көрсетілген осы лимиттің қалған мерзіміне қатынасы ретінде есептеледі.

Кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігі деп ашық кредиттік желі шеңберінде Қарыз алушы алған қарыз (транш) бойынша борыштың қалдығы түсініледі.

Кредиттік карта бойынша, сондай-ақ талаптарында кредиттік лимит шеңберінде қарыз алушыға кредит беру көзделген төлем картасы бойынша ай сайынғы төлем кредиттік карта, талаптарында кредиттік лимит шеңберінде қарыз алушыға кредит беру көзделген төлем картасы бойынша пайдаланылған кредиттік лимиттің тиісінше он пайызында есептеледі.

Қарыз алушының өтелмеген қарызы бойынша мерзімі өткен төлемдер сомасына мерзімі өткен негізгі борыш, мерзімі өткен сыйақы сомасы және банктің, банк

операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымның, микроқаржы ұйымының, сондай-ақ тізбесі "Қазақстан Республикасындағы кредиттік бюrolар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңының 18-бабында белгіленген өзге де ақпарат жеткізушилердің (бұдан әрі – ақпарат жеткізушилер) балансынан тыс есептен шығарылған берешек сомасы кіреді.

Қарыз алушыға бұрын жасалған банктік қарыз және (немесе) микрокредит беру шартын (қарыз шарттарын) қайта қаржыландыру мақсатында банктік қарыз беруді жүзеге асырған жағдайда, өтелмеген қарыз және (немесе) микрокредит бойынша қайта қаржыландыруға жататын берешек сомасы ай сайынғы төлемнің есебінде және қайта қаржыландырылатын өтелмеген қарыз және (немесе) микрокредит бойынша мерзімі өткен төлемдердің сомасында есепке алынбайды.

Ашық кредиттік желінің және (немесе) бұрын жасалған банктік қарыз шартын (шарттарын) қайта құрылымдау мақсатында жүзеге асырылатын қарыз алушының қарызы талаптарының осы қарыз бойынша қарызды өтеу кестесіне сәйкес кезеңдік төлемдердің мөлшерін ұлғайтуға апаратын және ашық кредиттік желінің кредиттік лимитін және (немесе) банктік қарыз мөлшерін ұлғайтуды көзdemейтін өзгеруі жағдайында қайта құрылымдалатын өтелмеген кредиттік желі және (немесе) қарыз алушының қарызы бойынша мерзімі өткен төлемдерінің сомасы нөлге тең болып қабылданады.

Қарызды өтеу кестесіне сәйкес мерзімді төлем, негізгі борыш қалдығы, өтелмеген қарыздар бойынша сыйақы қалдығы, кредиттік лимит, кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігі, қарыз алушының өтелмеген қарыздары бойынша мерзімі өткен төлем сомалары туралы ақпаратты банк кредиттік бюrodan сұратып алады.

Мерзімді төлемдердің, негізгі борыш қалдығының, өтелмеген қарыздар бойынша сыйақы қалдығының, кредиттік карта, сондай-ақ талаптарында кредиттік лимит шенберінде қарыз алушыға кредит беру көзделетін төлем картасы бойынша ай сайынғы төлемнің, кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігін өтеу бойынша ай сайынғы төлемнің мөлшерін бағалаудың және қарыз алушының өтелмеген қарыздары бойынша мерзімі өткен төлемдер сомаларының есебіне кредиттік бюroға барлық ақпарат жеткізушилер ұсынатын мәліметтер кіреді.

Қарыз алушының өтелмеген қарыздарына Нормативтің 90-тармағының бесінші бөлігінде көрсетілген қарыздар, сондай-ақ қарыз алушының Нормативтің 90-тармағының бесінші бөлігінде көрсетілмеген өтелмеген банктік қарыздары, микроқредиттері кіреді.

96. Қарыз алушының жаңа берешегі бойынша ай сайынғы орташа төлемі өтеу кестесіне сәйкес есептелген, негізгі борыш бойынша төлемдер мен сыйақы сомасының, сондай-ақ Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7663 тіркелген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 26 наурыздағы № 137 қаулысымен бекітілген Қарыздар мен салымдар бойынша шынайы,

жылдық, тиімді, салыстырмалы есептеудегі сыйақы мөлшерлемелерін (нақты құнын) есептеу қағидаларының 8-тармағында көрсетілген, қарыз алушының банктік қарыз шартын жасауымен және орындауымен байланысты өзге де төлемдер сомасының осы қарызыдан айлармен көрсетілген мерзіміне қатынасы ретінде есептеледі.

Қарыз алушының кредиттік желі, кредиттік карта, сондай-ақ талаптарында кредиттік лимит шеңберінде қарыз алушыға кредит беру көзделетін төлем картасы бойынша міндеттеме болып табылатын жаңа берешегі бойынша ай сайынғы орташа төлемді есептеу Нормативтің 95-тармағының жетінші, сегізінші және тоғызынышы бөліктеріне сәйкес жүргізіледі.

97. Қарыз алушының ай сайынғы орташа табысы Нормативтердің 92-тармағының екінші бөлігінің 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8) және 9) тармақшаларында көрсетілген бір немесе бірнеше өлшемшарттар негізінде айқындалған қарыз алушы өтініш берген күннің алдындағы қатарынан 6 (алты) айдағы табыс мөлшерінің алтыға қатынасы ретінде есептеледі.

Қарыз алушының ай сайынғы орташа кірісі есебіне банк қабылдайтын кірістердің түрлері қарыз алушы өтініш берген күннің алдындағы қатарынан алты ай ішінде кемінде кез келген екі айда алынуға тиіс.

Банктер Нормативтердің 92-тармағының екінші бөлігінің 1) тармақшасында көрсетілген қарыз алушының ресми кірісінің негізінде атаулы әлеуметтік көмек алушының және (немесе) ойын бизнесіне белсенді тартылған тұлғаның белгілері бар қарыз алушының орташа айлық кірісін есептеуді жүзеге асырады.

Банктер Нормативтердің 92-тармағының екінші бөлігінің 1), 7) және 9) тармақшаларында көрсетілген қарыз алушының кірістері негізінде жиырма бір жасқа толмаған қарыз алушының орташа айлық кірісін есептеуді жүзеге асырады.

Ескерту. 97-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 101 (01.04.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

98. Қарыз алушының борыш жүктемесі коэффициентінің ең жоғары деңгейі Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9125 болып тіркелген "Қаржы ұйымдарының банк операцияларының жекелеген түрлерін және басқа да операцияларды жүргізуіне шектеулер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасының 2013 жылғы 25 желтоқсандағы № 292 қаулысымен белгіленеді.

Ойын бизнесіне белсенді тартылған адамның белгілері бар қарыз алушы үшін борыш жүктемесі коэффициентінің деңгейі осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген қаулымен белгіленген қарыз алушының борыш жүктемесі коэффициентінің ең жоғары деңгейі мөлшерінің жартысын құрайды.

Ескерту. 98-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 101 (01.04.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

99. Егер осы Нормативтің 93-тармағында көрсетілген бір немесе бірнеше өлшемшарттардың негізінде белгіленетін кірістің мөлшері Бюджет туралы заңда тиісті қаржылық жылға белгіленетін ең төмен күнкөріс деңгейінің мөлшерінен және отбасының кәмелетке толмаған әрбір мүшесіне ең төмен күнкөріс деңгейінің жарты сомасынан кем болса, сондай-ақ қарыз алушының борыш жүктемесі коэффициентінің мәні Нормативтің 98-тармағында белгіленген мәннен асып кеткен жағдайда немесе қарыз алушыда ойын бизнесіне белсенді тартылған адамның белгілері болған және негізгі борыш және (немесе) сыйақы бойынша банктік қарыздар және (немесе) микрокредиттер бойынша күнтізбелік тоқсан күннен астам мерзімі өткен берешегі болған жағдайда, банк:

қарыз алушыға ашылған кредиттік желі шенберінде қарыз (қарыздың бір бөлігін) беруді қоспағанда қарыз алушыға қарыз беру;

қарыз алушыға кредиттік желі ашу (кредиттік лимитті белгілеу);

қарыз алушыға жасалған банктік қарыз шарты (шарттары) шенберінде қосымша қарыз беру;

қарызды өтеу кестесіне сәйкес осы қарыз бойынша мерзімді төлемдер мөлшерінің ұлғауына алып келетін, қарыз алушының ашық кредиттік желісінің және (немесе) қарызы талаптарының өзгеруі туралы оң шешімдер қабылдамайды.

Ескерту. 99-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 101 (01.04.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

100. Банк қарыз алушының борыш жүктемесін Нормативтердің 91-98 тармақтарының талаптарына сәйкес өздігінен айқындайды.

10-тaraу. Банк қарыз алушысының кірісіне қатысты борыш коэффициенті

Ескерту. Қағидалар 10-тараумен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.08.2024 № 63 (20.08.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

101. Банк:

қарыз алушыға ашылған кредиттік желі шенберінде қарыз (қарыздың бір бөлігін) беруді қоспағанда, қарыз беру;

қарыз алушыға кредиттік желі ашу (кредиттік лимитті белгілеу);

қарыз алушыға жасалған банктік қарыз шарты (шарттары) шенберінде қосымша қарыз беру туралы шешімдер қабылданғанға дейін қарыз алушының борыш коэффициентін есептеуді жүзеге асырады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің талаптары түрғын үй құрылыш жинақтары жүйесі шеңберінде берілетін қарыздарды қоспағанда, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруға байланысты емес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуға қарыз алушыларға берілген қарыздарға қолданылады.

102. Банк қарыз алушының кірісіне қатысты борыш коэффициентін мынадай түрде есептейді:

КБК=

мұнда:

КБК – қарыз алушының кірісіне қатысты борыш коэффициенті;

ӨҚБС – қарыз алушының барлық өтелмеген қарыздары мен микрокредиттері бойынша берешек сомасы;

ӨҚБС – қарыз алушының барлық өтелмеген қарыздары мен микрокредиттері бойынша берешектің жиынтық сомасы барлық өтелмеген қарыздар мен микрокредиттер бойынша мерзімі өткен төлемдердің сомаларын, кредиттік карта бойынша кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігі бойынша, сондай-ақ шарттарында кредиттік лимит шеңберінде қарыз алушыға кредит беру көзделген төлем картасы бойынша сомаларды, сондай-ақ шарттарында кредиттік лимит шеңберінде қарыз алушыға кредит беру көзделген кредиттік лимиттің, кредиттік картаның немесе төлем картасының пайдаланылмаған бөлігінің 10 (он) пайзын қоса алғанда есептеледі;

ЖБС – Нормативтердің 101-тармағында көзделген жағдайларда туындайтын қарыз алушының жаңа берешек сомасы;

ҚЖЖТ – қарыз алушының жылдық жиынтық табысы қарыз алушының өтініш берген күнінің алдындағы соңғы 6 (алты) айдағы нормативтердің 92-тармағының екінші бөлігінде көрсетілген өлшемшарттар негізінде айқындалған қарыз алушының жалақысының және (немесе) табыстарының өзге де түрлерінің орташа айлық сомасын 12-ге көбейтіп есептеледі.

11-тaraу. Капиталдың контрициклдік буфері

Ескерту. Әдістеме 11-тараумен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (алғашқы реңми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

102. Капиталдың контрициклдік буфері банктердің меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

103. Капиталдың контрициклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының 0 (нөл) пайзынан 3 (үш) пайзына дейін құрайды.

104. Капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Нормативтердің 106-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың контрциклдік буфери Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

105. Банктер контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді және Нормативтердің 106-тармағында белгіленген контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәнін ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

106. Контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең.

12-тaraу. Капиталдың секторлық контрциклдік буфери

Ескеरту. Әдістеме 12-тaraумен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (алғашқы реcми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн откен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

107. Капиталдың секторлық контрциклдік буфери кредит берудің жекелеген сегменттерінде қалыптасатын тәуекелдерді төмендетуге бағытталған және банктерге қатысты белгіленеді.

108. Капиталдың секторлық контрциклдік буфери банктердің меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

109. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны банктер үшін - тиісті кредит беру сегментінің кредит тәуекелі ескеріле отырып сараланған активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының 0 (нөлден) 6 (алты) пайзына дейінгі аралықты құрайды.

110. Тәуекелдерді қосарланған есепке алуды болдырмау мақсатында банк капиталының секторлық контрциклдік буферінің абсолютті мәні тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел, операциялық тәуекел және капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні диапазонының жоғарғы мәні ескеріле отырып есептелген кредиттік активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісінен аспайды.

111. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Нормативтердің 113-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың секторлық контрциклдік буфери

Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

112. Банктер секторлық контрициклдік капитал буферінің мөлшерін кредит тәуекелі және Нормативтердің 113-тармағында белгіленген секторлық контрициклдік капитал буферінің нормативтік мәні ескеріле отырып сарапланған тиісті кредит беру сегментінің активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

113. Дара кәсіпкерлерді қоспағанда, жеке тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрициклдық буферінің нормативтік мәні 2026 жылғы 31 наурызға дейін 0 (нөл) пайызға тең, 2026 жылғы 1 сәуірден кейін 2 (екі) пайызға тең.

Дара кәсіпкерлерді қоса алғанда, заңды тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрициклдік буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Әдістеме 13-тaraumen толықтыру көзделген - КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізілетін) қаулысымен.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне 1-қосымша

Ескерту. 1-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Қарыздар мен дебиторлық берешек түріндегі банк активтерінің құнсыздануынан болған провизияларды (резервтерді) қалыптастыру жөніндегі нұсқау

1-тaraу. Жалпы ережелер

1. Осы қарыздар мен дебиторлық берешек түріндегі банк активтерінің құнсыздануынан болған провизияларды (резервтерді) қалыптастыру жөніндегі нұсқау (бұдан әрі – Нұсқау) қарыздар мен дебиторлық берешек түріндегі банк активтері бойынша провизияларды (резервтерді) есептеу тәртібін белгілейді.

Нұсқауға сәйкес қалыптасқан қарыздар бойынша провизиялар (резервтер) сомасы қарыз бойынша жалпы баланстық берешек пен қарыз бойынша күтілетін дисконтталған болашақтағы ақша ағыны арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Егер халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХКЕС) сәйкес қалыптастырылған провизиялар (резервтер) Нұсқауға сәйкес қалыптастырылған

провизиялардан артық болса онда ХКЕС-ке сәйкес қалыптастырылған провизиялар (резервтер) танылады.

Нұсқауға сәйкес банк активтері бойынша провизияларды (резервтерді) есептеу 2017 жылғы 25 қыркүйектен бастап жүзеге асырылады.

Банк активтері бойынша провизияларды (резервтерді) келесі есептеу кемінде алты айда 1 (бір) рет кезеңділікпен 2018 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша жүзеге асырылады.

Ескерту. 1-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 10.09.2019 № 151 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Провизиялар (резервтер) сомасын есептеу:

құнсыздыған жеке қарыздар бойынша жеке;

құнсызданбаған жеке қарыздар бойынша, сондай-ақ біртекті қарыздар бойынша ұжымдық негізде жүзеге асырылады.

3. Егер есепті күні жалпы берешек бухгалтерлік баланс деректеріне сәйкес меншікті капиталдың 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайзызынан артық болса, бірақ кемінде 50 (елу) миллион теңге болса жеке қарыздарға жатқызылады.

4. Банктерге және халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар берешек сомасына қарамастан жеке қарыздарға жатқызылады.

5. Есепті күндегі провизияларды (резервтерді) шегергенге дейінгі қарыз құны (негізгі борыш, есептелген сыйакы және қарыз шарты шеңберінде банктің қарыз алушыға қоятын өзге талаптары) жалпы берешек ретінде түсіндіріледі. Банк пен қарыз алушы арасында бірнеше талаптар болған кезде аталған талаптардың жиынтық сомасы жалпы берешек ретінде түсіндіріледі.

6. Банкте қарыз алушыға қоятын бірнеше талап болған кезде талаптардың біреуі бойынша құнсызданудың объективті растамасының болуы банктің қарыз алушыға қоятын барлық талаптары бойынша құнсызданудың болуын раставиды.

7. Егер:

қарыздар жеке қарыздарға жатқызылмаса;

не құнсызданудың объективті белгілері анықталмаса;

не құнсызданудың объективті белгілері анықталса, және келешектегі ақша ағынының келтірілген құны қарыздың провизияларды (резервтерді) шегергенге дейінгі құнынан артық болса қарыздар ұжымдық негізде бағаланады.

Банктердің жеке қарыздарға жатқызылмайтын, құнсыздану белгісі бар біртекті қарыздардың портфельдерін қалыптастыруына жол беріледі.

8. Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне, ұлттық басқарушы холдингтерге және олардың еншілес ұйымдарына

Қазақстан Республикасы Үкіметінің, ұлттық басқаруышы холдингінің және оның еншілес үйымдарының кепілдігімен берілген қарыздар бойынша қойылатын талаптар бойынша провизиялар (резервтер) сомасы есептелмейді.

Банк осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген талаптар бойынша ХКЕС-ке сәйкес қалыптастырылған провизиялар мөлшерінен кем емес мөлшердегі провизиялардың мөлшерін мойындайды.

2-тaraу. Құнсызданған жеке қарыздар бойынша провизияларды (резервтерді) есептеу тәртібі

9. Жеке қарыздар бойынша құнсызданудың объективті растамасы болып табылатын кез келген оқиғалардың болуы бағаланады:

1) қарыз алушыда (тең қарыз алушыда) банктің ішкі әдістемесіне (ішкі модельдеріне) сәйкес құнсыздану деңгейіне сәйкес келетін ішкі рейтингінің (балдың) болуы;

2) мынадай белгілерге сәйкес қарыз алушыда біршама қаржылық қындықтардың болуы:

жеке тұлғалар үшін:

қарыз бойынша төлемдерді тұрақты және (немесе) уақтылы жүзеге асыру мүмкіндігінің болмауы;

қарыз алушының (тең қарыз алушының) кірістілік немесе төлемқабілеттілік деңгейінің тұрақты және біршама нашарлауы;

кредиттік досьесінің болмауы;

қарыз алушының (тең қарыз алушының) соңғы 5 (бес) жылдағы кредиттік тарихы немесе қарыз алушының (тең қарыз алушының) төлем қабілеттілігі туралы өзге ақпарат банк алдындағы міндеттемелерін уақтылы орындағаны туралы қуәландағыса немесе негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімін өткізу сомасы 5 000 (бес мың) теңгеден аспайтын (аспаған) және (немесе) мерзімін өткізудің ең көп мерзімі 90 (тоқсан) күннен аспайтын (аспаған) жағдайларды қоспағанда, қарыз алушының (тең қарыз алушының) төлем жасауға қабілетсіздігі;

еңбекпен қамтылмауы немесе коммерциялық қызметінің болмауы;

қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) материалдық зиян келтірген немесе оған өзге коммерциялық қызметті жалғастыруға мүмкіндік бермейтін факторлардың болуы;

қарыз алушының (тең қарыз алушының) банкпен өз міндеттемелері бойынша есептеспеу ықтималдылығының болуы;

занды тұлғалар үшін:

қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық есептілігін талдаудан, ақша қаражатының қозғалысы бойынша үзінді-көшірмелерден, мониторингтік есептерден және өзге жалпыға қол жетімді дереккөздерден байқалатын қаржылық жағдайының тұрақты және (немесе) біршама нашарлауы;

өткен кезеңдегі шығындардың өсу серпіні кемінде 12 (он екі) ай болуы;

қарыз алушының қаржылық жағдайын бағалау бойынша банктің ішкі әдістемесіне сәйкес есептелген коэффициенттердің теріс мәні, төлем қабілеттілігі деңгейінің төмен болуы, қарыз қаражатына қатты мұқтаждық;

теріс меншікті капиталының болуы;

нарықтық үлесінің тұрақты төмендеуі (ақпарат болса), банкте қарыз алушы (борышкер, тең қарыз алушы) қабылдаған шаралардың қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімді болуына сенімділіктің болмауы;

қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты бұрын ұсынылған қарызды өтеу мақсатында қарыз алушыға (борышкерге, тең қарыз алушыға) қарыз беру;

"инвестициялық мақсаттар" (инвестициялық қарыз) кредит қаражатын нысаналы пайдаланатын заңды тұлғалар үшін:

қарыз алушының (тең қарыз алушының) қаржылық ахуалының үнемі және (немесе) айтарлықтай нашарлауы, яғни кредиттеудің басынан кірістер, төлем қабілеттілігі және зияндар деңгейі борышкердің бизнес-жоспарында көзделген деңгейден айтарлықтай жағымсыз ауытқулары бар және бизнес-жоспарды іске асыруға ықпал етеді;

нарықтық үлестің төмендеуі (ақпарат болса);

қарыз алушы (тең қарыз алушы) қабылдайтын шаралар қаржылық ахуалын тұрақтандыру үшін тиімсіз;

1 (бір) жылдан аспайтын мерзімге сауықтырудың болуы;

төтенше жағдайлардың, сондай-ақ қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) зиян келтірген, алайда оның қызметін тоқтатуға әкелмеген өзге де жағдайлардың болуы.

Рейтингтік бағалаудың үлгісін жасау саласындағы халықаралық ұйымдардың (сарапшылардың) немесе олардың мамандандырылған бөлімшелерінің қатысуымен әзірленген және тестілеуден өткен ішкі рейтинг үлгісі болған кезде, банк қарыз алушының айтарлықтай қаржылық қындықтарының бар екендігін анықтау мақсаты үшін ішкі рейтингті пайдаланады.

Рейтингтік бағалаудың үлгісін жасау саласындағы халықаралық ұйымдар (сарапшылар) мыналар болып табылады:

Standard & Poor's Financial Services LLC;

Fitch Ratings Inc.;

Moody's Investors Service;

Fair, Isaac and Company (FICO);

Experian plc.;

Deloitte Touche Tohmatsu Limited;

Ernst & Young Global Limited;

KPMG;

PricewaterhouseCoopers International Limited;

3) негізгі борыш және (немесе) сыйақы бойынша 90 (тоқсан) күнтізбелік құннен астам мерзімі өткен берешегінің болуы;

4) соңғы 12 (он екі) ай ішінде қарызды бір және одан көп рет қайта құрылымдау. Қарызды қайта құрылымдау деп қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарыз шартының тәртібі мен талаптарының кез келген өзгеруі түсініледі. Қайта құрылымдауға мына жағдайлардың кез келгені жатады:

қарыз бойынша төлемдер кестесінің өзгеруі, оның ішінде негізгі борыш және (немесе) сыйақыны өтеу үшін қарыз бойынша төлемдер бойынша жеңілдік беру не ұзарту, қарыз мерзімін ұзарту, қарыз бойынша бір немесе одан да көп төлемнің мерзімін кейінге қалдыру, қарыз бойынша негізгі борыштың және (немесе) сыйақының бөлігін есептен шығару немесе кешіру, сыйақы бойынша мерзімі өткен төлемдерді капиталдандыру, қарыз валютасын сыйақы бойынша мерзімі өткен берешекті капиталдандыра отырып, бір валютадан басқа валютаға өзгерту;

банктегі, оның ішінде басқа банктердегі қолданыстағы қарыз бойынша берешекті төлеу үшін жаңа қарыз беру. Жаңа және қолданыстағы қарыздарда қайта құрылымдау түріндегі құнсыздану белгісі болады;

мерзімі өткен берешек болған жағдайда кредиттік лимитті ұлғайту;

қарыз бойынша сыйақы мөлшерлемесін төмендету;

қарыз бойынша берешекті кепілмен қамтамасыз ету есебінен төмендету.

Осы тармақшаның мақсаты үшін қарыздың құнсыздануының объективті растамасы, мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру мақсатында жүргізілген қайта құрылымдау болып табылады.

2021 жылғы 1 сәуірден бастап қоса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде, егер қарыз алушының қаржылық жағдайының нақты көрсеткіштерін бағалау негізінде банк бір мезгілде мынадай талаптар орындалған кезде :

қарыз күтілетін он екі айлық кредиттік залалға тең сомада қалыптастырылатын қаржы активтері, провизиялар (резервтер) санатына қарыз бойынша төлемдер кейінге қалдырылғанға дейін жатқызылса;

қарыз бойынша төлемдерді кейінге қалдыру кезеңі аяқталғаннан кейін қарыз алушы төлемдерді кейінге қалдыру кезеңі аяқталғаннан кейін 180 (бір жүз сексен) құннің ішінде қарызды өтеудің жаңа кестесі бойынша өз міндеттемелерін уақтылы орындауды жалғастырса, карантиндік шектеу шараларын енгізуге байланысты төлемдерді кейінге қалдыру мүмкіндігі берілген қарыз бойынша қарыз алушының ақша ағындары банк алдындағы шарттық міндеттемелерді (негізгі борыш пен сыйақыны қоса алғанда) өтеу үшін жеткілікті болады деп болжаса, қарыз алушы қаржылық қыындықтарды бастан кешіруші ретінде танылмайды;

5) банкте қарыз алушының (тең қарыз алушының) негізгі борыш және (немесе) сыйақы бойынша басқа банктерде 90 (тоқсан) күнтізбелік күннен астам өтмелген мерзімі өткен берешегі туралы ақпараттың болуы;

6) банк берген қарызды (айналым қаражатын толықтыруға берілген қарыздарды қоспағанда) нысаналы пайдаланбау;

7) қарыз алушы (тең қарыз алушы) заңды тұлғаның қаржылық ахуалын ақпаратты банктің ішкі құжаттарына сәйкес ұсыну үшін белгіленген есепті күннен бастап 6 (алты) ай ішінде анықтауға мүмкіндік беретін ақпараттың болмауы;

8) төтенше жағдайлар, сондай-ақ қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) айтартықтай материалдық зиян әкелген немесе оған өз қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермеген, мысалы, қызмет түрлеріне арналған лицензиядан айыру немесе тоқтата түру туралы лицензиялар, өзге де жағдайлардың болуы;

9) қарыз алушының банкротқа ұшырауының немесе басқалай түрдегі қаржылай қайта құрылуының, сондай-ақ оның қаржылық ахуалын нашарлататын соттың қарауына тартуының жоғары ықтималдығы;

10) мерзімі 3 (үш) жылдан астам уақытты құрайтын қарыз бойынша негізгі борышты және сыйақыны өтеу қарыз мерзімінің соңында жүзеге асырылады;

11) жеке тұлға қарыз алушының (тең қарыз алушының) қайтыс болғаны туралы ақпараттың болуы;

12) жеке тұлға қарыз алушының (тең қарыз алушының) еңбекпен қамтылмағаны немесе коммерциялық (кәсіпкерлік) қызметінің болмауы туралы ақпараттың болуы.

Ескерту. 9-тармақ жана редакцияда - КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.05.2021 № 68 (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

10. Құнсыздандының объективті растамасы анықталған әрбір жеке қарыз бойынша болашақ ақша ағындары есептеледі және қарыз бойынша сыйақының бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған болашақ ақша ағындарының келтірілген құны айқындалады.

Қарыз алушыда 2 (екі) және одан да көп қарыз болған кезде қарыз бойынша жалпы ақша ағынын есептеуді жүзеге асыруға және уәкілетті орган тексеру жүргізуі шенберінде банктің есептеу әдісін қабылдаған кезде есептеу күнгі негізгі борыштың қалдығы бар әрбір жеке қарыз бойынша сыйақының бастапқы тиімді мөлшерлемесін есептеу арқылы есептелетін сыйақының орташа алынған бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконттауға жол беріледі.

11. Кепіл мүлкін сатудан ағындардың дисконтталған құнын есептеген кезде банктің ішкі құжаттарында белгіленген кепіл мүлкін сату мерзімі, алайда кепіл мүлкінің мына түрлері үшін кемінде 24 (жиырма төрт) ай ескеріледі:

- 1) жылжымайтын мүлік;
- 2) жабдық және негізгі құрал-жабдықтар;

- 3) әуе, су көлігі, теміржол жылжымалы құрамы, көлік құралдары;
- 4) жер қойнауын пайдалану құқығы;
- 5) тауар-материалдық құндылықтар;
- 6) ауылшаруашылығы жануарлары, өсімдік өсіру өнімдері.

12. Күтілетін болашақ ақша ағындарын есептеулерде мыналар ескеріледі:

- 1) қарыз алушының ақша қаражатының қозғалысы бойынша үзінді көшірмелер;
- 2) қарыз алушының (кеңілдік берушінің, кеңілгердің) қаржылық ахуалына мониторингтік есептері;
- 3) банк бөлімшелерінің (кредит бөлімшесінің, кредит тәуекелдерін басқару бөлімшесінің, экономикалық қауіпсіздік бөлімшесінің немесе зан бөлімшесінің) қорытындылары (сараптамалары);
- 4) кеңілмен қамтамасыз етуді бағалау бойынша қорытындылар;
- 5) қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кеңілдік берушінің негізі қызметі бойынша шарттар, олар бойынша тұрақты болып табылатын ақша ағынның түсі және растайтын құжаттардың болуын көздейді;
- 6) кеңіл мүлкін сатып алу-сату шарттары;
- 7) соттың берешекті мүлікті сату есебінен өндіріп алуға шешімдері;
- 8) соттың осы мүліктің болуын растиған кезде кеңілмен қамтамасыз етілмеген мүлікті өндіріп алуға шешімдері.

13. Қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кеңілдік берушінің негізгі қызметінен ақша ағындары провизияларды есептеген кезде мынадай жағдайларда:

- 1) егер қарыз алушы (тең қарыз алушы) жеке тұлға болып табылса;
- 2) қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кеңілдік берушінің негізгі қызметі, қаржылық ахуалы бойынша дәйекті ақпарат болмаса не ұсынылмаса не негізгі қызмет расталмаса ескерілмейді. Қарыз алушының қаржылық есептілігіндегі жол берілетін айырма мөлшері валюта балансынан 1 (бір) пайыздан аспайды;
- 3) объективті себептер болмаған жағдайда қарыз алушы (тең қарыз алушы) заңды тұлғаның қаржылық ахуалына есепті күннен бастап соңғы 6 (алты) айға мониторингтің болмауы;
- 4) егер қарыз алушының (тең қарыз алушының) негізгі қызметінен кірістер бір реттік болып табылса және тұрақты (шарттық қатынастар шенберінде) болмаса;
- 5) негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша 180 (жүз сексен) күнтізбелік күннен астам мерзімі өткен берешегі бар болған жағдайда ескерілмейді.

Осы тармақтың мақсаттары үшін провизияларды (резервтерді) есептеген кезде кеңіл болып табылатын жеке тұлғадан ақша ағындары ескерілмейді.

Егер қарыз алушының (тең қарыз алушының) операциялық қызметінен кіріс көздері осы кеңілді қамтамасыз етуді сатумен байланысты болса, провизияларды (резервтерді) есептеген кезде кеңілді қамтамасыз етуді сатудан және қарыз алушының (тең қарыз

алушының) операциялық қызметінен ақша ағындарын бір мезгілде есепке алуға болмайды.

14. Қамтамасыз етуді сатудан күтілетін ақша ағындарын есептеген кезде кепілдің тұрақсыз түрлерінің құны кірмейді.

Бас банктің күмәнді және үмітсіз активтерін сатып алатын банктің еншілес үйымдарына берілген қарыз бойынша қамтамасыз етуді сатудан күтілетін ақша ағындарын есептеуде банк аталған ұйымға берген талап ету құқықтары бойынша кепілмен қамтамасыз етудің дисконтталған құны да кіреді.

15. Ақша ағындарын бағалау кезінде қарыз алушының (тең қарыз алушының) және (немесе) кепілдік берушінің банктің талаптарын өтеу үшін жеткілікті таза ақша ағындарын, оның ішінде банкте осындай ақпарат бар болса, басқа кредиторлар алдындағы міндеттемелерін өтеуді ескере отырып жинақтау мүмкіндігін талдайды.

16. Қамтамасыз етуді сатудан күтілетін болашақ ақша ағындарының келтірілген құнының есебі қамтамасыз етуді сату ықтималы бар-жоқтығына қарамастан қамтамасыз етуге өндіріп алу өтініші салдарынан туындастын ақша ағындарын көрсетеді.

Қамтамасыз етуді сатудан ақша ағынын есептеген кезде ақша ағыны есептелетін сатудан осы кепілмен қамтамасыз етілген өзге де талаптардың болуы ескеріледі. Банкте осы кепілмен қамтамасыз етілген өзге де талаптар бар болған кезде көрсетілген талаптардың баланстық құнының аракатынасы пропорциясын негізге ала отырып қамтамасыз етуді сатудан ағыны есептеледі.

3-тaraу. Қарыздар бойынша провизияларды ұжымдық негізде есептеу тәртібі

17. Қарыздар бойынша провизияларды (резервтерді) ұжымдық негізде есептеу банктің уәкілдепті органы бекіткен банктің ішкі әдістемесі негізінде ұжымдық негізде әрбір портфель бойынша жеке жүзеге асырылады.

Егер ұжымдық негізде бағаланатын жеке қарыз бойынша Нұсқаудың 9-тармағына сәйкес құнсызданудың объективті растамасы болып табылатын бір немесе бірнеше оқиғаның болуы туралы ақпарат қолжетімді болса, осындай қарыз ұжымдық негізде бағаланатын қарыз портфелінен алып тасталады және провизияларды (резервтерді) есептеу құнсызданған жеке қарыздар ретінде жүзеге асырылады.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сакталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
2-косымша

Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

Ескеरту. 2-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 29.12.2023 № 97 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн откен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Кезең	2015 жылғы 1 қаңтардан бастап	2017 жылғы 1 қаңтардан бастап
Талаптар		
Негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	5%	5,5%
Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	6%	6,5%
Меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)	7,5%	8%

Ескеरтпе: SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын есептемегендे капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

Консервациялық буферді және жүйелік буферді есептегендеге капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

Кезең	2015 жылғы 1 қаңтардан бастап	2017 жылғы 1 қаңтардан бастап	2020 жылғы 1 маусымнан бастап	2021 жылғы 1 шілдеден бастап	2024 жылғы 1 қаңтардан бастап
Талаптар					
Негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	6%	7,5%	6,5%	7,5%	8%
Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	7%	8,5%	7,5%	8,5%	9%
Меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)	8,5%	10%	9%	10%	10,5%
Жүйелік маңызы бар банктер үшін негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)	7,5%	9,5%	8,5%	9,5%	9,5%
Жүйелік маңызы бар банктер үшін бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)	8,5%	10,5%	9,5%	10,5%	10,5%

Жүйелік маңызы бар банктер үшін меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)	10%	12%	11%	12%	12%
---	-----	-----	-----	-----	-----

Ескертпе: SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын және қадағалау стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буферді қоспағанда, меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің және меншікті капитал буферлерінің мәнін уәкілдетті орган 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) рет қайта қарайды.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндепті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
3-қосымша

Ескерту. 3-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Бөлінбекен таза кірісті шектеудің ең төмен мөлшері

k1, k1-2 және (немесе) k2 ең төмен мәндерінен буфердің қажетті мөлшерінің пайызбен асып кетуінің сомасы	Шектелуге тиіс бөлінбекен таза кірістің ең төмен денгейі (пайызбен)
[< 25%]	[100%]
[25% - 50%]	[80%]
[50% - 75%]	[60%]
[75% - 100%]	[40%]
[> 100%]	[0%]

Ескерту:

Шектелуге тиіс бөлінбекен таза кірістің ең төмен денгейі (пайызбен) мейлінше көп мәнмен пайдаланылады.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндепті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды
есептеу әдістемелеріне,
капиталының мөлшеріне
4-қосымша

Банк капиталының құрамындағы құралдарды жіктеуге арналған өлшемшарттар

Ескерту. 4-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 14.02.2025 № 6 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Негізгі капитал	Қосымша капитал	Екінші деңгейдегі капитал
1	банкті тарату кезінде соңғы кезекте қанағаттандырылатын талаптарды білдіреді	шығарылған және төленген (сатып алынғандарды қоспағанда)	шығарылған және төленген (сатып алынғандарды қоспағанда)
2	таратылу кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын ескере отырып, басым талаптарды қанағаттандырганнан кейін қалған мұлікке өздеріне тиесілі акциялар санына теңбе-тең талап ету құқығына ие	банк таратылған кезде мерзімсіз қаржы құралдары жай акциялардың меншік иелері акционерлердің талаптарына дейін, қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша талаптарды қанағаттандырганға дейін сегізінші кезекте қанағаттандырылады	банк таратылған кезде қамтамасыз етілмеген міндеттеме жай акциялардың меншік иелері акционерлердің талаптарына дейін сегізінші кезекте қанағаттандырылады
3	банкті тарату жағдайларын қоспағанда, сондай-ақ жай акцияларды сатып алу кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда номинал мерзімсіз болып табылады және төленуге жатпайды	қамтамасыз етілмеген, банктің немесе байланысты адамның кепілдігімен жабылмаған және қандай да бір азаматтық-құқықтық шарттардан және әмитент-банктің басқа кредиторларының алдында басымдығы бар өзге талаптардан туындайтын міндеттемелер көзделмейді	қамтамасыз етілмеген, банктің немесе байланысты адамның кепілдігімен жабылмаған және қандай да бір азаматтық-құқықтық шарттардан және әмитент-банктің басқа кредиторларының алдында басымдығы бар өзге талаптардан туындайтын міндеттемелер көзделмейді
4	банк құралдарды шығару кезінде талаптарында (шығарылым талаптарында) банктің орналастырылған акцияларын сатып алу немесе күшін жою құқығы немесе міндеті көзделетін шарттарды жасамайды (туынды бағалы қағаздарды сатып алмайды)	мерзімсіз болып табылады, төлемдер (сыйакы) деңгейін арттыру талаптары және сатып алуға деген ниетін тудыратын өзге талаптар болмайды	қамтамасыз етілмеген міндет шығарылған не алынған мерзім кемінде 5 (бес) жылды құрайды
		банктің бастамасы бойынша кем дегенде бес жыл өткен соң ғана мерзімінен бұрын кері	

5	<p>дивидендтерді төлеу банктің таза кірісі есебінен (өткен жылдардың бөлінбекен пайдасын қосқанда) жүзеге асырылады. Бұл ретте дивиденд мөлшері акцияларды орналастыру кезінде алынған ақша сомасына байланысты емес. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда дивидендтерді есептеу мен төлеуге жол берілмейді</p>	<p>қайтарылды (орындалды), егер аталған іс-әрекет Нормативтерге 2-қосымшада белгіленген мәндерден төмен капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің ең төмен мәндерінің төмендеуіне алып келмесе, мынадай талаптарды орындаған кезде:</p> <p>уәкілетті органның он қорытындысының болуы; капиталды ауыстыру ретінде сондай немесе сапасы жақсыны беру;</p> <p>ба нкт і</p> <p>капиталдандыруды мерзімсіз қаржы құралдарын қайтарып алуды жүзеге асыру салдарынан капиталдың ең төмен талап етілетін деңгейінен жоғары жаксарту</p>	<p>реттеуіш капиталдың құрамында айналыс мерзімінің соғы 5 (бес) жылында тану туралызықты әдіспен амортизацияланады</p>
6	<p>дивидендтерді төлеу міндettі болып табылатын және дивидендтерді төлемеу дефолт жағдайы болып табылмайтын талаптар жоқ</p>	<p>кез келген номинал төлемі (сатып алу немесе өткен арқылы) уәкілетті органның алдын ала рұқсатымен жүзеге асырылады</p>	<p>төлем (сыяқы) деңгейін көтеру талаптары жоқ және сатып алуға деген ниет жоқ</p>
	<p>дивидендтерді төлеу Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын ескере</p>	<p>дивидендтерді (сыяқыны) есептеу Нормативтерге 2-қосымшада белгіленген мәндерден төмен капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің ең төмен мәндерінің</p>	<p>банктің бастамасы бойынша кем дегенде 5 (бес жыл) өткен соңғана мерзімінен бұрын кері қайтарылды (орындалды), егер аталған іс-әрекет капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндерінің Нормативтерге 2-қосымшада белгіленген Капитал жеткіліктілігі коэффициенттері мәндеріндегі мәндерден төмендеуіне алып келмесе, мынадай талаптарды орындаған кезде: уәкілетті органның он қорытындысының болуы; капиталды</p>

7	<p>отырып, тек кана артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді төлеу бойынша барлық міндеттемелерді орындаған соң жүзеге асырылады</p>	<p>төмендеуіне алым келген жағдайда, мерзімсіз қаржы құралдары шығарылымының талаптарында банктің атқарушы органының мерзімсіз қаржы құралдары бойынша дивидендтерді сыйақыны) есептемеу құқығы көзделген</p>	<p>(төмендеуіне алым келген жағдайда, мерзімсіз қаржы құралдары шығарылымының талаптарында банктің атқарушы органының мерзімсіз қаржы құралдары бойынша дивидендтерді сыйақыны) есептемеу құқығы көзделген ауыстыру ретінде сондай немесе сапасы жақсыны беру (бұл талап 2024 жылғы 1 желтоқсаннан бастап банктің қаржылық орнықтылығын және (немесе) оны қалыпта келтіруді қамтамасыз ету мақсатында банк мемлекеттік қолдау алған кезде банк шығарған қаржы құралдарын ауыстыруға қолданылмайды); банкті капиталдандыруды мерзімсіз қаржы құралдарын қайтарып алуды жүзеге асыру салдарынан капиталдың ең төмен талап етілетін деңгейінен жоғары жақсарту</p>
8	<p>шығындар туындаған кезде бірінші және соған тенбе-тен ең көп үлесті иеленетін капитал құралы болып табылады және банкке өзінің жұмыс істеуін тоқтатпастаң және таратылуға немесе банкроттыққа ұшырамастан үздіксіз қызметін жүзеге асыруға мүмкіндік береді</p>	<p>осы құрал бойынша дискрециялық төлемдер төлеуді жою дефолт жағдайы болып табылмайды</p>	<p>кредитордың қамтамасыз етілмеген міндеттеме туындаған сәттен бастап 5 (бес) жыл бүрын оны қайтарып алу (орындау) туралы талапты қоюға құқығы жоқ</p>
9	<p>төленген сома төлем қабілетсіздігін анықтау үшін менишікті капитал ретінде танылады (міндеттеме ретінде танылмайды)</p>	<p>банктердің міндеттемелерді орындау мерзімі басталуына қарай оларды орындау мақсатында жойылған төлемдерге толық рұқсаты бар</p>	<p>банк немесе сол арқылы банк бақылауды жүзеге асыра алатын немесе оның қызметіне қомақты түрде ықпал ете алатын ерекше қатынастармен байланысты тұлға туралы банк ретінде осы құралды сатып алу үшін қаржыландыруды тіkelей немесе жанама жүзеге асыра алмайтыны сияқты құралды сатып алуға құқылы емес</p>
	<p>төленген сома Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік</p>	<p>төлемдерді жою негізгі акционерлерге дивидендтер төлемін жүзеге асыруды</p>	

10	туралы заннамасының талаптарына сәйкес капитал ретінде жіктеледі	коспағанда, банктің қызметіндегі шектеулерге әкеп соқтырмайды	
11	толық шығарылған және акционерлер төлеген. Бұл ретте банктерге меншікті акцияларын сатып алуға қарыздар беруге тыбым салынады	бухгалтерлік есеп мақсатында міндеттемелер ретінде жіктелген құралдардың берілген және алдын-ала анықталған талаптарда (триггерде) және (немесе) алдын-ала анықталған талапқа (триггерге) сәйкес құралдағы шығынды анықтайтын есептен шыгару тетігінің жай акцияларға конвертациялануы арқылы шығындарды жою мүмкіндігіне ие. Есептен шыгарудың мынадай тиімділігі бар: тарату кезінде құралдың талап ету құқығын кемітеді; құралды қайтарып алған кезде төлем сомасын кемітеді; құрал бойынша дивидендтердің (сыяқының) төлемдерін ішінара не толық кемітеді	
12	жай акциялар қамтамасыз етілмеген, эмитент-банктің немесе эмитент-банкпен ерекше катынаспен байланысты тұлғаның кепілдігімен жабылмаган және зандық немесе экономикалық жағынан осындай жай акциялар бойынша эмитент-банк міндеттемелерінің эмитент-банктің басқа кредиторларына қатысты басымдығын арттыратын қандай да бір азаматтық-құқықтық шарттар болған жоқ	банк немесе сол арқылы банк бақылауды жүзеге асыратын немесе оның қызметіне қомакты түрде ықпал ете алатын кез келген байланысты тұлға банктің аталған құралдарының меншік иесі болып табылмайды немесе банк осы құралды сатып алуды қаржыландыруды тіkelей немесе жанама жузеге асырмайды	
	жай акциялардың жарияланған санын ұлғайту туралы шешімді	құралдың белгілі бір уақыт кезеңі аралығында	

13	тек кана акционерлердің жалпы жиналышы кабылдайды, бұл ретте жай акцияларды олардың жарияланған саны шенберінде орналастыру банктің директорлар кеңесінің шешімі бойынша жүзеге асырылады	мейлінше төмен багамен жаңа құрал шығарылған жағдайда эмитенттің инвесторларға өтемақы төлеуі үшін қойылатын талап сияқты қайта капиталдандыруға кедергі жасайтын ерекшеліктері жоқ
14	банктің қаржылық есептілігінде нақты және жеке ашып көрсетілген	

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сакталуы міндettі өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне 5-қосымша

Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтерінің кестесі

Ескерту. 5-қосымша жаңа редакцияда - КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.07.2025 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атаяуы	Тәуекел дәрежесі пайызбен
I топ		
1.	Қолма-қол теңге	0
2.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің қолма-қол шетел валютасы	0
3.	Тазартылған бағалы металдар	0
4.	Қазақстан Республикасының Үкіметіне берілген қарыздар	0
5.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	0
6.	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне берілген қарыздар	0

7.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктаріне берілген қарыздар	0
8.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	0
9.	"Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына берілген қарыздар	0
10.	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі салымдар және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне қойылатын өзге де талаптар	0
11.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктаріндегі салымдар	0
12.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар, Еуразиялық Даму банкіндегі салымдар	0
13.	Қазақстан Республикасы Үкіметінің дебиторлық берешегі	0
14.	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының салықтар мен бюджетке төленетін басқа да төлемдер бойынша дебиторлық берешегі	0
	Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қазақстан	

15.	Республикасының Ұлттық Банкі шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары	0
16.	Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы органдары шығарған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары	0
17.	"Бағалы қағаздаррының туралы" Қазақстан Республикасының Занына сәйкес "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамы, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры", "Байтерек" ұлттық басқаруышы холдингі", "Проблемалық кредиттер қоры" акционерлік қоғамдары шығарған бағалы қағаздар, сондай-ақ Еуразиялық Даму Банкі шығарған бағалы қағаздар	0
18.	Кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алуды жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жуз) пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлға шығарған бағалы қағаздар	0
19.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	0
20.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	0
21.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB"-тен төмен емес ұзақ мерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған	0

	ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктерге ашық корреспонденттік шоттар бойынша қойылатын талаптар	
22.	Тәуекелдің I тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	0
II топ		
23.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің колма-қол шетел валютасы	20
24.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	20
25.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	20
26.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	20
27.	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарына берілген қарыздар	20
28.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	20

29.	Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілерге "Даму "Кәсіпкерлікті дамыту коры" акционерлік қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының сөзсіз және кайтарып алынбайтын кепілдігімен қамтамасыз етілген зайлдар	25
30.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдарға берілген қарыздар	20
31.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	20
32.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарындағы салымдар	20
33.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдардағы салымдар	20
34.	Тәуекелдің I тобына жатқызылған дебиторлық берешекті қоспағанда, Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдарының дебиторлық берешегі	20
35.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі	20

	рейтингі бар ұйымдардың дебиторлық берешегі	
36.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтері шығарған, мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	20
37.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	20
38.	Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқаруышы органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздарын қоспағанда, Қазақстан Республикасының жергілікті атқаруышы органдары шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар	20
39.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	20
40.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA"-тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдар шығарған бағалы қағаздар	20
	Банк баланста ұстап тұратын және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AAA"-дан "AA -"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's (Стандарт энд	

41.	Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzAAA"-дан "kzAA"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	20
42.	Тәуекелдің II тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	20
III топ		
43.	Тазартылмаған бағалы металдар	50
44.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	50
45.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	50
46.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	50
47.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейін темен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	50
48.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдарға берілген қарыздар	50

49.	Мынадай талапқа сәйкес келетін ипотекалық тұрғын үй қарыздары (осы кестенің 77, 79 және 80 -жолдарында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген қарыздарды қоспағанда): берілген ипотекалық тұрғын үй қарызы сомасының кепіл құнына қатынасы қоса алғанда кепіл құнының 50 (елу) пайызынан аспайды	35
50.	Кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алушы жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жұз) пайызы Ұлттық Банкке тиесілі заңды тұлғаның сатып алу үшін белгіленген талаптарға сәйкес келетін ипотекалық тұрғын үй қарыздары, сондай-ақ олар бойынша сыйақылар	35
51.	Кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық қарыздарын сатып алушы жүзеге асыратын, акцияларының 100 (жұз) пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі заңды тұлғаға қайта берілген ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша талаптар	35
52.	Мынадай талаптарға сәйкес келетін ипотекалық тұрғын үй қарыздары (осы кестенің 77, 79 және 80 -жолдарында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген қарыздарды қоспағанда): берілген ипотекалық тұрғын үй қарызы сомасының кепіл құнына қатынасы кепіл құнын қоса алғанда 51 (елу бір) пайыздан 85 (сексен бес) пайызға дейінгі шекте болады	50
53.	Басқа да ипотекалық тұрғын үй қарыздары (осы кестенің 77, 79 және 80-жолдарында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген қарыздарды қоспағанда)	100
	Олар бойынша қарыздардың өтелмеген бөлігінен халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес провизиялардың (резервтердің)	

54.	<p>кемінде 35 (отыз бес) пайызы қалыптастырылған Қазақстан Республикасының резиденттеріне берілген, негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар қарыздар (ипотекалық тұрғын үй қарыздарын және осы кестенің 76, 77, 78, 79 және 80 -жолдарында көрсетілген, сондай-ақ жеке тұлғаларға берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)</p>	100	
55.	<p>Олар бойынша қарыздардың өтелмеген бөлігінен халықаралық каржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес провизиялардың (резервтердің) 35 (отыз бес) пайыздан астамы және кемінде 50 (елу) пайызы қалыптастырылған Қазақстан Республикасының резиденттеріне берілген, негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар қарыздар (ипотекалық тұрғын үй қарыздарын және осы кестенің 76, 77, 78, 79 және 80-жолдарында көрсетілген, сондай-ақ жеке тұлғаларға берілген кепілсіз тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)</p>	75	
56.	<p>Олар бойынша қарыздардың өтелмеген бөлігінен халықаралық каржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес провизиялардың (резервтердің) 50 (елу) пайыздан астамы қалыптастырылған Қазақстан Республикасының резиденттеріне берілген, негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар қарыздар (ипотекалық тұрғын үй қарыздарын және осы кестенің 76, 77, 78, 79 және 80-жолдарында көрсетілген, сондай-ақ жеке тұлғаларға берілген кепілсіз</p>	50	

	тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)	
57.	<p>Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілерге берілген, мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін қарыздар:</p> <p>1) қарыз сомасы 500 (бес жүз) миллион тенгеден немесе меншікті капиталдың 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан аспайды;</p> <p>2) қарыз валютасы – теңге</p>	2024 жылғы 1 маусымдан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін – 50 2026 жылғы 1 қантардан бастап--75
58.	Синдикатталған қаржыландыру шенберінде заңды тұлғаларға тенгемен берілген қарыздар	2024 жылғы 1 маусымдан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін қоса алғанда – 50
59.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	50
60.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы үйымдарындағы салымдар	50
61.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар үйымдардағы салымдар	50
62.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар үйымдардың дебиторлық берешегі	50
	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік	

63.	агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтері шығарған, мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	50
64.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	50
65.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	50
66.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар ұйымдар шығарған бағалы қағаздар	50
67.	<p>Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілер шығарған, "Қазақстан кор биржасы" акционерлік қоғамының ресми тізімінің "Негізгі" немесе "Баламалы" алаңының "Борыштық бағалы қағаздар" секторына енгізілген, "ДАМУ" кәсіпкерлік дамыту қоры" акционерлік қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының кепілдігі бар, сомасы осы бағалы қағаздардың номиналды құнының кемінде 50 (елу) пайызын жабатын және мынадай өлшемшарттарға сәйкес келетін бағалы қағаздар:</p> <p>1) эмитенттің бір бағалы қағаздар шығарылымына салынған инвестициялар меншікті</p>	50

	капиталдың 0,02 (нөл бүтін жүзден екі) пайызынан аспайды; 2) бағалы қағаздар шығарылымының валютасы – теңге.	
68.	Банк баланста ұстап қалатын және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+"-тен "A"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzA+"-тен "kzA"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	50
69.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB"-тен "BB -"-ке дейінгі (қоса алғанда) борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент банктеріне немесе Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB"-тен "BB +"-ке дейінгі (қоса алғанда) борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент банкіне ашылған корреспонденттік шоттар бойынша қойылатын талаптар	50
70.	"Қазақстан қор биржасы" акционерлік қоғамына және "KASE" клирингтік орталығы" акционерлік қоғамына қойылатын талаптар	50
71.	Тәуекелдің III тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйакы (осы кестенің 49 және 50-жолдарында көрсетілген активтер бойынша есептелген сыйакыны қоспағанда)	50
IV топ		

72.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық үкіметтеріне берілген қарыздар	100
73.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	100
74.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына және тиісті рейтингтік бағасы жоқ халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	100
75.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	100
76.	Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "A"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарына, тиісті рейтингтік бағасы жоқ резидент ұйымдарға және Standard & Poor's (Стандард энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің	100

	осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-ұйымдарға берілген қарыздар	
77.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент үйымдарына, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент үйымдарына және Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар және тиісті валюталық түсімі жоқ және (немесе) валюталық тәуекелдері қарыз алушы тарапынан тиісті хеджирлеу құралдарымен өтмелеген Қазақстан Республикасының бейрезидент үйымдарына 2016 жылғы 1 қантардан бастап берілген және шетел валютасында 1 (бір) жылдан астам мерзімге берілген қарыздар	200
78.	Тәуекелдің III тобына жатқызылғандарды қоспағанда, жеке тұлғаларға 2016 жылғы 1 қантарға дейін берілген қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыздар	100
79.	Тәуекелдің III тобына жатқызылғандарды қоспағанда және тиісті валюталық түсімі жоқ және (немесе) валюталық тәуекелдері қарыз алушы тарапынан тиісті хеджирлеу құралдарымен өтмелеген жеке тұлғаларға 2016 жылғы 1 қантардан бастап берілген және шетел валютасында 1 (бір) жылдан астам мерзімге берілген қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыздар	200
	Банк есептейтін төмендегі өлшемшарттардың біріне сәйкес келетін жеке тұлғаларға 2016 жылғы 1 қантар - 2019 жылғы 31	

80.	<p>желтоксан аралығында берілген қамтамасыз етілмеген қарыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыз: 2017 жылғы 1 қаңтар - 2019 жылғы 31 желтоксан аралығында ай сайын қарыздарды мониторингтеу кезінде:</p> <p>1) қарыз алушы - жеке тұлғаның бір айлық орташа кірісін есептеу үшін соңғы 6 (алты) айдағы бірынғай жинақтаушы зейнетақы корынан жеке зейнетақы шотынан үзінді-көшірмені немесе қарыз алушының банктің төлем карточкалары арқылы қарыз алушы өтініш берген күн алдындағы қатарынан 6 (алты) ай ішінде жалақыны алу туралы ақпаратты пайдалана отырып, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 170 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15886 болып тіркелген) белгіленген Банктің пруденциялық нормативтерінің және сакталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталының мөлшерінің 9-тарауына сәйкес есептелген қарыз алушының борыштық жүктемесі коэффициентінің деңгейі 0,35 асады;</p> <p>2) берілген күн алдындағы соңғы 24 (жиырма төрт) ай ішінде кез келген қолданыстағы немесе жабылған қарыз берешегі және (немесе) ол бойынша сыйакы бойынша мерзімі өткен төлемдер күнтізбелік 60 (алпыс) күннен асады не мерзімі күнтізбелік 30 (отыз) күннен асатын мерзімі өткен төлемдерге 3 (үш) реттен артық жол берілген;</p> <p>3) қарыздарды ай сайынғы мониторингтеу кезінде осы жолдың 1) немесе 2) тармақшасында көрсетілген есептеуге арналған ақпарат жок. Банктің осы жолдың жоғарыда көрсетілген тармақшаларының</p>	150
-----	---	-----

	бірінде көзделген ақпараты болмаған жағдайда, жеке тұлғаларға берілген карыздар камтамасыз етілмеген деп танылады және осы жолға сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді	
81.	2016 жылғы 1 қантардан бастап жеке тұлғаларға берілген басқа да карыздар, оның ішінде тұтынушылық банктік қарыз (осы кестенің 79-жолында көрсетілген жеке тұлғаларға берілген ипотекалық тұрғын үй қарыздарын, қарыздарды және Нормативтерге 5-1-қосымшада көрсетілген кепілсіз тұтынушылық қарыздарды қоспағанда)	100
82.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық банктеріндегі салымдар	100
83.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "B"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы үйымдарындағы және тиісті рейтингтік бағасы жоқ халықаралық қаржы үйымдарындағы салымдар	100
84.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A"-тен тәмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент үйымдарындағы, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент үйымдарындағы және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің	100

	бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарындағы салымдар	
85.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарының және Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының дебиторлық берешегі	100
86.	Жеке тұлғалардың дебиторлық берешегі	100
87.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар	100
88.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің және тиісті рейтингтік бағасы жоқ елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	100
89.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдары және тиісті рейтингтік бағасы жоқ	100

	халықаралық қаржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	
90.	Standard & Poor's (Стандарттің) агенттігінің "A"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары, тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары және Standard & Poor's (Стандарттің) агенттігінің "BBB+"-тен "BB"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	100
91.	Банк баланста ұстап тұратын және Standard & Poor's (Стандарттің) агенттігінің "BBB+"-тен "BBB"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's (Стандарттің) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzBBB+"-тен "kzBBB"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секюритилендіру позициялары	100
92.	Standard & Poor's (Стандарттің) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент банктаріне немесе Standard & Poor's (Стандарттің) агенттігінің "BB+"-дан төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент банкке ашылған корреспонденттік шоттар бойынша талаптар	100

93.	IV тәуекелдер тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	100
94.	Төлемдер бойынша есептеулер	100
95.	Негізгі құрал-жабдықтар	100
96.	Материалдық қорлар	100
97.	Сыйақы және шығыстар сомасын алдын ала төлеу	100

V топ

98.	Банктің қаржылық есептілігін халықаралық қаржылық есептілік стандартына сәйкес жасаған кезде қаржылық есептілігі шоғырландырылатын заңды тұлғалардың акцияларына (жарғылық капиталдағы қатысу үлесіне), мерзімсіз қаржы құралдарына, реттелген борышына банктің инвестициялары	100
99.	Әрқайсының банктің қаржылық есептілігін жасаған кезде қаржылық есептілігі шоғырландырылмайтын заңды тұлғаның шығарылған акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (оннан) кем пайызын құрайтын, негізгі капиталдың 10 (он) пайызынан аспайтын банктің барлық инвестицияларының сомасы	100
100.	Банк шығарылған акциялардың (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 10 (он) және одан көп пайызы және Нормативтердің 10-тармағында көрсетілген реттеуіш түзетулер қолданылғаннан кейін банктің негізгі капиталы айырмасының және Нормативтердің 11-тармағының үшінші, төртінші және бесінші абақтарында көрсетілген негізгі капиталдан шегерілуі тиіс соманың жынытығында 17,65 (он жеті бүтін жүзден алпыс бес) пайызынан аспайтын шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің бөлігі бар	250

	каржы үйымының жай акцияларына банктің инвестиацияларының сомасы	
101.	<p>Жасанды интеллект, блокчейн және басқа да инновациялық технологиялар пайдаланыла отырып, қаржылық және (немесе) төлем қызметтерін көрсету мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, интернет арқылы ақпараттық жүйе пайдаланыла отырып, қаржы үйымдары немесе эмитенттер мен қаржылық көрсетілетін қызметтерді тұтынушылар арасында қаржылық қызметтер көрсету жөнінде мәмілелер жасау мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, қаржы үйымдарының қызметінде, оның ішінде олардың қызметін автоматтандыру үшін пайдаланылатын бағдарламалық қамтылымды әзірлеуді, өткізууді, колданап отыруды жүзеге асыратын үйымдардың (Қазақстан Республикасының резиденттері мен бейрезиденттерінің) акцияларына (жарғылық капиталға катысу үлесі) меншікті капиталының шамасынан 15 (он бес) пайыздан аспайтын инвестиациялары</p>	150
102.	<p>Жасанды интеллект, блокчейн және басқа да инновациялық технологиялар пайдаланыла отырып, қаржылық және (немесе) төлем қызметтерін көрсету мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, интернет арқылы ақпараттық жүйе пайдаланыла отырып, қаржы үйымдары немесе эмитенттер мен қаржылық көрсетілетін қызметтерді тұтынушылар арасында қаржылық қызметтер көрсету жөнінде мәмілелер жасау мүмкіндігін беру бойынша қызметтер көрсететін, қаржы үйымдарының қызметінде, оның ішінде олардың қызметін автоматтандыру үшін пайдаланылатын бағдарламалық қамтылымды әзірлеуді, өткізууді,</p>	1250

	колдап отыруды жүзеге асыратын ұйымдардың (Қазақстан Республикасының резиденттері мен бейрезиденттерінің) акцияларына (жарғылық капиталға қатысу үлесі) банктің меншікті капиталының шамасынан 15 (он бес) пайыздан асатын инвестиациялары	
103.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық ұкіметтеріне берілген қарыздар	150
104.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріне берілген қарыздар	150
105.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы ұйымдарына берілген қарыздар	150
106.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдарына берілген қарыздар	150
107.	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент ұйымдарға және тиісті рейтингтік бағасы жоқ бейрезидент ұйымдарға берілген қарыздар	150
	Standard & Poor's (Стандарттік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі	

108.	<p>рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарына және тиісті рейтингтік бағасы жок және тиісті валюталық түсімі жок және (немесе) қарыз алушы тарапынан валюталық тәуекелдері хеджирлеудің тиісті құралдарымен өтмелеген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарына 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап берілген және шетел валютасында 1 (бір) жылдан астам мерзімге берілген қарыздар</p>	200
	<p>Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген занды тұлғаларға немесе олардың азаматтары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне берілген қарыздар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Андорра Княздігі; 2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумактары бөлігінде ғана); 3) Антигуа және Барбуда мемлекеті; 4) Багам аралдары достастығы; 5) Барбадос мемлекеті; 6) Бахрейн мемлекеті; 7) Белиз мемлекеті; 8) Бруней Даруссалам мемлекеті; 9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласы аумағы бөлігінде ғана); 10) Вануату Республикасы; 11) Гватемала Республикасы; 12) Гренада мемлекеті; 13) Ҙибути Республикасы; 14) Доминикан Республикасы; 15) Жаңа Зеландия (Кука және Ниуэ аралдары аумағы бөлігінде ғана); 16) Индонезия Республикасы; 17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана); 18) Кипр Республикасы; 	

109.	19) Комор Арапдары Федералды Ислам Республикасы; 20) Коста-Рика Республикасы; 21) Қытай Халық Республикасы (Аомынъ (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумақтары бөлігінде ғана); 22) Либерия Республикасы; 23) Лихтенштейн Княздігі; 24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана); 25) Маврикий Республикасы; 26) Мальдив Республикасы; 27) Мальта Республикасы; 28) Маршалл арапдары Республикасы; 29) Монако Княздігі; 30) Мьянма Одағы; 31) Науру Республикасы; 32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль арапдарының тәуелді аумақтары бөлігінде ғана); 33) Нигерия Федеративтік Республикасы; 34) Португалия (Мадейра арапдарының аумағы бөлігінде ғана); 35) Палау Республикасы; 36) Панама Республикасы; 37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті; 38) Сейшел арапдары Республикасы; 39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті; 40) Сент-Китс және Невис Федерациясы; 41) Сент-Люсия мемлекеті; 42) Тонга Корольдігі; 43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумақтар бөлігінде ғана) : Ангилья арапдары; Бермуд арапдары; Британдық Виргин арапдары; Гибралтар; Кайман арапдары; Монтсеррат аралы; Теркс және Кайкос арапдары; Мэн аралы;	150
------	---	-----

	Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары); 44) Филиппин Республикасы; 45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы	
110.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық банктеріндегі салымдар	150
111.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық қаржы үйымдарындағы салымдар	150
112.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент үйымдардағы және тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының бейрезидент-үйымдарындағы салымдар	150
	Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент үйымдарындағы салымдар: 1) Андорра Княздігі; 2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумақтары бөлігінде ғана); 3) Антигуа және Барбуда мемлекеті; 4) Багам аралдары достастығы; 5) Барбадос мемлекеті; 6) Бахрейн мемлекеті; 7) Белиз мемлекеті; 8) Бруней Даруссалам мемлекеті; 9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласының аумағы бөлігінде ғана);	

	10) Вануату Республикасы; 11) Гватемала Республикасы; 12) Гренада мемлекеті; 13) Джибути Республикасы; 14) Доминикан Республикасы; 15) Жаңа Зеландия (Кук және Ниуэ аралдарының аумақтары бөлігінде ғана); 16) Индонезия Республикасы; 17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана); 18) Кипр Республикасы; 19) Комор аралдары Федералды Ислам Республикасы; 20) Коста-Рика Республикасы; 21) Қытай Халық Республикасы (Аомынъ (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумақтары бөлігінде ғана); 22) Либерия Республикасы; 23) Лихтенштейн Князьдігі; 24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана); 25) Маврикий Республикасы; 26) Мальдивия Республикасы; 27) Мальта Республикасы; 28) Маршалл аралдары Республикасы; 29) Монако Князьдігі; 30) Мьянма Одағы; 31) Науру Республикасы; 32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумақтары бөлігінде ғана); 33) Нигерия Федеративтік Республикасы; 34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана); 35) Палау Республикасы; 36) Панама Республикасы; 37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті; 38) Сейшел аралдары Республикасы; 39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті; 40) Сент-Китс және Невис Федерациясы; 41) Сент-Люсия мемлекеті; 42) Тонга Корольдігі;
113.	150

	<p>43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумактар бөлігінде ғана) : Ангилья аралдары; Бермуд аралдары; Британдық Виргин аралдары; Гибралтар; Кайман аралдары; Монтсеррат аралы; Теркс және Кайкос аралдары; Мэн аралы; Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары) ;</p> <p>44) Филиппин Республикасы;</p> <p>45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы</p>	
114.	<p>Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "ВВ"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент ұйымдардың және тиісті рейтингтік бағасы жоқ бейрезидент-ұйымдардың дебиторлық берешегі</p>	150
	<p>Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдарының дебиторлық берешегі:</p> <p>1) Андорра Княздігі;</p> <p>2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумактары бөлігінде ғана);</p> <p>3) Антигуа және Барбуда мемлекеті;</p> <p>4) Багам аралдары достастығы;</p> <p>5) Барбадос мемлекеті;</p> <p>6) Бахрейн мемлекеті;</p> <p>7) Белиз мемлекеті;</p> <p>8) Бруней Даруссалам мемлекеті;</p> <p>9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласының аумағы бөлігінде ғана);</p> <p>10) Вануату Республикасы;</p> <p>11) Гватемала Республикасы;</p>	

115.

- 12) Гренада мемлекеті;
13) Джибути Республикасы;
14) Доминикан Республикасы;
15) Жаңа Зеландия (Кук және Ниуэ аралдарының аумактары бөлігінде ғана);
16) Индонезия Республикасы;
17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
18) Кипр Республикасы;
19) Комор аралдары Федералды Ислам Республикасы;
20) Коста-Рика Республикасы;
21) Қытай Халық Республикасы (Аомынъ (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумактары бөлігінде ғана);
22) Либерия Республикасы;
23) Лихтенштейн Князьдігі;
24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана);
25) Маврикий Республикасы;
26) Мальдивия Республикасы;
27) Мальта Республикасы;
28) Маршалл аралдары Республикасы;
29) Монако Князьдігі;
30) Мьянма Одағы;
31) Науру Республикасы;
32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумактары бөлігінде ғана);
33) Нигерия Федеративтік Республикасы;
34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
35) Палау Республикасы;
36) Панама Республикасы;
37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті;
38) Сейшел аралдары Республикасы;
39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті;
40) Сент-Китс және Невис Федерациясы;
41) Сент-Люсия мемлекеті;
42) Тонга Корольдігі;
43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі

150

	(мынадай аумактар бөлігінде ғана) : Ангилья аралдары; Бермуд аралдары; Британдық Виргин аралдары; Гибралтар; Кайман аралдары; Монтсеррат аралы; Теркс және Кайкос аралдары; Мэн аралы; Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары) ; 44) Филиппин Республикасы; 45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы	
116.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің орталық үкіметтері шығарған бағалы қағаздар	150
117.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің жергілікті билік органдары шығарған бағалы қағаздар	150
118.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "B"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар халықаралық каржы ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	150
119.	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB"-тен төмен борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары және тиісті рейтингтік бағасы жоқ Қазақстан Республикасының бейрезидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар	150

Төменде көрсетілген шет мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент үйымдары шығарған бағалы қағаздар:
1) Андорра Князьдігі;
2) Америка Құрама Штаттары (Американдық Виргин аралдарының, Гуам аралының және Пуэрто-Рико Достастығы аумактары бөлігінде ғана);
3) Антигуа және Барбуда мемлекеті;
4) Багам аралдары достастығы;
5) Барбадос мемлекеті;
6) Бахрейн мемлекеті;
7) Белиз мемлекеті;
8) Бруней Даруссалам мемлекеті;
9) Біріккен Араб Әмірліктері (Дубай қаласының аумағы бөлігінде ғана);
10) Вануату Республикасы;
11) Гватемала Республикасы;
12) Гренада мемлекеті;
13) Ҙибути Республикасы;
14) Доминикан Республикасы;
15) Жаңа Зеландия (Кук және Ниуэ аралдарының аумактары бөлігінде ғана);
16) Индонезия Республикасы;
17) Испания (Канар аралдарының аумағы бөлігінде ғана);
18) Кипр Республикасы;
19) Комор аралдары Федералды Ислам Республикасы;
20) Коста-Рика Республикасы;
21) Қытай Халық Республикасы (Аомынь (Макао) және Сянган (Гонконг) арнайы әкімшілік аудандарының аумактары бөлігінде ғана);
22) Либерия Республикасы;
23) Лихтенштейн Князьдігі;
24) Малайзия (Лабуан анклавының аумағы бөлігінде ғана 150);
25) Маврикий Республикасы;
26) Мальдивия Республикасы;
27) Мальта Республикасы;
28) Маршалл аралдары Республикасы;

	<p>29) Монако Князьдігі;</p> <p>30) Мьянма Одағы;</p> <p>31) Науру Республикасы;</p> <p>32) Нидерланд (Аруба аралының аумағы және Антиль аралдарының тәуелді аумактары бөлігінде ғана);</p> <p>33) Нигерия Федеративтік Республикасы;</p> <p>34) Португалия (Мадейра аралдарының аумағы бөлігінде ғана);</p> <p>35) Палау Республикасы;</p> <p>36) Панама Республикасы;</p> <p>37) Самоа Тәуелсіз мемлекеті;</p> <p>38) Сейшел аралдары Республикасы;</p> <p>39) Сент-Винсент және Гренадин мемлекеті;</p> <p>40) Сент-Китс және Невис Федерациясы;</p> <p>41) Сент-Люсия мемлекеті;</p> <p>42) Тонга Корольдігі;</p> <p>43) Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі (мынадай аумактар бөлігінде ғана)</p> <p>:</p> <p>Ангилья аралдары;</p> <p>Бермуд аралдары;</p> <p>Британдық Виргин аралдары;</p> <p>Гибралтар;</p> <p>Кайман аралдары;</p> <p>Монтсеррат аралы;</p> <p>Теркс және Кайкос аралдары;</p> <p>Мэн аралы;</p> <p>Норманд аралдары (Гернси, Джерси, Сарк, Олдерни аралдары)</p> <p>:</p> <p>44) Филиппин Республикасы;</p> <p>45) Шри-Ланка Демократиялық Республикасы</p>	
121.	<p>Банк баланста ұстап қалатын және Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "BB+"-тен "BB"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі, немесе Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің ұлттық шкала бойынша "kzBB+"-тен "kzBB"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің</p>	350

	бірінің ұлттық шкала бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	
122.	V тәуекелдер тобына енгізілген активтер бойынша есептелген сыйақы	150

Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленуге тиісті банк активтерінің есебіне түсіндірме

1. Салымдар, дебиторлық берешек, сатып алғынған бағалы қағаздар, банкте түзетілген құны аталған активтер көлемінің 50 (елу) пайызынан кем емес қамтамасыз етуі бар қарыздар (Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банк активтері кестесінің (бұдан әрі - Кесте) 1, 2, 3, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19 және 20-жолдарында көрсетілген активтер түріндегі) осы тармаққа сәйкес банктарде түзетілген қамтамасыз ету құнын анықтауға мүмкіндік беретін барабар есепке алу жүйесі болған кезде түзетілген қамтамасыз ету құнын шегергендегі тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер есебіне енгізіледі.

Түзетілген қамтамасыз ету құны (Кестенің 1, 2, 3, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19 және 20-жолдарында көрсетілген активтер түріндегі) мыналарға:

салымдар сомасының 100 (жұз) пайызына, оның ішінде осы банктегі қамтамасыз ету ретінде ұсынылғандары;

қамтамасыз етуге берілген бағалы қағаздардың нарықтық құнының 95 (тоқсан бес) пайызына;

қамтамасыз етуге берілген тазартылған бағалы металдардың нарықтық құнының 85 (сексен бес) пайызына тең болады.

Жоғарыда көрсетілген салымдардың, дебиторлық берешектің, сатып алғынған бағалы қағаздардың қамтамасыз етілмеген бөлігі салымдарға, дебиторлық берешекке, сатып алғынған бағалы қағаздарға сәйкес келетін тәуекел дәрежесі бойынша Кестеге сай мөлшерленеді.

2. Банктің "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамдарының қайтарып алынбайтын және сөзсіз кепілдігі, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындау туралы тармақтар қамтылған сақтандыру шарты түріндегі қамтамасыз етуі бар қарыздар және Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі, Резервтік аккредитивтердің

халықаралық практикасына (International Standby practices, ISP98) немесе Талап бойынша кепілдіктер үшін бірыңғай ережелерге (Uniform rules for Demand Guarantees, URDG758) сәйкес шығарылған, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А-" төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент банктерінің кепілдіктері немесе резервтік аккредитивтері бар сомасы көрсетілген қарыздар көлемінің кемінде 50 (елу) пайызын жабатын қарыздар қамтамасыз етудің түзетілген құны шегеріле отырып тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің есебіне енгізіледі.

"Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамдарының кепілдігі, экспортты қолдау бойынша мемлекеттік кепілдігі бар Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігімен жасалған сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді сөзсіз және қайтарып алынбайтын орындау туралы тармақтар қамтылған сақтандыру шарты түріндегі қамтамасыз етуі бар және Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдігі, Резервтік аккредитивтердің халықаралық практикасына (International Standby practices, ISP98) немесе Талап бойынша кепілдіктер үшін бірыңғай ережелерге (Uniform rules for Demand Guarantees, URDG758) сәйкес шығарылған, Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "А-" төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының бейрезидент банктерінің кепілдіктері немесе резервтік аккредитивтері бар қамтамасыз етудің түзетілген құны сақтандыру шарты сомасының 95 (тоқсан бес) пайызына тең болады.

3. Контрагенттен төмен тәуекел дәрежесі бар ұйымдар кепілдік берген (сақтандырылған) банк инвестициялары есебіне енгізілмеген салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар, қарыздар, инвестициялар тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген (банк инвестициялары есебіне енгізілмеген салымдардың, дебиторлық берешектің, сатып алынған бағалы қағаздардың, қарыздардың, инвестициялардың кепілдік берген (сақтандырылған) сомасын шегергендегі) активтердің есебіне борышкердің тәуекел дәрежесі бойынша енгізіледі.

Банк инвестициялары есебіне енгізілмеген салымдардың, дебиторлық берешектің, сатып алынған бағалы қағаздардың, қарыздардың, инвестициялардың кепілдік берілген (сақтандырылған) сомасы тиісті кепілгердің (сақтандырушының) дебиторлық берешегінің тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

4. Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленуге тиіс банк активтерінің есебіне осы Тұсіндерменің (бұдан әрі - Тұсіндерме) 1-тармағында көрсетілген, мынадай:

- 1) оффшорлық аймақтар аумағында заңды тұлға ретінде тіркелген;
- 2) оффшорлық аймақтар аумағында тіркелген, жекелей алғанда жарғылық капиталдың 5 (бес) пайыздан астамын иеленуші заңды тұлғага тәуелді немесе

оффшорлық аймақ аумағында тіркелген заңды тұлғаға қатысты еншілес болып табылатын;

3) оффшорлық аймақтардың азаматтары болып табылатын

Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне ұсынылған салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар және қарыздар Тұсіндірмелердің 1-тармағында көрсетілген қамтамасыз етудің болуына қарамастан, Кестеге сәйкес тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

5. Тұсіндіменің 1-тармағында көрсетілген, мынадай:

1) оффшорлық аймақтар аумағында заңды тұлға ретінде тіркелген, бірақ Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" -тен төмен емес борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе міндеттемелерінің барлық сомасының қамтамасыз етуіне борыштық рейтингі көрсетілген деңгейден төмен емес бас ұйымның тиісті кепілдігі бар;

2) оффшорлық аймақтардың аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары не Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы ақпарат алмасу жөнінде міндеттемелер қабылдамаған оффшорлық аймақтар тізбесіне жатқызған мемлекеттердің аумағында тіркелген заңды тұлғалар немесе олардың азаматтары болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне немесе жекелей алғанда жарғылық капиталдың 5 (бес) пайыздан астамын иеленуші заңды тұлғаларға тәуелді не көрсетілген оффшорлық аймақтардың аумағында тіркелген заңды тұлғаларға қатысты еншілес болып табылатын ұйымдарға қойылатын талаптарды қоспағанда, оффшорлық аймақтардың аумағында тіркелген, жекелей алғанда жарғылық капиталдың 5 (бес) пайызынан астамын иеленуші заңды тұлғаларға тәуелді немесе оффшорлық аймақтың аумағында тіркелген, бірақ көрсетілген деңгейден төмен емес борыштық рейтингі немесе міндеттемелерінің барлық сомасының қамтамасыз етуіне борыштық рейтингі көрсетілген деңгейден төмен емес бас ұйымның тиісті кепілдігі бар заңды тұлғаға қатысты еншілес болып табылатын;

Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне ұсынылған салымдар, дебиторлық берешек, сатып алынған бағалы қағаздар және қарыздар тәуекелдің нөл дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

6. Салымдардың тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банктің активтерін есептеу мақсатында:

ипотекалық тұрғын үй қарызы деп тұрғын үй салу үшін не оны сатып алу және (немесе) жөндеу мақсатында берілетін ипотекалық банктік қарыз түсініледі;

тұтынушылық банктік қарыз деп жеке тұлғаларға кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырумен байланысты емес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуға берілген ипотекалық тұрғын үй қарызы (ипотекалық қарыз) болып табылмайтын банктік қарыз түсініледі.

7. Егер бағалы қағаз шығарылымының арнайы борыштық рейтингі болса, онда тәуекел дәрежесі бойынша банк активтерін мөлшерлеу кезінде бағалы қағаз рейтингін ескеру қажет.

8. Орталық контрагенттің қатысуымен жасалған "кері репо" операциясының мәні болып табылатын бағалы қағаздар тәуекелдің нөлдік дәрежесі бойынша өлшенеді.

9. 2022 жылғы 21 ақпаннан 2022 жылғы 30 қыркүйекті қоса алған кезең ішінде Америка Құрама Штаттары және Еуропалық Одақтың мемлекеттері тарарапынан санкциялық шектеулер енгізу себебінен борыштық немесе тәуелсіз рейтингі төмendetілген Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктеріне ашық корреспонденттік шоттар бойынша талаптар, Қазақстан Республикасының бейрезидент-ұйымдарындағы салымдар, Қазақстан Республикасының бейрезидент-ұйымдарына берілген қарыздар, шетелдік эмитенттердің бағалы қағаздары түріндегі активтер қайта қаралған борыштық немесе тәуелсіз рейтингтерді ескерумен кредиттік тәуекел дәрежесін қатарынан 6 (алты) ай ішінде активтердің Кестеге сәйкес санатына дейін тең үлестермен көтерумен 2022 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірі берген борыштық немесе тәуелсіз рейтингтер негізінде Кестеге сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтер есебіне енгізіледі.

10. Борыш жүктемесінің коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша Кестеге немесе Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесін мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес қарыз бойынша кредит тәуекелінің дәрежесі Нормативтерге 5-1-қосымшаға (бұдан әрі - Мәндер) сәйкес егер осындағы қарызға қатысты қарыз алушы-жеке тұлға (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15541 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 28 шілдедегі № 136 қаулысымен бекітілген Банктік қызметтерді көрсету және банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың банктік қызметтерді көрсету үдерісінде туындаитын клиенттердің өтініштерін қарау қағидаларының 19-тармағына сәйкес жасалған оңалту жоспарын орындауды жүзеге асырса, екі есе азайтылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген оңалту жоспарын қарыз алушы-жеке тұлға орындаған жағдайда, қарыз Кестеге немесе Мәндерге сәйкес кредит тәуекелінің дәрежесі бойынша мөлшерленеді.

11. Нормативтердің 21-тармағына сәйкес нарықтық тәуекелі ескерілген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің есебіне қосылған шартты және ықтимал міндеттемелер валюталарды айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдарының есебіне енгізілген шартты және ықтимал міндеттемелерді қоспағанда, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

12. Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлік субъектілеріне берілген, банк тарарапынан "ДАМУ" Кәсіпкерлікті дамыту қоры" акционерлік қоғамының және (немесе) "Қазақстанның Даму Банкі" акционерлік қоғамының қайтарымсыз және сөзсіз кепілдігімен қамтамасыз етілген қарыздар тәуекел дәрежесі бойынша өлшенетін активтер есебіне енгізіледі: кепілдікпен қамтамасыз етілген қарыз бөлігіне 25 пайыздық тәуекел дәрежесінің коэффициенті қолданылады, ал қамтамасыз етілмеген қарыз бөлігі банк контрагентіне сәйкес келетін тәуекел дәрежесіне қарай Кестеге сәйкес өлшенеді.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сакталуы
міндettі өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды
есептеу әдістемелеріне,
капиталының мөлшеріне
5-1-қосымша

Борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері

Ескерту. 5-1-қосымшамен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.10.2022 № 78 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

1-кесте. Ресми растауы бар кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері

Берешек сомасы бойынша санат, теңгемен	Артық төлеу деңгейі (ЖТСМ)	
120 АЕК-тен аз	0-30 %	30 %-дан көп
120 - 200 АЕК	100 %	110 %
200 - 400 АЕК	110 %	120 %
400 - 700 АЕК	120 %	130 %
700 – 2 000 АЕК	130%	140%
2 000 АЕК-тен астам	160%	170%
	200%	250%

2-кесте. Ресми растауы жоқ кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері

Берешек сомасы бойынша санат, теңгемен	Артық төлеу деңгейі (ЖТСМ)	
120 АЕК-тен аз	0-30 %	30 %-дан көп
	100 %	110 %

120 - 200 АЕК	110 %	120 %
200 - 400 АЕК	120 %	130 %
400 - 700 АЕК	140%	150%
700 – 2 000 АЕК	170%	220%
2 000 АЕК-тен астам	300%	350%

Борыштық жүктеме
 коэффициентін есептеу кезінде
 кепілсіз тұтынушылық қарыздар
 бойынша салымдардың
 кредиттік тәуекел дәрежесі
 бойынша мөлшерлеу
 коэффициенттерінің мәндеріне
 қосынша

Салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленуге тиіс кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндерін есептеуге түсіндірме

1. Берешек сомасы бойынша санат банктар, микроқаржы ұйымдары жеке тұлғаға берген кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша бүкіл берешекті, оның ішінде өтелмеген қарыз бойынша мерзімі өткен төлемдердің сомасын, қарыз алушыға ашылған, талаптарымен қарыз алушыны кредиттеу көзделген және жеке тұлғаға кепілсіз тұтынушылық қарыз беру туралы шешім қабылдау сәтінде айқындалатын кредиттік желі және (немесе) төлем картасы. шеңберіндегі кредиттік лимиттің пайдаланылған бөлігінің сомасын қамтиды.

2. Қарыз алушының өтелмеген қарызы бойынша мерзімі өткен төлемдердің сомасы мерзімі өткен негізгі борыштың, мерзімі өткен сыйақының сомасын және банктің, микроқаржы ұйымының балансынан есептен шығарылған берешектің сомасын қамтиды.

3. Қарыз алушыға бұрын жасалған банктік қарыз шартын қайта қаржыландыру мақсатында қарыз берілген жағдайда, өтелмеген қарыз бойынша берешектің қайта қаржыландырулаға тиіс сомасы берешектің жалпы сомасын есептеуге қосылмайды.

4. "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясының салымшылардың (алушылардың) міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары бойынша дереккоры және (немесе) бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының дереккоры, және (немесе) орталық атқарушы органдардың және оларға тиесілі не қарасты заңды тұлғалардың дереккоры, және (немесе) жалақы сомасы және жұмыс берушіден өзге кірістер түсетін банктік шот бойынша үзінді көшірме, және (немесе) зейнетақы төлемдері, және (немесе) зейнетақы аннуитеті шарты бойынша сақтандыру төлемдері, және (немесе) "Қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес жасалған аннуитеттік сақтандыру шарты бойынша

сақтандыру төлемдері, және (немесе) жеке тұлға - дара кәсіпкердің мынадай салық аударымдары негізінде есептелген кірісі түсетін банктік шоттан үзінді көшірме ресми кірісті раставу көздері болып табылады:

1) патент негізінде арнайы салық режимі қолданылған кезде салық салынатын кірістің 5 (бес) пайызы;

2) жеңілдетілген декларация негізінде арнайы салық режимі қолданылған кезде салық салынатын кірістің 15 (он бес) пайызы;

3) белгіленген шегерім пайдаланыла отырып арнайы салық режимі қолданылған кезде салық салынатын кірістің 20 (жиырма) пайызы.

5. Ресми раставу бар кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері мақсатында Тұсіндірменің 4-тармағында көрсетілген ресми расталған кіріс пайдаланылады.

Басқа жағдайларда ресми раставу жоқ кірістің негізінде борыштық жүктеме коэффициентін есептеу кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыздар бойынша салымдардың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерлеу коэффициенттерінің мәндері пайдаланылады.

6. Артық төлеу деңгейі жылдық көрсетуде мына формула бойынша есептеледі:

$$\frac{(\Sigma VTM - V)}{t / 365} * 100\%$$

Мұнда:

VTM - негізгі борыш пен сыйақы бойынша қарыз алушының барлық төлемдерін, сондай-ақ банктік қарыз шартын қолданудың бүкіл кезеңіндегі қарызды беруге (оған қызмет көрсетуге) тікелей немесе жанама байланысты комиссиялар мен өзге төлемдерді, оның ішінде қарыз алушының үшінші тұлғалардың пайдасына төлемдерін қамтитын банктік қарыз шарты бойынша өтелуге тиіс жалпы сома;

V – банктік қарыз шартын жасасу күніндегі қарыздың бастапқы сомасы;

t – қарыз мерзімі (күндермен).

7. Нормативтердің мақсаттары үшін қарыз шарты бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін (ЖТСМ) есептеуде негізгі борыш пен сыйақы бойынша қарыз алушының барлық төлемдері, сондай-ақ банктік қарыз шартын қолданудың бүкіл кезеңіндегі қарызды беруге (оған қызмет көрсетуге) тікелей немесе жанама байланысты комиссиялар мен өзге төлемдер, оның ішінде қарыз алушының үшінші тұлғалардың пайдасына төлемдері қамтылады.

8. Банк артық төлеу деңгейі мен ЖТСМ-ді оны беру туралы шешімді қабылдау сәтінде берілетін кепілсіз тұтынушылық қарыз бойынша есептейді.

9. Банк берешек сомасы бойынша санатқа және артық төлеу деңгейіне байланысты тәуекелдің пайызыдағы тиісті дәрежесін қолданады.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
6-қосымша

Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесі

Ескерту. 6-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 28.05.2021 № 68 (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

№	Баптардың атауы	Конверсия пайызбен	коэффициенті,
I топ			
1.	Міндеттемелері толығымен: Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамының, "Байтерек" ұлттық басқаруышы холдингі" акционерлік қоғамының, Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үксас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кеңілдемелерімен); банктің иелігіне берілген ақшамен немесе тазартылған бағалы металдармен; Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамының, "Байтерек" ұлттық басқаруышы холдингі" акционерлік қоғамының, Standard& Poor's агенттігінің "AA -"-тен төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік	0	

	агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен қамтамасыз етілген банк кепілдіктері мен кепілдемелері.	
2.	Қазақстан Республикасының Үкіметі, Ұлттық Банк, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамы, "Бәйтерек" ұлттық басқаруши холдингі" акционерлік қоғамы шығарған мемлекеттік бағалы қағаздарды немесе Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері және орталық банктері шығарған бағалы қағаздарды, Нормативтердің 21-тармағында көзделген өтімділігі жоғары басқа да бағалы қағаздарды сатып алу не сату бойынша шартты (ықтимал) міндеттемелер	0
3.	Банк аккредитивтері: банктің қаржы міндеттемелерінсіз; мыналармен: Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктың, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқаруши холдингі" акционерлік қоғамының, Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктың, "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамының, "Бәйтерек" ұлттық басқаруши холдингі" акционерлік қоғамының, Standard & Poor's агенттігінің "	0

	АА-" және одан жоғары деңгейдегі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; банктің иелігіне берілген ақшамен немесе тазартылған бағалы металдармен қамтамасыз етілген міндеттемелер	
4.	Банктің талабы бойынша кез келген сәтте жойылуға жататын қарыздар мен салымдарды банктің болашақта орналастыруы бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер	0
5.	Банктің еншілес компанияларының пайдасына олар арқылы сыртқы қарыздарды тартқан және банктің борыштық міндеттемелерін орналастырган кезде берілген банктің кепілдіктері мен кепілдемелері	0
6.	Банк берілген қарызды қамтамасыз етуге қабылдаған кепілдіктер	0
II топ		
7.	Өтеу мерзімі 1 (бір) жылдан аз қарыздар мен салымдарды банктің болашақта орналастыруы бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер	20
8.	Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poor's агенттігінің "A-" -тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard& Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен	20

	толық қамтамасыз етілген банк кепілдіктері мен кепілдемелері	
9.	<p>Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "AA"-және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; Standard&Poor's агенттігінің "AA"-және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің бағалы қағаздарымен қамтамасыз етілген банк аккредитивтері</p>	20
10.	<p>Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "AAA"-дан "AA"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA"-дан "kzAA"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секюритилендіру позициялары</p>	20

III топ

11.	<p>Өтеу мерзімі 1 (бір) жылдан көп</p> <p>карыздар мен салымдарды банктің 50</p> <p>болашақта орналастыруы</p> <p>бойынша ықтимал (шартты)</p> <p>міндеттемелер</p>	
12.	<p>Міндеттемелері мыналармен:</p> <p>Standard & Poor's агенттігінің "BBB"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "A-" -тен "AA"-ке дейінгі борыштық рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың (кепілдіктерімен) және сактандыру (қайта сактандыру) 50</p> <p>ұйымдарының сактандыру полистерімен; Standard & Poor's агенттігінің "BBB"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осындай деңгейдегі рейтингі бар банктердің бағалы қағаздарымен; Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жоғары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың бағалы қағаздарымен толық қамтамасыз</p>	

	етілген банк кепілдіктері мен кепілдемелері	
13.	Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік Кодексіне сәйкес шағын немесе орта кәсіпкерлікке жатқызылған субъектілердің пайдастына, олардың үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерін қамтамасыз етуге берілген банктің кепілдіктері мен кепілдемелері	коса алғанда 2021 жылғы 31 желтоқсан аралығында – 50
14.	Міндеттемелері мыналармен: Standard & Poor's агенттігінің "BBB"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің қарсы кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі борыштық рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктерімен (кепілдемелерімен); Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан жогары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың кепілдіктерімен (кепілдемелерімен) және сактандыру (қайта сактандыру) ұйымдарының сактандыру полистерімен; Standard & Poor's агенттігінің "BBB"-тен "A"-ке дейінгі тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің және орталық банктерінің бағалы қағаздарымен; Standard & Poor's агенттігінің "A"-тен "AA"-ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің бағалы қағаздарымен; Standard & Poor's агенттігінің "AA-" және одан	50

	жогары деңгейдегі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар заңды тұлғалардың бағалы қағаздарымен толық қамтамасыз етілген банк аккредитивтері	
15.	"Қазақстанның ипотекалық компаниясы" акционерлік қоғамынан ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша талап ету құқықтарын кері сатып алу бойынша ықтимал (шартты) міндеттемелер	50
16.	Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "A+" -тен "A-" -ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" -тен "kzA-" -ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	50

IV топ

17.	Қаржы құралдарын банкке және банктің кері сатып алу міндеттемесімен сату туралы келісім	100
18.	Банктің өзге кепілдіктері (кепілдемелері)	100
19.	Банктің өзге аккредитивтері	100
20.	Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" -тен "BBB-" -ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтинглік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB+" -тен "kzBBB-" -ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық	100

	шәкілі бойынша осыған ұқсас денгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	
21.	Банктің өзге шартты (ықтимал) міндеттемелері	100
22.	Банк шартты міндеттемелер шоттарында ұстайтын және Standard & Poor's агенттігінің "BB +"-тен "BB"-ке дейінгі кредиттік рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас денгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBB+"- тен "kzBB"-ке дейінгі рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас денгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру позициялары	350

Банктің кредиттік тәуекел дәрежесі
бойынша мөлшерленген шартты және
ықтимал міндеттемелерінің кестесіне
қосымша

Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген банктің ықтимал және шартты міндеттемелерінің есебіне түсіндірме

Нормативтердің 21-тармағына сәйкес нарықтық тәуекелі ескерілген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің есебіне қосылған шартты және ықтимал міндеттемелер валюталарды айырбастау бағамдарының және бағалы металдар бағамдарының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелі бар қаржы құралдарының есебіне қосылған шартты және ықтимал міндеттемелерді қоспағанда, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің есебіне қосылмайды.

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
7-қосымша

*Ескерту. 7-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – КР Ұлттық
Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі)
қаулысымен.*

Туынды қаржы қуралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесі

(пайызбен)

Өтеуге дейін қалған мерзім	Сыйақы мөлшерлемелері мен байланысты операциялар	Валюта және алтын багамдарының өзгеруіне байланысты операциялар	Акциялармен байланысты операциялар	Алтыннан басқа бағалы металдармен байланысты операциялар	Бағалы металдардан басқа құндылықтармен байланысты операциялар
1 (бір) жыл және одан аз	0	1	6	7	10
1 (бір) жылдан 5 (бес) жылға дейін	0,5	5	8	7	12
5 (бес) жылдан көп	1,5	7,5	10	8	15

Ескерту:

Осы кестеде көрсетілген санаттардың ешбіріне жатпайтын туынды қаржы қуралдарымен операциялар "Бағалы металдардан басқа құндылықтармен байланысты операциялар" санатында көрсетілген кредиттік тәуекел коэффициенттері бойынша мөлшерленуге тиіс.

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемесіне, капиталының мөлшеріне
7-1-қосымша

Спот мәмілелер бойынша кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесі

Ескерту. Әдістеме 7-1-қосымшамен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 14 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Есептеу күнінен кейінгі жұмыс күндерінің саны	Тәуекел коэффициенті пайызбен
5-тен 15-ке дейін	8
16-дан 30-ға дейін	50
31-ден 45-ке дейін	75
46 және одан артық	100

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу

әдістемелеріне, капиталының

мөлшеріне

8-қосымша

Ескерту. 8-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Халықаралық қор биржалары болып танылатын сауда-саттықты үйымдастырушылар тізімі

Ескерту. 8-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 10.09.2019 № 151 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Австралия қор биржасы (Australian Stock Exchange).
2. Австрия қор биржасы (Wiener bourse AG).
3. АҚШ қор биржасы (National Association of Securities Dealers Automated Quotation, NASDAQ).
4. Америка қор биржасы (American Stock Exchange).
5. "Астана" халықаралық қаржы орталығы биржасы (Astana International Exchange, AIX).
6. Амстердамдағы "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Amsterdam).
7. Афина қор биржасы (Athens Exchange).
8. Бомбей қор биржасы (The Bombay Stock Exchange Limited, BSE).
9. Бразилия қор биржасы (Bovespa).
10. Брюссельдегі "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Brussels).
11. Варшава қор биржасы (Warsaw Stock Exchange).
12. Гонконг қор биржасы (Hong Kong Exchanges and Clearing).
13. Джакарт қор биржасы (Jakarta Stock Exchange).
14. Жаңа Зеландия қор биржасы (New Zealand Exchange).
15. Ирландия қор биржасы (Irish Stock Exchange).
16. Испания біріккен қор биржасы (BME Spanish Exchanges).
17. Италия қор биржасы (Borsa Italiana SPA).
18. Йоханнесбург қор биржасы (Оңтүстік Африка) (JSE Securities Exchange South Africa).
19. Копенгаген қор биржасы (Copenhagen Stock Exchange).
20. Құрамына Стокгольм, Хельсинки, Таллин және Рига биржалары кіretін біріккен қор биржасы (Hex Integrated Markets Ltd.).
21. Лиссабондағы "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Lisbon).
22. Лондон қор биржасы (London Stock Exchange).
23. Лондон халықаралық қаржылық фьючерстер биржасы (London International Financial Futures and Options Exchange).

24. Люксембург қор биржасы (Bourse de Luxembourg).
 25. Малайзия қор биржасы (Bursa Malaysia).
 26. Мальта қор биржасы (Malta Stock Exchange).
 27. Мексика қор биржасы (Bolsa Mexicana de Valores, BMV).
 28. Монреаль қор биржасы (Bourse de Montreal).
 29. Неміс қор биржасы (Deutsche bourse AG).
 30. Нью-Йорк қор биржасы (New York Stock Exchange).
 31. Оңтүстік Корея қор биржасы (Korea Stock Exchange).
 32. Осака қор биржасы (Osaka Securities Exchange).
 33. Осло қор биржасы (Oslo bourse).
 34. Париждегі "Еуронекст" Еуропа қор биржасы (Euronext Paris).
 35. Ресей Федерациясының қор биржасы (ОАО ММВБ-РТС).
 36. Сингапур қор биржасы (Singapore Exchange).
 37. Стамбул қор биржасы (Istanbul Stock Exchange).
 38. Стокгольм қор биржасы (Stockholm Exchange).
 39. Токио қор биржасы (Tokyo Stock Exchange).
 40. Торонто қор биржасы (Toronto Stock Exchange).
 41. Үндістан қор биржасы (Delhi Stock Exchange).
 42. Үндістан ұлттық қор биржасы (National Stock Exchange of India Limited).
 43. Филиппин қор биржасы (Philippine Stock Exchange).
 44. Франкфурт қор биржасы (Frankfurt Stock Exchange).
 45. Француз халықаралық қаржылық фьючерстер биржасы (French International Financial Futures Exchange MATIF).
 46. Чикаго мерзімді тауар биржасы (The Chicago Board of Trade).
 47. Чикаго опциондар биржасы (Chicago Board Options Exchange).
 48. Чикаго тауар биржасы (Chicago Mercantile Exchange).
 49. Шанхай қор биржасы (Shanghai Stock Exchange).
 50. Швейцария қор биржасы (SWX Swiss Exchange).
 51. Шэньчжень қор биржасы (Shenzhen Stock Exchange).
- Банктің пруденциялық
- нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
9-қосымша

Ескерту. 9-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Ашық позицияларды уақыт аралықтары бойынша бөлу

Аймақтар	Уақыт аралықтары	Ашық позициялар		Мөлшерл е у коэффициенті	Мөлшерленген ашық позициялар	Мөлшерл енген жабық позициялар	Жиынтық мөлшерленген ашық позициялар	
		ұзақ	қысқа				ұзақ	қысқа
1	1 айдан аз			0,00				
	1-3 ай			0,002				
	3-6 ай			0,004				
	6-12 ай			0,007				
	1-аймақ жиынтығы							
2	1-2 жыл			0,0125				
	2-3 жыл			0,0175				
	3-4 жыл			0,0225				
2-аймақ жиынтығы								
3	4-5 жыл			0,0275				
	5-7 жыл			0,0325				
	7-10 жыл			0,0375				
	10-15 жыл			0,0450				
	15-20 жыл			0,0525				
	20 жылдан астам			0,06				
	3-аймақ жиынтығы							
Аймақтар бойынша жиынтығы								

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне 10-қосымша

Ескерту. 10-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Жалпы пайыздық тәуекелді есептеу

Позициялардың атавы	Сомасы
Аймақтар бойынша өтемек берілген, мөлшерленген позицияларды есептеу	
1-аймақ	
Уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген жабық позиция бойынша жиынтығы	
Мөлшерленген ашық позиция (ұзак)	
Мөлшерленген ашық позиция (қысқа)	
Жиынтық ашық позициялар бойынша мөлшерленген жабық позиция	
Мөлшерленген ашық позиция	
2-аймақ	
Уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген жабық позиция бойынша жиынтығы	
Мөлшерленген ашық позиция (ұзак)	
Мөлшерленген ашық позиция (қысқа)	
Жиынтық ашық позициялар бойынша мөлшерленген жабық позиция	
Мөлшерленген ашық позиция	
3-аймақ	
Уақыт аралықтары бойынша мөлшерленген жабық позиция бойынша жиынтығы	
Мөлшерленген ашық позиция (ұзак)	
Мөлшерленген ашық позиция (қысқа)	
Жиынтық ашық позициялар бойынша мөлшерленген жабық позиция	
Мөлшерленген ашық позиция	
1 және 2-аймақтар арасындағы жабық позиция	
2-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
1-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
2 және 3-аймақтар бойынша жабық позиция	
3-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
2-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
1 және 3-аймақтар бойынша жабық позиция	
1-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
3-аймақ бойынша қалдық ашық позиция	
Қалған мөлшерленген ашық позиция	
Аймақтар бойынша мөлшерленген жабық позициялар сомасының 10 пайызы	
1-аймақтың мөлшерленген жабық позициясының 40 пайызы	
2-аймақтың мөлшерленген жабық позициясының 30 пайызы	

3-аймақтың мөлшерленген жабық позициясының 30 пайызы	
1 және 2-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияның 40 пайызы	
2 және 3-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияның 40 пайызы	
1 және 3-аймақтар арасындағы мөлшерленген жабық позицияның 100 пайызы	
Қалған мөлшерленген ашық позицияның 100 пайызы	
Жалпы пайыздық тәуекел жиынтығы	

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне 11-қосымша

Ескерту. 11-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Саялнама

Ескерту. 11-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 196 (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Оригинатор банктің атауы

№	Сұраптар	Жауаптар
1	Арнайы қаржы компаниясының атауы, орналасқан орны	
2	Секьюритилендіруді есептемегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні	
3	Секьюритилендіруді есептегендегі k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициентінің мәні (шектеулі тәсіл)	
4	Банк басқармасының құрамынан секьюритилендірудің шектеулі тәсілін қолданудың мақсатқа лайықтылығын анықтауға жауапты тұлғалар айқындалған	_____ иә _____ жок

5	Арнайы қаржы компаниясы секьюритирлендірілген активтер бойынша төлемдерді борышкерлердің ықтимал төлемеуімен байланысты, оның ішінде оригиналордың банкроттығы (төлем қабілетсіздігі) жағдайында да барлық тәуекелдерді көтеретіні туралы зангерлік корытынды бар ма?	_____ иә _____ жок
6	Оригинатор жарғылық капиталға қатысу үлестеріне тұра немесе жанама не арнайы қаржы компаниясында дауыс беру күкілі ма?	_____ иә _____ жок егер иә болса, қатысу үлесі көрсетілсін
7	Оригинатор арнайы қаржы компаниясындағы директорлар кенесі немесе басқарма мүшелерінің басым көпшілігін тағайындауға немесе сайлауга күкілі ма?	_____ иә _____ жок
8	Оригинатор шарт күшімен немесе өзге тәсілмен арнайы қаржы компаниясының шешімдерін айқындауға күкілі ма?	_____ иә _____ жок егер иә болса, қандай тәсілмен екені нақтылансын
9	Оригинатор арнайы қаржы компаниясынан секьюритилендірілген активтерді сатып алу бойынша өзіне қандай да бір міндеттемелерді қабылдауға күкілі ма?	_____ иә _____ жок егер иә болса, міндеттемелер көрсетілсін
10	Оригинатор секьюритилендірілген активтерге қатысты қандай да бір тәуекелдерді ұстап қалу бойынша міндеттемелерді өзіне қабылдауға күкілі ма?	_____ иә _____ жок егер иә болса, түсіндірілсін
11	Оригинатор секьюритилендірілген активтер арнайы қаржы компаниясына берілгеннен кейін секьюритилендірумен және арнайы қаржы компаниясының қызметімен байланысты шығыстарды өзіне қабылдайды ма?	_____ иә _____ жок
12	Арнайы қаржы компаниясы шығарған бағалы қағаздар оригиналордың төлем міндеттемелерін білдіреді ме?	_____ иә _____ жок
13		_____ иә _____ жок

	Секьюритилендіру мәмілесінде кері сатып алу опционы көзделген бе?	егер иә болса, кері сатып алу опционын іске асыру талаптары ашып көрсетілсін
14	Оригинатор секьюритилендірілген активтерді сатып алуға не оларды пулда басқа активтерге ауыстыруға құқылы ма?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, активтерді сатып алу немесе оларды ауыстыру қандай жағдайларда мүмкін болатыны ашып көрсетілсін
15	Оригинатор секьюритилендірілген активтерге қызмет көрсету бойынша қызмет көрсете ме?	_____ иә _____ жоқ
16	Оригинатордың секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асыру басталғанда қолдау көрсетуін коспағанда, оригиналор мен арнайы қаржы компаниясының арасындағы шартта және арнайы қаржы компаниясы мен оригиналордың басқа құжаттарында оригиналордың арнайы қаржы компаниясына қандай да бір қолдау көрсетуіне тыйым салу көзделген бе?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, түсіндірілсін
17	Арнайы қаржы компаниясының бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде оригиналордың арнайы қаржы компаниясына көрсететін шарттық қолдауы туралы ақпарат бар ма?	_____ иә _____ жоқ
18	Оригиналордың, сондай-ақ оригиналормен айрықша қатынастармен байланысты тұлғалардың құжаттарында арнайы қаржы компаниясына қандай да бір нысанда жанама қолдау көрсетуге тыйым салу көзделген бе?	_____ иә _____ жоқ
19	Тартылған рейтингтік агенттіктер туралы ақпарат	
20	Бір секьюритилендіру мәмілесі шенберінде транштарға берілген (сакталған немесе иеленген) кредиттік рейтингтер туралы ақпарат	
21	Секьюритилендіру мәмілесімен байланысты банкте туындастын позициялар туралы ақпарат	
22	Құжаттарда өтімділік құралдарын пайдалану көзделген бе?	_____ иә _____ жоқ егер иә болса, қандай құралдар екені және оларды қолдану талаптары көрсетілсін

Банк сауалнамаға қоса берілген құжаттар мен ақпараттың дәйектілігіне, сондай-ақ уәкілетті органға сауалнаманың қаралуына байланысты сұралатын қосымша ақпараттың және құжаттардың уақтылы ұсынылуына толық растайды.

Қоса берілетін құжаттар (жіберілетін құжаттардың ат-атымен тізбесі және әрбір құжат бойынша парақтары көрсетілсін).

Басқарма Төрағасы _____

(қолы)

Директорлар кеңесінің Төрағасы _____

(қолы)

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
12-қосымша

Ескерту. 12-қосымшаның оң жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Меншікті капитал жеткіліктілігінің коэффициенттерін есептеу туралы мәліметтер

Ескерту. 12-қосымша жаңа редакцияда – КР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 196 (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

(мың теңгемен)

№	Компонент атауы	Секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асырудың алдындағы соңғы есепті күнгі мән	Секьюритилендіру мәмілесін жүзеге асырғаннан кейінгі мән
1	Бірінші деңгейдегі капитал		
1.1	Негізгі капитал		
1.2	Үстеме капитал		
2	Екінші деңгейдегі капитал		
3	Негізгі капиталдан шегерілетін инвестициялар		
3.1	Үстеме капиталдан шегерілетін инвестициялар		

3.2	Екінші деңгейдегі капиталдан шегерілетін инвестициялар		
4	Меншікті капитал		
5	<p>Банктың секьюритилендіру мәмілесі бойынша ұстап қалатын және Standard&Poor's агенттігінің "B+"-тен бастап және төмен халықаралық рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шекілі бойынша "kzBB+" - тен бастап және төмен рейтингтік бағасы немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шекілі бойынша осыған ұқсас рейтингі не рейтингтік бағасы жоқ позициялар сомасы</p>	X	
6	Негізгі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал талаптар, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар сомасына катынасы (k1)		
7	Бірінші деңгейдегі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал талаптар, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар сомасына катынасы (k1-2)		

8	Кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленген активтер		
8.1	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "AAA" бастап "AA-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA" бастап "kzAA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	
8.2	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "A+" бастап "A-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" бастап "kzA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	

8.3	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB +" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
8.4	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBB+" бастап "kzBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
9	<p>Кредиттік тәуекел ескеріле отырып, мөлшерленген шартты және ықтимал</p>		

	міндеттемелер, оның ішінде:		
9.1	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "AAA" бастап "AA-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA" бастап "kzAA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	
9.2	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "A+" бастап "A-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" бастап "kzA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X	

	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" бастап "BBB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB +" бастап "kzBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктерінің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	
9.4	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBB+" бастап "kzBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	
	Кредиттік тәуекел ескеріле отырып,		

10	мөлшерленген түннды қаржы құралдары, оның ішінде:		
10.1	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "AAA" бастап "AA-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzAAA" бастап "kzAA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	
10.2	Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "A+" бастап "A-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктерінің бірінің осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzA+" бастап "kzA-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған үқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы	X	

10.3	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BBB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBBB +" бастап "kzBBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X
10.4	<p>Банк ұстап қалатын, кредиттік тәуекел ескеріле отырып мөлшерленетін және Standard & Poor's агенттігінің "BB+" бастап "BB-" дейінгі халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша "kzBB+" бастап "kzBB-" дейінгі рейтингтік бағасы бар немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің ұлттық шәкілі бойынша осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар секьюритилендіру мәмілесі бойынша позициялар сомасы</p>	X
	<p>Екінші деңгейдегі капиталдың есебіне енгізілмеген жалпы резервтер (провизиялар)</p>	

11	сомасына кемітілген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер жиынтығы		
12	Ерекше пайыздық тәуекел сомасы		
13	Жалпы пайыздық тәуекел сомасы		
14	С ы й а қ ы мөлшерлемесінің өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекел жиынтығы		
15	Нарықтық құнның өзгеруіне байланысты жалпы тәуекел сомасы		
16	Нарықтық құнның өзгеруіне байланысты ерекше тәуекел сомасы		
17	Нарықтық құнның өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекел жиынтығы		
18	Айырбастау бағамының өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекел сомасы		
19	Нарықтық тәуекел ескеріле отырып, есептелген активтердің және шартты және ықтимал талаптардың және міндеттемелердің жиынтығы		
20	Операциялық тәуекел сомасы		
21	Меншікті капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал талаптар, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар сомасына қатынасы (k2)		

Бірінші басшы немесе қол қоюға уәкілетті адам

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (қолы)
Бас бухгалтер немесе қол қоюға үәкілдепті адам

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (қолы)
Орындаушы

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) (қолы)
Телефоны: _____
Есепке қол қойылған күні 20 ____ жылғы " ____ "

Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды есептеу
әдістемелеріне, капиталының
мөлшеріне
13-қосымша

Банктің сапасы жоғары өтімді активтерінің кестесі

Ескеरту. 13-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.12.2023 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Есеп коэффициенті пайызбен
Бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтер		
1	Колма-кол ақша	100
2	Ұлттық Банктегі депозиттер	100
3	Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, акцияларының жүз пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі, кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғалардың ипотекалық карьыздарын сатып алуды жүзеге асыратын заңды тұлғаға шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне, шет мемлекеттердің орталық банктеріне және халықаралық қаржы ұйымдарына 0 (нөл) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін талаптар	100
	Астана, Алматы және Шымкент қалаларының жергілікті атқарушы	

4	органдары шығарған, кредиттік тәуекел деңгейінің 0 (нөл) пайызы бойынша мөлшерленген мемлекеттік бағалы қағаздар түріндегі талаптар	100
5	Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша 0 (нөл) пайыздан жоғары мөлшерленген жағдайда, шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне және шет мемлекеттердің орталық банктеріне тиісті елдердің валютасында номинирленген талаптар	100

Екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтер

А санаты

6	Қазақстан Республикасының жергілікті атқарушы органдары шығарған, 20 (жырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін мемлекеттік бағалы қағаздар түріндегі талаптар	85
7	Шет мемлекеттердің орталық үкіметтеріне, шет мемлекеттердің орталық банктеріне, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдарына, халықаралық қаржы ұйымдарына 20 (жырма) пайыз кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін талаптар	85
8	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес ұзакмерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар қаржылық емес ұйымдардың бағалы қағаздары	85
9	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "AA-" төмен емес ұзак мерзімді рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің міндеттемелері болып табылмайтын ипотекалық бағалы қағаздар	85

Б санаты

10	Ипотекалық түрғын үй қарыздарымен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар	75
----	--	----

11	Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің "A+" - тен "BBB -" - ке дейінгі борыштық рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар үйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздар	50
12	Жай акциялар	50

Банктің пруденциальдық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
14-қосымша

Банктің ақшаша әкетілуі мен әкелінуінің кестесі

Ескеरту. 14-қосымша жаңа редакцияда – КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Бапттар атауы	Ақшаша әкетілуі (келуі) коэффициенті пайызбен
Жеке тұлғалардың алдындағы міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі		
1	Тұрақты депозиттер	5
2	Тұрақтылығы төмен депозиттер	10
3	Жеке тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша осы кестенің 1 және 2-жолдарына енгізілмеген өзге де ақшаның әкетілуі	100

Заңды тұлғалардың, шағын кәсіпкерлік субъектілерінің алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілмеген міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі

4	Толық көлемі баламасында Америка Құрама Штаттарының 1 (бір) миллион долларынан аспайтын, шағын кәсіпкерлік субъектілері болып табылатын қаржылық емес үйымдар орналастырган салымдар	10
5	Клирингтік, кастодиандық қызметпен, өтімділікті басқару қызметімен байланысты салымдар	25
6	Қаржылық емес үйымдардың мерзімді салымдары	2026 жылғы 1 қантардан бастап - 25
	Қаржылық емес үйымдардың, Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Ұлттық Банктің,	

7	Қазақстан Республикасының жергілікті атқаруышы органдарының, халықаралық каржы ұйымдарының, шет мемлекеттердің орталық үкіметтерінің, шет мемлекеттердің орталық банктерінің, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдарының депозиттері	2024 жылғы 1 маусымнан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін – 20 2026 жылғы 1 қантардан бастап – 40
8	Қаржылық емес ұйымдардың (бір заңды тұлға басқа заңды тұлғаның ірі қатысушысы болып табылған, бұл ретте әрбір заңды тұлғаның міндеттемелерінің мөлшері банктің негізгі капиталының 0,5 (нөл бүтін оннан бес пайызынан асатын жағдайларда қаржылық емес ұйымдар топтарының) депозиттері банк міндеттемелері сомасының 5 (бес) пайызынан асатын сомада	60
9	Өзге заңды тұлғалардың алдындағы міндеттемелер, оның ішінде шығарылған бағалы қағаздар бойынша міндеттемелер	100
Заңды тұлғалардың алдындағы банктің активтерімен қамтамасыз етілген міндеттемелер бойынша ақшаның әкетілуі		
10	Бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген міндеттемелер	0
11	Қазақстан Республикасының Үкіметі және Ұлттық Банктің алдындағы міндеттемелер	0
12	Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мемлекеттік бағдарламалары және ипотекалық тұрғын үй қарыздарын (ипотекалық қарыздарды) қайта қаржыландыру бағдарламасы шеңберінде тартылған міндеттемелер	0
13	Екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген міндеттемелер	15
14	Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша 20 (жиырма) пайыздан жоғары емес мөлшерленетін, бірінші және екінші деңгейлердегі сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын активтермен қамтамасыз етілген Қазақстан Республикасының жергілікті	25

	атқаруышы органдарының, халықаралық қаржы үйымдарының алдындағы міндеттемелер	
15	Өзге қамтамасыз етілген міндеттемелер	100
Шартты және ықтимал міндеттемелер бойынша қосымша ақшаның экетілуі		
16	Банктің ағымдағы рейтингінен 1 (бір), 2 (екі) не 3 (үш) сатыға дейін төмендеген кезде шартты міндеттемелер, туынды қаржы құралдарымен мәмілелер және өзге де операциялар бойынша өтімділіктері қосымша қажеттілік толық көлемде	100
17	Туынды қаржы құралдары немесе өзге де операциялар бойынша позицияларды нарықтық бағалаудың өзгеру кезінде қосымша өтімділікке қажеттілік	Алдыңғы 24 (жиырма төрт) айдағы ең көп 30 (отыз) күндік ақшаның нетто экетілуі
18	Туынды қаржы құралдары мен өзге де операциялар бойынша қамтамасыз етуді қайта бағалау кезінде қосымша өтімділікке қажеттілік (бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтерді қоспағанда)	20
19	Кез келген уақытта қайтарып алу көзделген туынды қаржы құралдары бойынша позицияны қолдауға байланысты банк үстап қалатын қамтамасыз етудің асып кету мөлшері	100
20	Егер қамтамасыз ету ұсынылмаған жағдайда шарттың талаптарына сәйкес қарсы агенттің талап етуі бойынша банктің қамтамасыз етуді ұсынуы көзделетін операциялар бойынша қосымша өтімділікке қажеттілік	100
21	Қамтамасыз етуді сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын активтерге ауыстыру мүмкіндігімен байланысты қосымша өтімділікке қажеттілік	100
	Активтер бойынша, оның ішінде банк шыгарған және өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар ақшаның	

22	келіп тұсуімен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар бойынша (оның ішінде ипотекалық бағалы қағаздар бойынша) ақшаның әкетілуі	100
23	Активтер бойынша ақшаның келіп тұсуімен қамтамасыз етілген және банктің еншілес арнайы ұйымдары шыгарған, өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде өтеу мерзімі бар бағалы қағаздар бойынша ақшаның әкетілуі (ұстаушының толық немесе бөлшек мөлшерінде мерзімінен бұрын сатып алудын талап ету құқығын көздейтін туынды қаржы құралдарын ескере отырып)	100
24	Жеке тұлғаларға және шағын кәсіпкерлік субъектілеріне берілген кредиттік желілер мен өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	5
25	Қаржылық емес ұйымдарға, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, Қазақстан Республикасының жергілікті атқаруышы органдарына және халықаралық қаржы ұйымдарына берілген кредиттік желілердің пайдаланылмаған бөлігі	10
26	Қаржылық емес ұйымдарға, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Ұлттық Банкке, Қазақстан Республикасының жергілікті атқаруышы органдарына және халықаралық қаржы ұйымдарына берілген өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	30
27	Басқа банктерге берілген кредиттік желілер мен өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	40
28	Банктер болып табылмайтын қаржы ұйымдарына берілген кредиттік желілердің пайдаланылмаған бөлігі	40
	Банктер болып табылмайтын өзге қаржы ұйымдарына берілген	

29	өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	100
30	Өзге заңды тұлғаларға (оның ішінде банктің еншілес арнайы ұйымдарына) берілген кредиттік желілер мен өтімділік желілерінің пайдаланылмаған бөлігі	100
31	Тауарлар мен қызметтердің экспортын және импортын қаржыландыруға байланысты міндеттемелер (факторинг және форфейтинг операцияларын жүргізуге байланысты кепілдіктер мен кепілдімелер, аккредитивтер бойынша)	5
32	Тауарлар мен қызметтердің экспортын және импортын қаржыландыруға байланысты емес кепілдіктер мен кепілдімелер, аккредитивтер бойынша міндеттемелер	10
33	Осы кестенің 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 және 32-жолдарға енгізілмеген міндеттемелер бойынша өзге де ақшаның әкетілуі	100

Ақшаның келуі

34	Бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген қарыз операциялары	0
35	Екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген қарыз операциялары	15
36	Сапасы жоғары өтімді активтерге жатпайтын активтерді қамтамасыз етуге бағалы қағаздарды сатып алу-сатуды жасау үшін (маржалық мәмілелер) ұсынылған қарыздар	50
37	Өзге активтермен қамтамасыз етілген қарыз операциялары	100
38	Басқа банктар берген кредиттік желілер, өтімділік желілері	0
39	Басқа қаржы ұйымдарындағы клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар	0
	Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар	

	40	карыздарды қоспағанда, оның ішінде мыналарға берілген кредиттер бойынша ақшаның келуі:	
		жеке тұлғаларға және шағын қасіпкерлік субъектілеріне	50
		каржылық емес ұйымдарға	50
		каржы ұйымдарына	100
41		Түнды каржы құралдары бойынша ақшаның келуі	100
42		Өтімділікті өтеу коэффициентін есептеу күнінен кейінгі күнтізбелік ай ішінде ақшаның келуі күтілетін шарттар бойынша операциялардан түсетін өзге де ақшаның келуі	100

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
15-қосымша

Колжетімді тұрақты қорландыру міндеттемелерінің кестесі

Ескеरту. 15-қосымша жаңа редакцияда – КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 24.06.2024 № 30 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Колжетімді тұрақты қорландыру коэффициенті, пайызбен
1.	Меншікті капитал Нормативтердің 11-тармағында белгіленген шегерімдерге дейін қосылады (1 (бір) жылдан аз өтеу мерзімі бар екінші деңгейдегі капитал құралдарын қоспағанда)	100
2.	Капиталдың өзге құралдары және 1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар міндеттемелер	100
3.	Тұрақты депозиттер	95
4.	Аздап тұрақсыз депозиттер	90
5.	Қаржылық емес ұйымдар берген 1 (бір) жылдан аз қалған өтеу мерзімі бар міндеттемелер	50
	Клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін	

6.	басқару қызметімен байланысты салымдар	50
7.	Қаржылық емес ұйымдардың мерзімді салымдары	2026 жылғы 1 қантардан бастап – 50
8.	Шет мемлекеттердің орталық үкіметтері, шет мемлекеттердің жергілікті билік органдары және халықаралық қаржы ұйымдары ұсынған 1 (бір) жылдан аз қалған өтегу мерзімі бар міндеттемелер	50
9.	Занды тұлғалардың салымдарын қоса алғанда 6 (алты) айдан көп және 1 (бір) жылдан аз қалған өтегу мерзімі бар міндеттемелердің өзге түрлері	50
10.	Занды тұлғалардың 6 (алты) айдан аз қалған өтегу мерзімі бар салымдары	0
11.	Занды тұлғалардың шартсыз мерзімінен бұрын алу мүмкіндігі бар салымдары	2024 жылғы 1 маусымнан 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін – 50 2026 жылғы 1 қантардан бастап – 0
12.	Өзге міндеттемелер, оның ішінде мерзімсіз міндеттемелер (мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері үшін ерекше режим белгілеумен)	0
13.	Егер міндеттемелер мөлшері туынды қаржы құралдары бойынша активтердің мөлшерінен аскан жағдайда, туынды қаржы құралдары бойынша активтерді шегергенде туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелер бойынша нетто тұрақты қорландыру коэффициенті	0
14.	Сатып алу күнінде қаржы құралдарын, шетел валютасын сатып алудан туындастын төлемдер	0

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сакталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне

Талап етілетін тұрақты қорландыру активтерінің кестесі

Ескеरту. 16-қосымша жаңа редакцияда – КР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.08.2024 № 63 (20.08.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициенті, пайызбен
1	Қолма-қол ақша	0
2	Ұлттық Банкке қойылатын талаптар	0
3	6 (алты) айдан аз қалған өтеге мерзімі бар шет мемлекеттердің орталық банктаріне қойылатын талаптар	0
4	Сату күнінде қаржы құралдарын, шетел валютасын сатудан туындайтын ақшаның келуі	0
5	Ұлттық Банктегі ақша қаражат пен резервтерді қоспағанда, банктиң күндізгі өтімділігін басқару шеңберінде жасалған ауыртпалықсыз және 6 (алты) айдан кем мерзімге ауыртпалықсыз және ауыртпалықтар бірінші деңгейдегі жоғары сапалы өтімді активтер	5
6	Қаржы үйымдарына берілген 6 (алты) айдан аз қалған өтеге мерзімі бар, банк кепілге қайта беруі мүмкін бірінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген, ауыртпалық салынбаған қарыздар	10
7	Қаржы үйымдарына берілген 6 (алты) айдан аз қалған өтеге мерзімі бар, ауыртпалық салынбаған өзге қарыздар	15
8	Ауыртпалық салынбаған екінші деңгейдегі сапасы жоғары өтімді активтер	15
9	Өтеуге дейін 1 (бір) жылдан аз қалған мерзімі бар "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамына және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына берілген қарыздар, Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берген қарыздар	25

10	Отеуге дейін 1 (бір) жыл және одан көп қалған мерзімі бар "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат коры" акционерлік қоғамына және "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына берілген қарыздар, Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берген қарыздар	30
11	6 (алты) айдан көп және 1 (бір) жылдан аз кезеңге ауыртпалық салынған сапасы жоғары өтімді активтер	50
12	6 (алты) айдан көп және 1 (бір) жылдан аз қалған отеу мерзімі бар қаржы ұйымдарына, шет мемлекеттердің орталық банктеріне берілген қарыздар	50
13	Басқа банктердегі клирингтік, кастодиандық қызметпен, клиенттің өтімділігін басқару қызметімен байланысты салымдар	50
14	Қаржылық емес ұйымдарға қарыздарды, тұтынушылық банктік қарыздарды, шағын кәсіпкерлік субъектілеріне қарыздарды қоса алғанда, сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын, 1 (бір) жылдан аз қалған отеу мерзімі бар өзге активтер	50
15	1 (бір) жыл және одан көп қалған отеу мерзімі бар, 35 (отыз бес) пайыздан көп емес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін ауыртпалық салынбаған ипотекалық кредиттер	65
16	1 (бір) жыл және одан көп қалған отеу мерзімі бар, 35 (отыз бес) пайыздан көп емес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін, қаржы ұйымдарына берілген қарыздарды қоспағанда, ауыртпалық салынбаған өзге қарыздар	65
17	Түнди қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша бастапқы маржа ретінде қамтамасыз ету болып табылатын ақша, бағалы қағаздар мен өзге активтер,	85

	орталық қарсы агентке міндетті төлем ретінде берілген ақша немесе өзге активтер	
18	Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша 90 (тоқсан) күннен артық мерзімі өткен берешегі бар қарыздарды қоспағанда, қаржы ұйымдарына берілген қарыздарды қоспағанда, 35 (отыз бес) пайыздан көп кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленетін және 1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар ауыртпалық салынбаған кредиттер	85
19	1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар, сапасы жоғары өтімді активтер болып табылмайтын және қор биржаларында айналыстағы ауыртпалық салынбаған бағалы қағаздар (акциялар)	85
20	Тазартылған алтынды қоса алғанда, кор биржаларында айналыстағы тауарлар	85
21	1 (бір) жыл және одан көп кезеңге ауыртпалық салынған активтер	100
22	Егер активтердің мөлшері туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелердің мөлшерінен асқан жағдайда, туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелерді шегергенде, туынды қаржы құралдары бойынша активтер бойынша нетто тұрақты қорландыру коэффициенті	100
23	1 (бір) жыл және одан көп қалған өтеу мерзімі бар қаржы ұйымдарына берілген жұмыс істемейтін кредиттерді, қарыздарды қоса алғанда, өзге активтер	100
24	Қор биржаларында айналыста жок акциялар, материалдық активтер, банктің меншікті капиталынан шегерілген баптар, жинақталған сыйақы, сактандыру активтері, еншілес ұйымдардағы үлес, мерзімі өткен борыш бойынша пайызыдық мөлшерлеме	100

Банктің пруденциялық

нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелеріне, капиталының мөлшеріне
17-қосымша

Ескерту. 17-қосымшаның он жақ жоғарғы бұрышы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 12.11.2019 № 191 (01.01.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Талап етілетін тұрақты қорландырудың шартты және ықтимал міндеттемелерінің кестесі

Ескерту. 17-қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 31.01.2019 № 19 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

№	Баптар атауы	Талап етілетін тұрақты қорландыру коэффициенті, пайызбен
1	Кез келген клиенттерге берілген қайтарып алынбайтын және шартты-қайтарып алынатын кредиттік желілер мен өтімділік желілері (пайдаланылмаған көлемнің үлесі)	5
2	Мынадай құралдарды қоса алғанда, өзге міндеттемелер: шартсыз қайтарып алынатын кредиттік желілер мен өтімділік желілері; сауданы қаржыландыру бойынша міндеттемелер (кепілдіктер мен кепілдемелерді қоса алғанда); тауарлар мен қызметтердің экспортын және импорттын қаржыландыруға байланысты емес кепілдіктер мен кепілдімелер; банк шығарған немесе құрылымдандырылған өнімдермен байланысты борышты сатып алуға ықтимал талаптарды қоса алғанда, келісімшарттық емес міндеттемелер	5

Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды

Леверидж коэффициентін есептеу мақсатында туынды қаржы құралдары бойынша кредиттік тәуекелді есептеу әдістемесі

Ескерту. Әдістеме 18-қосымшамен толықтырылды - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 16.05.2025 № 15 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

ТҚҚ бойынша кредиттік тәуекел (ТҚҚКТ) мынадай формула бойынша есептеледі:
$$\text{ТҚҚКТ} = \text{АКТ} + \text{ӘКТ} + \text{КТб},$$

мұндағы:

АКТ – контрагент өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда есепті күні шығындардың шамасын көрсететін ағымдағы кредиттік тәуекел (қаржы құралын ауыстыру құны);

ӘКТ – әлеуетті кредиттік тәуекел (базистік актив құнының қолайсыз өзгеруіне байланысты контрагенттің есепті күннен бастап валюталау күніне дейінгі мерзім ішінде өз міндеттемелерін орындамау тәуекелі);

КТб - шығарылған кредиттік ТҚҚ бойынша базистік активке қатысты кредиттік тәуекел.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімнің талаптарын қанағаттандыратын ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел актив болып табылатын барлық ТҚҚ-ның әділ құны сомасының міндеттеме болып табылатын барлық ТҚҚ әділ құнының сомасынан асып түсуіне тең.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімне енгізілмеген ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел актив болып табылатын ТҚҚ-ның әділ құнының шамасыне тең. Неттинг туралы келісімге енгізілмеген сатылған опцияндар бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел есептелмейді.

ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекелді есептеу кезінде ТҚҚ бойынша қамтамасыз ету сомалары, сондай-ақ ТҚҚ-мен байланысты басқа да қайтарымсыз төлемдердің және төленген вариациялық маржаның сомалары есепке алынбайды. Алынған вариациялық маржа, егер бір мезгілде мынадай талаптар орындалса, ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекелді төмендету үшін қабылданады:

клирингтік ұйымның (орталық контрагенттің) функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның, сондай-ақ шетелдік юрисдикция нормаларына сәйкес орталық контрагент деп танылған тұлғаның клирингке жатпайтын мәмілелер бойынша алынған вариациялық маржаны пайдалануға шектеулер жоқ;

тараптар арасындағы келісімге (шартқа) сәйкес вариациялық маржа күн сайын толық көлемде есептеледі және төленеді;

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге қосылмаған ТҚҚ бойынша әлеуетті кредиттік тәуекелдің шамасы Нормативтерге 7-қосымшаға сәйкес Тұынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және базистік активтің түрімен және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен анықталатын қаржы құралдарының номиналды құнының кредиттік тәуекел коэффициентіне туындысы ретінде есептеледі. Валюталық-пайыздық своптарға алтын-валюта мәмілелерге арналған коэффициенттер қолданылады.

Базистік активтерді бірнеше рет айырбастауды көздейтін мәмілелер үшін әлеуетті шығындар көлемі базистік активтерді қалған айырбастау санының еселенген мөлшеріне ұлғаяды.

Әлеуетті тәуекелдің шамасы базистік актив сомасына есептелетін екі түрлі өзгермелі пайыздық мөлшерлеме негізінде есептелген, Тараптардың әрқайсысының екінші Тарапқа бірыңғай валютада ақша қаражатының сомасын төлеу міндетін көздейтін сатылған опцияндар, сондай-ақ пайыздық своптар (валюталық-пайыздық своптарды қоспағанда) үшін есептелмейді.

Талаптары алдын ала белгіленген күндері қайта қаралатын мәмілелер бойынша валютау күніне дейінгі мерзімде қайта қараудың келесі күніне дейін қалған кезең қабылданады.

"Бағалы қағаздар рыногы туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес ТҚҚ ретінде түсінілетін кредиттік ТҚҚ-ға немесе бір немесе бірнеше заңды тұлғалардың, мемлекеттердің немесе муниципалитеттердің өз міндеттерін орындағанын немесе тиісінше орындағанын куәландыратын мән-жайдың туындауына байланысты (кепілгерлік шарты мен сақтандыру шартын қоспағанда) шарт тараптарының немесе тарапының ақшалай сомаларды кезең-кезеңмен немесе біржолғы төлеу міндетін көздейтін шетел мемлекетінің заңнамасына немесе халықаралық шарт нормаларына сәйкес осындай деп танылатын ТҚҚ-ға, базистік актив мына өлшемшарттардың (бұдан әрі – біліктілік өлшемшарттары) біреуін қанағаттандыратын жағдайда 5 пайыздық коэффициент қолданылады:

халықаралық даму банкі немесе кез келген деңгейдегі атқарушы билік органы шығарған борыштық бағалы қағаз болып табылса;

мынадай рейтингтердің біріне ие борыштық бағалы қағаз болып табылса:

"Эс-энд-Пи Глобал Рейтингс" (S&P Global Ratings) немесе "Фитч Рейтингс" (Fitch Ratings) халықаралық рейтингтік шкаласы бойынша "BΒΒ" - дан төмен емес деңгейден немесе "Мудис Инвесторс Сервис" (Moody's Investors Service) халықаралық рейтингтік шкаласы бойынша "Baa" - дан төмен емес деңгейде шетелдік кредиттік рейтингтік агенттіктердің кемінде екеуі тағайындаған теңгедегі немесе шетел валютасындағы міндеттемелер бойынша ұзак мерзімді кредитке қабілеттілігінің ағымдағы рейтингтері;

осы тармақта белгіленген деңгейде бір шетелдік кредиттік рейтингтік агенттік тағайындаған ұзақ мерзімді кредитке қабілеттілігінің ағымдағы рейтингі.

Базистік активі біліктілік өлшемшарттарын қанағаттандырымайтын кредиттік ТҚҚ-ға 10 пайыз коэффициенті қолданылады.

Бірнеше базистік активтері бар кредиттік ТҚҚ-ға барлық базистік активтер біліктілік өлшемшарттарын қанағаттандырыған жағдайда ғана 5 пайыз өлшемшарты қолданылады. Кері жағдайда, 10 пайыз өлшемшарты қолданылады.

Жоғарыда көрсетілген базистік активтермен жасалған мәмілелерге өзге тауар мәмілелеріне арналған коэффициенттер қолданылады.

ТҚҚ-ның номиналды келісімшарттық құны деп нормативті есептеу күніндегі сәйкес баланстан тыс шоттарда көрсетілетін ТҚҚ-ның құны түсініледі. Бұл ретте бивалюталық мәмілелердің номиналды келісімшарттық құны ретінде банкте талаптар қалыптастырылатын валюта қабылданады.

Мәміле тараптарының талаптары мен міндеттемелерінің сомалары ақша ағындарының сомасына баламалы болатын есеп айырысу валюталық форвардтары мен есеп айырысу ТҚҚ-ның номиналды келісімшарттық құны ретінде валютаның әрбір күнінде алуға жататын әрбір валютадағы ақша ағындарының нетто-шамасы түсініледі.

Өзге есеп айырысу ТҚҚ номиналды келісімшарттық құны базистік активті жеткізуі дікөздейтін шартқа (мәмілелеге) үқсастық бойынша айқындалады.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша әлеуетті шамалар мына формула бойынша анықталады:

$$\Theta K = 0,4 \times \Theta Te + 0,6 \times k \times \Theta Te,$$

мұндағы:

ΘTe – ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімді есепке алмай есептелген сол құралдар бойынша әлеуетті тәуекел шамасы;

k – ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша алмастыру құнының осы келісімді есепке алмағанда, ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша алмастыру құнына қатынасы ретінде айқындалатын коэффициент:

Алынған вариациялық маржа әлеуетті тәуекелді азайтуға қабылданбайды және "k" коэффициентін есептеу үшін қолданылатын шамаларды есептеуге енгізілмейді.

Егер алымдағы мән нөлден аз болса, "k" коэффициенті нөлге тең деп танылады.

КТб – шығарылған кредиттік ТҚҚ бойынша базистік активке қатысты кредиттік тәуекел негізгі капитал есебіне қабылданатын кредиттік ТҚҚ деректерінің теріс әділ құнын шегергендегі кредиттік ТҚҚ деректерінің базистік активтеріне (бұдан әрі - сатылған кредиттік қорғау) қатысты кредиттік ТҚҚ шығарған банктің ақшалай міндеттемелерінің жиынтық сомасы ретінде есептеледі.

Сатылған кредиттік қорғау сомасы мына талаптар бір мезгілде орындалған жағдайда, шығарылған кредиттік ТҚҚ-ның базистік активтері сияқты бір тұлғаның

борыштық міндеттемелеріне қатысты банк сатып алған кредиттік қорғау сомасына азаяды:

бандың алған кредиттік ТҚҚ-ның базистік активі болып табылатын міндеттемені орындау кезектілігі банк сатқан кредиттік ТҚҚ-ның базистік активі болып табылатын міндеттемені орындау кезектілігінен төмен немесе оған тең;

сатып алған кредиттік қорғауды өтеуге дейінгі қалған мерзім сатылған кредиттік қорғауды өтеуге дейінгі қалған мерзімге тең немесе одан да көп.

Қазақстан Республикасы
Ұлттық Банкі Басқармасының
2017 жылғы 13 қыркүйектегі
№ 170 қаулысына 2-қосымша

Ашық валюталық позицияларды есептеу қағидалары және лимиттері

1. Ашық валюталық позицияларды есептеу қағидалары және лимиттері (бұдан әрі – Қағидалар) "Қазақстан Республикасындағы банктар және банк қызметі туралы" 1995 жылғы 31 тамыздағы Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Банктар туралы заң) сәйкес өзірленді.

2. Ашық валюталық позиция – банктің талаптарының (міндеттемелерінің) жеке шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасында немесе тазартылған бағалы металда сол шетел валютасында немесе тазартылған бағалы металда банктің міндеттемелерінен (талаптарынан) асып кетуі.

Ұзақ валюталық позиция – талаптар (активтер мен шартты талаптардың жиынтық сомасы) банктің сол шетел валютасында немесе тазартылған бағалы металда міндеттемелерінен (міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің жиынтық сомасынан) асып кететін жеке шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасындағы немесе тазартылған бағалы металдағы ашық валюталық позиция.

Қысқа валюталық позиция – міндеттемелер (міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы) банктің сол шетел валютасында немесе тазартылған бағалы металда талаптарынан (активтер мен шартты талаптардың жиынтық сомасынан) асып кететін жеке шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасындағы немесе тазартылған бағалы металдағы ашық валюталық позиция.

Валюталық позициялар есебіне мөлшері валюталардың айырбастау бағамының (тазартылған бағалы металдар құнының) өзгеруімен анықталатын, теңгемен көрсетілген талаптар (активтер мен шартты талаптардың жиынтық сомасы), міндеттемелер (міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы) енгізіледі.

Мөлшері бір шетел валютасынан артық айырбастау бағамының өзгеруімен анықталатын, теңгемен көрсетілген талаптар (активтер, шартты және ықтимал талаптардың жиынтық сомасы), міндеттемелер (міндеттемелердің, шартты және

ықтимал міндеттемелердің жиынтық сомасы) Қағидалардың 2-тармағында белгіленген ашық валюталық позицияның ең төмен лимитін иеленетін шетел валютасындағы валюталық позициялар есебіне енгізіледі.

Әрбір шетел валютасы бойынша және әрбір тазартылған бағалы металл бойынша ашық валюталық позиция жеке есептеледі.

Жекелеген шет мемлекеттердің (шет мемлекеттер топтарының) валюталары (тазартылған бағалы металдар) бойынша ашық валюталық позицияларын есептеу кезінде бірінші кезекте активтер шоттарында халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес қалыптасқан резервтерді шегергенде және банктің міндеттемелері шоттарында ашылған әрбір шетел валютасы (тазартылған бағалы металы) бойынша шоттардың сальдосы есептеледі.

Одан кейін ХҚЕС сәйкес қалыптасқан резервтерді шегергенде, шартты талаптар шоттарында және шартты міндеттемелер шоттарында ашылған осы шетел валютасы (тазартылған бағалы металл) бойынша шоттар сальдосы анықталады.

Міндеттемелерден (талаптардан) шетел валютасындағы (тазартылған бағалы металдағы) талаптардың (міндеттемелердің) асып кетуін көрсететін сальдо өзара жиынтықталады, ал алынған нәтиже банктің шетел валютасы (тазартылған бағалы металы) бойынша ашық позициясының мөлшерін және түрін анықтайды.

Шартты талаптар шоттарында және шартты міндеттемелер шоттарында ашылған жекелеген шет мемлекеттің (шет мемлекеттер тобының) валютасындағы туынды қаржы құралдары бойынша банктің ашық ұзак және (немесе) қысқа позициясы банктің меншікті капиталы мөлшерінің 50 (елу) пайызынан аспауға тиіс.

Банктің ашық ұзак және (немесе) қысқа позициясын есептеу мақсаттары үшін туынды қаржы құралдарының тізбесіне банктер жасаған мәміле споты енгізілмейді.

Туынды қаржы құралдары бойынша банктің ашық ұзак және (немесе) қысқа позициясын есептеу мақсаттары үшін олар бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі қарсы агенті болып табылатын туынды қаржы құралдарымен мәмілелер, 2 (екі) күн және одан аз валюталау күнімен валюталық құралдармен айырбастау операциялары, 2 (екі) күн және одан аз валюталау күнімен валюталық своп операциялары, базалық активтері ұлттық валютадан түрмайтын валюталық жұп болып табылатын туынды қаржы құралдары енгізілмейді.

Банктің валюталық нетто-позициясы банктің барлық шетел валюталары (тазартылған бағалы металдары) бойынша ұзак позициясының жиынтық сомасы мен барлық шетел валюталары (тазартылған бағалы металдары) және барлық шетел валюталары бойынша қысқа позициясының жиынтық сомасы арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Шетел валютасында көрсетілген талаптар және міндеттемелер осы талаптар және міндеттемелер көрсетілген (белгіленген) шетел валюталары бөлігіндегі валюталық позициясы есебіне енгізіледі.

Мәмілені жасаған күн болып табылмайтын, болашақ валюталау күні бар валюталық операцияларды жүргізу кезінде осы сияқты валюталық операциялар осындай мәмілені жасаған күннен бастап валюталық позиция есебіне енгізіледі.

Ескерту. 2-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.04.2018 № 77 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-1. Банктер форвардтық келісімшарттарды банктің валюталық тәуекелін басқару мақсатында жасаған кезде және форвардтық келісімшарт бойынша контрагент мынадай талаптардың біріне сәйкес келген кезде олармен операциялар жасайды:

өз қызметін уәкілетті орган берген лицензияға сәйкес жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының резиденті-қаржы ұйымы болып табылатын болса;

өзінің орналасқан жерінің елінде банк, сақтандыру ұйымы, инвестициялық компания, инвестициялық холдинг, инвестициялық банк, брокерлік компания, басқарушы компания, сенімгерлік басқару компаниясы, биржада қаржы құралдарымен немесе туынды қаржы құралдарымен сауда бойынша мүшелігі бар компания мәртебесі бар және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына мүше мемлекеттердің аумағында тіркелген Қазақстан Республикасының бейрезидент-занды тұлғасы болып табылатын болса;

Standard & Poor's рейтинг агенттігінің "BB"-ден төмен емес кредиттік рейтингі немесе басқа рейтинг агенттіктерінің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар және тізбесі Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізлімінде № 20095 болып тіркелген, "Банктік және сақтандыру қызметінің, бағалы қағаздар рыногының кәсіби қатысуышылары қызметінің және бағалы қағаздар рыногында лицензияланатын басқа да қызмет түрлерінің, акционерлік инвестициялық қорлар және микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдар қызметінің мақсаттары үшін оффшорлық аймақтардың тізбесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2020 жылғы 24 ақпандағы № 8 қаулысымен белгіленген оффшорлық аймақтарда тіркелмеген Қазақстан Республикасының бейрезидент-занды тұлғасы болып табылатын болса;

өзінің қаржы-шаруашылық қызметі үшін форвардтық келісімшарт жасасқан Қазақстан Республикасының резиденті-занды тұлғасы болып табылатын болса (контрагенттің төлем қабілеттілігіне, форвардтық келісімшарттың нысаналы мақсатына банк жүргізген талдаумен, контрагенттің шоттары бойынша айналымдармен және (немесе) форвардтық келісімшарт жасасу мақсатын растайтын өзге де құжаттармен расталады);

дауыс беретін акцияларының немесе жарғылық капиталға қатысу үлестерінің 50 (елу) пайызынан астамы мемлекетке тиесілі Қазақстан Республикасының резидент-занды тұлғасы болып табылатын болса;

банктің орналастырылған (артықшылық берілген және банк сатып алған акцияларды шегергенде) акцияларының 50 (елу) пайызынан астамын тікелей немесе жанама иеленетін занды тулаға болып табылатын болса.

Қағидалардың мақсаттары үшін форвардтық келісімшарт мынадай факторлар (бірақ олармен шектелмей) негізінде валюталық тәуекелі басқару мақсатында жасалған деп танылады:

мәміле банктің активтерін немесе міндеттемелерін валюта бағамдарының қолайсыз қозғалысынан қорғауға бағытталған құрал болып табылады;

мәміле бойынша оны орындау үшін негіздер бар;

мәміле оның мазмұнына, экономикалық тұрғыдан орынды болуына немесе ресімделуіне объективті мәселелер тудырмайды.

Ескерту. 2-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 21.09.2020 № 82 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен; жаңа редакцияда - ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 15.02.2021 № 31 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3. Қағидаларда ашық валюталық позицияның мынадай лимиттері белгіленеді:

1) Standard & Poor's агенттігінің "A" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе Moody's Investors Service и Fitch агенттіктерінің (бұдан әрі – басқа рейтингтік агенттіктер) осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің шетел валютасы және "евро" валютасы, сондай-ақ тазартылған қымбат металдар бойынша банктің меншікті капиталы шамасының 12,5 (он екі бүтін оннан бес) пайызынан аспайтын мөлшердегі ашық валюталық позиция (ұзақ және қысқа) лимиті;

2) Standard & Poor's агенттігінің "A" төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар елдердің шетел валютасы бойынша банктің меншікті капиталы шамасының

5 (бес) пайызынан аспайтын мөлшердегі ашық валюталық позиция (ұзақ және қысқа) лимиті;

3) банктің меншікті капиталы шамасының 25 (жиырма бес) пайызынан аспайтын мөлшердегі валюталық нетто-позиция лимиті.

Қағидалардың ашық валюталық позиция лимиттерін сақтау жөніндегі талаптар Банктер туралы заңға сәйкес қайта құрылымдауды жүзеге асыратын (жүзеге асырган) банктерге, сондай-ақ егер қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) мақұлдаған банктің қаржылық тұрақтылығын арттыру, банк қызметіне байланысты оның қаржылық жағдайының нашарлауын және тәуекелдердің ұлғаюын болдырмау бойынша ертерек ден қою шараларын көздейтін іс-шаралар жоспарында ашық валюталық позиция лимиттерінің мәні және ашық валюталық позиция лимиттерінің мәні қолданылатын мерзімі анықталса, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік

тіркеу тізілімінде № 19925 тіркелген Қаржы үйымдарын жүйелік маңызы бар үйымдар қатарына жатқызу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес жүйелік маңызы бар банк өлшемшарттарына сәйкес келетін банктерге қолданылмайды.

Ескерту. 3-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 18.06.2020 № 66 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4. Ашық валюталық позицияның лимиттері есепті апта ішінде кез келген шетел валютасы (тазартылған бағалы металл) бойынша асып түскен жағдайда кейінгі 3 (үш) апта ішінде бұзушылық жіберген банк үшін бұзылған валюталар (тазартылған бағалы металдар) бойынша ашық валюталық позициялардың лимиттері осы Қағидалардың 3-тармағында белгіленген ашық валюталық позиция лимиттерінен 5 (бес) пайыздық тармаққа азаюымен айқындалады.

Жеке алынған шетел валютасы (тазартылған бағалы металл) ашық валюталық позицияның лимиттерін бұзылуы болып мыналар есептелмейді:

0,09 (нөл бүтін жүзден тоғыз) пайыз шегінде;

банкке байланыссыз себептермен, сот шешімі бойынша банк берген қарыз валютасының өзгеру бөлігінде банк белгіленген лимиттерді асыруы.

Егер банкке қатыссыз, сот шешімі бойынша банк берген қарыз валютасының өзгеру бөлігінде банк ашық валюталық позицияларының лимиттерін асырған болса, банк ол туралы тез арада уәкілетті органға хабарлап, көрсетілген шектен асып кету айқындаған күннен бастап 3 (үш) ай ішінде жою бойынша міндеттемелер қабылдайды. Егер осы асып кету көрсетілген мерзімде жойылмаған жағдайда онда валюталар бойынша ашық валюталық позиция лимиттерінің асып кетуі көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап мұндай қалыптың бұзылуы ретінде қарастырылады.

Ашық валюталық позицияның лимиттері:

клиенттердің ақша қаражатының әкетілуіне;

шетел валюталарына теңгенің биржалық бағамының өзгеруіне байланысты активтер мен міндеттемелердің құнын қайта бағалауға;

банк міндеттемелерінің валюталық құрылымының өзгеруіне байланысты әрбір шетел валютасы немесе тазартылған бағалы металл бойынша банкке байланыссыз жағдайларда ашық валюталық позицияның лимиттерінен асып кетуі жағдайында 2022 жылғы 21 ақпаннан 2023 жылғы 28 ақпан аралығындағы кезеңді қоса алғанда бұзылған деп есептелмейді.

Банк осындағы асып кету анықталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде көрсетілген асып кету анықталған күннен бастап 9 (тоғыз) айға дейінгі мерзімде ашық валюталық позиция лимиттерін белгіленген ең жоғары мәндерден аспайтын деңгейге дейін төмендету жөніндегі іс-шаралар жоспарын уәкілетті органға жібереді.

Уәкілетті орган осы тармақтың бесінші бөлігінде көзделген іс-шаралар жоспарын келісуді ұсынған күнінен бастап 10 (он) жұмыс күн ішінде жүзеге асырады.

Егер осы асып кету іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жойылмаған жағдайда, ашық валюталық позиция лимиттері мәндерінің асып кетуі осы асып кету анықталған күннен бастап осы нормативтің бұзылуы ретінде қарастырылады.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 30.06.2022 № 48 (қолданысқа енгізілу тәртібін 4 т. қараңыз) қаулысымен.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК